

VASTUVÕETUD TEKSTID

P8_TA(2019)0402

Liidu kosmoseprogramm ja Euroopa Liidu Kosmoseprogrammi Amet *I**

Euroopa Parlamendi 17. aprilli 2019. aasta seadusandlik resolutsioon ettepaneku kohta võtta vastu Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus, millega luuakse liidu kosmoseprogramm ja Euroopa Liidu Kosmoseprogrammi Amet ning tunnistatakse kehtetuks määrused (EL) nr 912/2010, (EL) nr 1285/2013 ja (EL) nr 377/2014 ning otsus nr 541/2014/EL (COM(2018)0447 – C8-0258/2018 – 2018/0236(COD))

(Seadusandlik tavamenetlus: esimene lugemine)

Euroopa Parlament,

- võttes arvesse komisjoni ettepanekut Euroopa Parlamendile ja nõukogule (COM(2018)0447),
- võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 294 lõiget 2 ja artikli 189 lõiget 2, mille alusel komisjon esitas ettepaneku Euroopa Parlamendile (C8-0258/2018),
- võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 294 lõiget 3,
- võttes arvesse Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee 17. oktoobri 2018. aasta arvamust¹,
- võttes arvesse Regioonide Komitee 6. detsembri 2018. aasta arvamust²,
- võttes arvesse presidendi 25. jaanuari 2019. aasta kirja komisjonide esimeestele, mis käsitleb parlamendi lähenemisviisi 2020. aasta järgse mitmeaastase finantsraamistiku valdkondlike programmide suhtes,
- võttes arvesse nõukogu 1. aprilli 2019. aasta kirja Euroopa Parlamendi presidendile, mis kinnitab läbirääkimiste käigus kaasseadusandjate saavutatud ühiseisukohta,
- võttes arvesse kodukorra artiklit 59,
- võttes arvesse tööstuse, teadusuuringute ja energeetikakomisjoni raportit ning

¹ ELT C 62, 15.2.2019, lk 51.

² ELT C 86, 7.3.2019, lk 365.

eelarvekomisjoni, keskkonna-, rahvatervise ja toiduohutuse komisjoni, transpordi- ja turismikomisjoni ning põllumajanduse ja maaelu arengu komisjoni arvamusi (A8-0405/2018),

1. võtab vastu allpool toodud esimese lugemise seisukoha³;
2. palub komisjonil ettepaneku uuesti Euroopa Parlamendile saata, kui komisjon asendab selle uue ettepanekuga, muudab seda oluliselt või kavatseb seda oluliselt muuta;
3. teeb presidendile ülesandeks edastada Euroopa Parlamendi seisukoht nõukogule ja komisjonile ning liikmesriikide parlamentidele.

³ Käesolev seisukoht asendab 13. detsembril 2018. aastal vastuvõetud muudatusettepanekud (Vastuvõetud tekstid, P8_TA(2018)0520).

P8_TC1-COD(2018)0236

Euroopa Parlamendi seisukoht, vastu võetud esimesel lugemisel 17. aprillil 2019. aastal eesmärgiga võtta vastu Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) .../..., millega luuakse liidu kosmoseprogramm ja Euroopa Liidu Kosmoseprogrammi Amet ning tunnistatakse kehtetuks määrused (EL) nr 912/2010, (EL) nr 1285/2013 ja (EL) nr 377/2014 ning otsus nr 541/2014/EL

(EMPs kohaldatav tekst)

EUROOPA PARLAMENT JA EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artikli 189 lõiget 2,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni ettepanekut,

olles edastanud seadusandliku akti eelnõu liikmesriikide parlamentidele,

toimides seadusandliku tavamenetluse kohaselt¹

¹ Euroopa Parlamendi 17. aprilli 2019. aasta seisukoht. Hallil taustal tekst ei ole institutsioonidevaheliste läbirääkimiste raames kokku lepitud.

ning arvestades järgmist:

- (1) Kosmosetehnoloogia, -andmed ja -teenused on saanud eurooplaste igapäevaelu lahutamatuks osaks ning mängivad paljude strateegiliste huvide kaitsmisel ülimalt olulist rolli. Liidu kosmosetööstus on maailmamastaabis juba üks konkurentsivõimelisemaid. Kuid uute jõudude esilekerkimine ja uute tehnoloogiate areng on traditsioonilisi tööstusmudeleid põhjalikult muutmas. Seepärast on äärmiselt oluline, et liit säilitaks kosmosevallas rahvusvahelise juhtpositsiooni ja ulatusliku tegevusvabaduse, soodustaks liidus teaduse ja tehnika arengut ning toetaks kosmosesektori tööstusettevõtjate, eriti väikeste ja keskmise suurusega ettevõtjate, idufirmade ja innovatiivsete ettevõtjate konkurentsivõimet ja innovatsioonisuutlikkust.
- (2) ***Tuleks ära kasutada võimalusi, mida kosmos pakub liidu ja selle liikmesriikide julgeolekule, nagu on osutatud eelkõige Euroopa Liidu üldises välis- ja julgeolekupoliitika strateegias (juuni 2016), säilitades samal ajal programmi tsiviilotstarbelise olemuse ning austades liikmesriikide võimalikke põhiseaduslikke sätteid neutraalsuse või erapooletuse kohta.*** Kosmosesektori arengut on traditsiooniliselt seostatud julgeolekuga. Paljudel juhtudel on kosmosesektoris kasutatavad seadmed, komponendid ja vahendid ***ning kosmoseandmed ja -teenused*** kahesuguse kasutusega. ***Samas on liidu julgeoleku- ja kaitsepoliitika endiselt kindlaks määratud ühise välis- ja julgeolekupoliitika raames vastavalt Euroopa Liidu lepingu V jaotisele.***
- (3) Liit on alates 1990. aastate lõpust töötanud välja oma kosmosealgatusi ja -programme: kõigepealt Euroopa Geostatsionaarne Navigatsioonilisüsteem (EGNOS) ning seejärel Galileo ja Copernicus, mis vastavad liidu kodanike vajadustele ja avaliku poliitika nõuetele. ***Tuleks tagada nende algatuste jätkumine ning täiustada nende osutatavaid teenuseid***, et need ***vastaksid kasutajate uutele vajadustele***, oleksid kooskõlas uue tehnoloogia arenguga ning digi- ja IKT-valdkonna muudatustega ning võtaksid arvesse poliitilisi prioriteete, nagu kliimamuutused – sealhulgas ***polaaraladel*** toimuvate muutuste jälgimine –, ***transport***, julgeolek ja kaitse.

- (3a) *On vaja ära kasutada koostoimet transpordi-, kosmose- ja digitaalsektori vahel, et soodustada uute tehnoloogiate laiemat kasutust (nt eCall, digitaalne tahhograaf, liiklusjärelvalve ja -korraldus, autonoomne sõidukijuhtimine, mehitamata sõidukid ja droonid) ning tegeleda turvalise ja tõrgeteta ühenduvuse, asukoha töökindla määramise, mitmeliigilisuse ja koostalitlusvõime vajadustega, suurendades seeläbi transporditeenuste ja -tööstuse konkurentsivõimet.*
- (3b) *Selleks et täielikult ära kasutada programmi eeliseid kõikides liikmesriikides ja kõigi kodanike poolt, on samuti oluline edendada pakutavate andmete, teabe ja teenuste kasutuselevõttu ja kasutamist ning toetada neil andmetel, teabel ja teenustel põhinevate järgmise etapi rakenduste väljatöötamist. Sel eesmärgil võiksid liikmesriigid, komisjon ja vastutavad üksused korraldada korrapäraselt teavituskampaaniaid programmist saadava kasu kohta.*
- (4) **█** *Tegutsemisvabaduse, sõltumatuse ja julgeoleku eesmärkide saavutamise eeltingimuseks on, et liidul oleks autonoomne juurdepääs kosmosele ja võimalus seda turvalisel viisil kasutada. Seepärast on ülimalt oluline, et liit toetaks autonoomset, usaldusväärset ja kulutõhusat juurdepääsu kosmosele, eelkõige elutähtsa infrastruktuuri ja tehnoloogia, avaliku julgeoleku ning liidu ja liikmesriikide julgeoleku seisukohast. Seepärast peaks komisjonil olema võimalik koondada lennutusteenused Euroopa tasandile nii oma vajaduste täitmiseks kui ka teiste üksuste, sealhulgas liikmesriikide taotlusel nende vajaduste täitmiseks, kooskõlas aluslepingu artikli 189 lõikega 2. Konkurentsivõime säilitamiseks kiiresti areneval turul on samuti äärmiselt tähtis, et liidul oleks jätkuvalt juurdepääs tänapäevastele, tõhusatele ja paindlikkust võimaldavatele stardikompleksidele ning võimalus kasutada asjakohaseid kanderakettide süsteeme. Seega võiks, ilma et see piiraks liikmesriikide ja Euroopa Kosmoseagentuuri võetavaid meetmeid, toetada programmi raames kosmose maapealse infrastruktuuri kohandusi, sealhulgas uusi arengusuundi, mis on vajalikud programmi rakendamiseks, ja satelliitide orbüidile saatmiseks vajamineva lennutusinfrastruktuuri kohandusi, sealhulgas tehnoloogia arendamist, kaasa arvatud alternatiivseid tehnoloogiaid ja uuenduslikke süsteeme programmi komponentide rakendamiseks. Neid meetmeid tuleks rakendada kooskõlas finantsmäärusega ja selleks, et saavutada programmi parem kulutõhusus. Arvestades, et puudub sihtotstarbeline eelarve, ei mõjuta kosmosele juurdepääsu toetavad meetmed programmikomponentide rakendamist.*

- (5) Liidu kosmosetööstuse konkurentsivõime tugevdamiseks ja oma süsteemide kavandamise, ehitamise ja käitamise suutlikkuse suurendamiseks peaks liit toetama kogu kosmosetööstuse loomist, kasvu ja arendamist. Euroopa, piirkondlikul ja riiklikul tasandil tuleks toetada äri- ja innovatsioonisõbraliku mudeli sündi *selliste algatustega nagu kosmosetööstuse keskused, mis toovad kokku kosmose-, digitaal- jm sektorid ning kasutajad. Nende kosmosetööstuse keskuste eesmärk peaks olema ettevõtlusvaimu ja oskuste arendamine, edendades samas koostöötajate innovatsiooni keskustega.* Liit peaks edendama liidus asuvate kosmosettevõtjate loomist ja laienemist, et aidata neil saavutada edu, sealhulgas toetades neid riskikapitali hankimisel, arvestades, et kosmosevaldkonna idufirmadel puudub liidus asjakohane juurdepääs börsivälisele kapitalile, ja *edendades nõudlust (nn esimese lepingu lähenemisviis).*
- (5xx) *Kosmose väärtusahel jaotatakse enamasti järgmiselt: i) „eelneva etapi sektor“ – hõlmab tegevusi, mis võimaldavad luua toimiva kosmosesüsteemi, sealhulgas arendus-, tootmis- ja lennutustegevus, ning sellise süsteemi toimimist; ning ii) „järgmise etapi sektor“ – hõlmab kosmosega seotud teenuste ja toodete osutamist kasutajatele. Ka digitaalsed platvormid kujutavad olulist kosmosesektori arengut toetavat elementi, võimaldades juurdepääsu andmetele ja toodetele ning tööriistakastidele, andmesalvestuse ja -töötluse seadmetele.*
- (5x) *Kosmosevaldkonnas kasutab liit oma pädevust vastavalt ELi toimimise lepingu artikli 4 lõikele 3. Komisjon peaks tagama programmi raames võetud meetmete sidususe.*
- (5a) *Kuigi paljudes liikmesriikides on traditsiooniliselt aktiivseid kosmosega seotud tööstusharusid, tuleb tunnistada vajadust arendada ja välja kujundada kosmosetööstust neis liikmesriikides, kus on tekkinud uued suutlikkused, ning vajadust reageerida nn uue kosmose poolt traditsioonilistele kosmosetööstustele esitatavale väljakutsele. Tuleks edendada meetmeid, mille eesmärk on arendada kosmosetööstuse võimsust kogu liidus ja hõlbustada koostööd kõigis liikmesriikides tegutsevate kosmosetööstusettevõtete vahel.*
- (5b) *Programmi alusel võetavad meetmed peaksid põhinema olemasoleval riiklikul ja Euroopa suutlikkusel (st suutlikkusel, mis on meetme rakendamise ajal olemas) ja*

sellest kasu saama.

- (6) Võttes arvesse *oma* ulatust ja potentsiaali aidata lahendada üleilmseid probleeme, on *kosmosega seotud meetmetel* tugev rahvusvaheline mõõde. *Tihedas koostöös liikmesriikidega ja nende nõusolekul võiksid ELi kosmoseprogrammi asjaomased asutused osaleda kosmoseprogrammiga seotud küsimustes rahvusvahelise koostöö kaudu ja teha koostööd asjaomastes ÜRO valdkondlikes organites. Liidu kosmoseprogrammiga (edaspidi „programm“) seotud küsimustes võiks komisjon liidu nimel ja oma pädevuste piires koordineerida meetmete võtmist rahvusvahelisel areenil, eelkõige selleks, et kaitsta liidu ja liikmesriikide *programmiga seotud* huve rahvusvahelistel foorumitel, sealhulgas seoses sagedusalaga, *ilma et see piiraks liikmesriikide pädevust selles valdkonnas*. Eriti oluline on, et *komisjoni poolt esindatav liit teeks koostööd* rahvusvahelise programmi Cospas-Sarsat organites.*

- (6a) *Rahvusvaheline koostöö on ülimalt tähtis selleks, et edendada liidu globaalset positsiooni kosmosesektoris ning liidu tehnoloogiat ja tööstust, tugevdades õiglast konkurentsi rahvusvahelisel tasandil ja pidades silmas vajadust tagada osaliste õiguste ja kohustuste vastastikkus ning julgustada koostööd väljaõppe alal. Rahvusvaheline koostöö on ELi kosmosestrategia keskne osa. Komisjon kasutab ELi kosmoseprogrammi selleks, et anda oma panus rahvusvahelise tasandi pingutustesse ja sealt omakorda kasu saada, tehes seda algatuste kaudu, mis reklaamivad Euroopa tehnoloogiat ja tööstust rahvusvahelisel areenil (nt kahepoolsed dialoogid, tööstusteemalised seminarid, VKEde rahvusvahelistumise toetamine) ning hõlbustavad pääsu rahvusvahelistele turgudele ja edendavad õiglast konkurentsi, võimendades ka majandusdiplomaatia alaseid algatusi. Euroopa kosmosediplomaatia alased algatused peaksid olema täielikus kooskõlas ELi kehtivate poliitikasuundade, prioriteetide ja vahenditega ning neid täiendama, sellal kui liidul on täita oluline roll koos liikmesriikidega, olles rahvusvaheliselt esirinnas.*
- (7) *Ilma et see piiraks liikmesriikide pädevust, peaks komisjon koos kõrge esindajaga ning tihedas koostöös liikmesriikidega edendama programmi elluviimisel vastutustundlikku käitumist kosmoses, sh vähendama kosmosejäätmete koguseid ja uurima võimalusi Euroopa Liidu ühinemiseks asjaomaste ÜRO lepingute ja konventsioonidega, ning esitama vajadusel asjakohaseid ettepanekuid.*
- (8) Programm jagab samalaadseid eesmärke muude liidu programmidega, eelkõige programm „Euroopa horisont“, InvestEU fond, Euroopa Kaitsefond ning määruse (EL) [ühisätete määrus] kohaldamisalasse kuuluvad fondid. Seetõttu tuleks ette näha kumulatiivne rahastamine nendest programmidest, tingimusel et rahalised vahendid katavad samu **kulusid**, eelkõige liidu programmidest saadavaid täiendavaid rahalisi vahendeid käsitlevate kokkulepete kaudu, kui haldussätted seda võimaldavad; rahastamine võib olla järjestikune, vahelduv või kombineeritud, sealhulgas meetmete ühisrahastus, et rakendada võimaluse korral innovatsioonipartnerlusi ja segarahastamistoiminguid. Seepärast peaks komisjon programmi rakendamise ajal edendama koostoimet muude seonduvate liidu **programmide ja rahastamisvahenditega**, mis võimaldaksid võimaluse korral kasutada riskikapitali, innovatsioonipartnerlusi ning kumulatiivset või segarahastamist. **Samuti peaks see tagama koostoime ja sidususe kõnealuste programmide, eelkõige programmi**

„Euroopa horisont“ raames välja töötatud lahenduste ning kosmoseprogrammi raames välja töötatud lahenduste vahel.

- (8a)** *Vastavalt finantsmääruse artikli 191 lõikele 3 ei rahastata mingil juhul samu kulusid eelarvest kaks korda, näiteks nii programmi „Euroopa horisont“ kui ka kosmoseprogrammi poolt.*
- (9) Käesoleva programmi poliitikaeesmärke käsitatakse ka kui valdkondi, mis võivad saada rahalisi vahendeid ja investeerimistoetust InvestEU fondi rahastamisvahendite ja eelarvetagatise kaudu, eelkõige selle jätkusuutliku infrastruktuuri ning teadusuuringute, innovatsiooni ja digiteerimise poliitikaharu raames. Rahalist toetust tuleks kasutada proportsionaalselt selleks, et käsitleda turutõrkeid või ebaoptimaalseid investeerimisolukordi, ning meetmed ei tohiks kattuda erasektorist tulevate vahenditega või neid välja tõrjuda ega siseturul konkurentsi moonutada. Meetmetel peaks olema selge Euroopa lisaväärtus.
- (10) Kosmoseprogrammi ja programmi „Euroopa Horisont“ omavaheline sidusus ja koostoime edendab konkurentsivõimelist ja innovatiivset Euroopa kosmosesektorit, tugevdab Euroopa autonoomsust kosmosele juurdepääsul ja selle kasutamisel turvalises ja ohutus keskkonnas ning tugevdab Euroopa rolli maailmaareenil. Programmi „Euroopa Horisont“ läbimurdvaid lahendusi toetatakse andmete ja teenustega, mis tehakse programmi poolt teadus- ja innovatsiooniringkondadele kättesaadavaks.
- (10a)** *Selleks et maksimeerida programmi sotsiaal-majanduslikku kasu, on oluline, et säilitataks tipptasemel süsteemid, et neid ajakohastataks vastavalt kasutajate muutuvatele vajadustele ning et uued arengud toimuksid kosmosepõhiste järgmise etapi rakenduste sektoris. Liit peaks toetama teadusuuringute ja tehnoloogia arendamisega seotud tegevusi või programmi alusel loodud infrastruktuuride arengut varastes etappides, samuti programmi alusel loodud süsteemide rakenduste ja teenustega seotud teadus- ja arendustegevust, stimuleerides nii eelneva ja järgmise etapi majandustegevusi. Asjakohane vahend selle teadus- ja innovatsioonitegevuse rahastamiseks on määrusega (EL) nr XXX/XXXX loodud programm „Euroopa horisont“. Siiski tuleks käesoleva määruse alusel Galileo ja EGNOSse komponentidele eraldatud eelarvest rahastada arendustegevuse väga*

spetsiifilist osa, mis puudutab põhielemente, nagu Galileo-põhised kiipseadmed või vastuvõtjad, mis võimaldavad arendada rakendusi erinevates majandussektorites. Kõnealuse rahastamisega ei tohiks aga ohustada programmide raames rajatud infrastruktuuri kasutuselevõtmist ja kasutamist.

- (10x) Tagamaks Euroopa kosmosetööstuse konkurentsivõimet tulevikus, tuleb programmiga toetada tipptasemel oskuste arendamist kosmosega seotud valdkondades ning haridus- ja koolitustegevust, edendades võrdseid võimalusi, sh soolist võrdõiguslikkust, et kasutada selles vallas täiel määral ära liidu kodanike potentsiaali.*
- (10b) Programmi jaoks ette nähtud infrastruktuur võib vajada täiendavaid teadus- ja innovatsioonimeetmeid, mida võidakse toetada programmi „Euroopa horisont“ alusel, et saavutada sidusus Euroopa Kosmoseagentuuri selles valdkonnas tehtavaga. Koostoime programmiga „Euroopa horisont“ peaks tagama, et kosmosesektori teadus- ja innovatsioonivajadused määratakse kindlaks teadus- ja innovatsioonitegevuse strateegilise kavandamise raames. Programmi poolt vabalt kättesaadavaks tehtavaid kosmoseandmeid ja -teenuseid kasutatakse selleks, et töötada teadus- ja innovatsioonimeetmete, sealhulgas programmi „Euroopa horisont“ kaudu välja murrangulisi lahendusi liidu poliitiliste prioriteetide toetuseks. Programmi „Euroopa horisont“ alusel toimuva strateegilise kavandamise käigus määratakse kindlaks teadus- ja innovatsioonitegevus, mille puhul tuleks kasutada liidule kuuluvat infrastruktuuri, nagu Galileo, EGNOS ja Copernicus. Teadusuuringute infrastruktuur, eelkõige in situ seirevõrgustik, moodustab olulise osa Copernicuse teenuseid võimaldavast in situ seireinfrastruktuurist.*
- (11) On oluline, et kogu avalike hangete kaudu loodud või arendatud materiaalne ja immateriaalne vara, mida liit kosmoseprogrammi raames rahastab, kuuluks liidule. Selleks et tagada täielik kinnipidamine kõikidest omandiga seotud põhiõigustest, tuleks saavutada vajalikud kokkulepped praeguste omanikega. Selline liidu omandiõigus ei tohiks mõjutada liidu võimalust teha need varad kättesaadavaks kolmandatele isikutele või need võõrandada kooskõlas käesoleva määrusega, juhul kui seda peetakse iga üksikjuhtumi kohta koostatava hinnangu põhjal asjakohaseks.

- (11a) *Programmi teenuste võimalikult laialdase kasutamise soodustamiseks oleks kasulik rõhutada, et andmeid, teavet ja teenuseid pakutakse ilma tagatiseta, ilma et see piiraks õiguslikult siduvate sätetega kohaldatavaid kohustusi.*
- (11b) *Komisjon võib teatavate mitteregulatiivsete ülesannete täitmiseks küsida vajaduse korral ja vajalikus ulatuses tehnilist abi teatavatelt välispartneritelt. Muud programmi avaliku haldamisega tegelevad üksused võivad neile käesoleva määrusega antud ülesannete täitmisel samuti sellist tehnilist abi kasutada.*
- (12) Käesoleva määrusega kehtestatakse liidu programmi rahastamispakett, mis on igaaastase eelarvemenetluse käigus Euroopa Parlamendi ja nõukogu peamine juhis Euroopa Parlamendi, nõukogu ja komisjoni vahel 2. detsembril 2013 eelarvedistsipliini, eelarvealase koostöö ning usaldusväärse finantsjuhtimise kohta sõlmitud institutsioonidevahelise kokkuleppe punkti 17 tähenduses.
- (13) Pidades silmas kliimamuutustega võitlemise olulisust kooskõlas liidu kohustustega rakendada Pariisi kokkulepet ning pidada kinni ÜRO kestliku arengu eesmärkidest, aitab programm võtta arvesse kliimameetmeid ja saavutada kogu eelarvet hõlmav eesmärk, mille kohaselt peaks 25 % ELi kulutustest toetama kliimaeesmärkide täitmist. Asjaomased meetmed määratakse kindlaks programmi ettevalmistamise ja rakendamise käigus ja neid hinnatakse uuesti asjaomase hindamise ja ülevaatamise käigus.
- (14) Liit peaks olema igasuguse liidu programmi *komponentide* loodud tulu saaja, et tema eelnevalt tehtud investeeringud saaksid osaliselt hüvitatud, ning kõnealust tulu tuleks kasutada programmi eesmärkide *saavutamise* toetamiseks. Samal põhjusel peaks olema võimalik näha erasektori üksustega sõlmitud lepingutes ette tulude jagamise mehhanism.
- (15) Et programmi rahastab liit, peaksid *programmist rahastatavate tegevuste teostamiseks* programmi raames sõlmitavad hankelepingud vastama liidu normidele. Sellega seoses peaks liit vastutama ka avalike hangetega seoses taotletavate eesmärkide kindlaksmääramise eest. *Tuleb märkida, et finantsmäärusega on ette nähtud, et komisjon võib eelhindamise tulemuste põhjal tugineda liidu vahendeid rakendavate isikute või üksuste süsteemidele ja menetlustele. Konkreetsed kohandused, mida on vaja teha nimetatud süsteemides ja menetlustes, samuti kord*

kehtivate lepingute pikendamiseks tuleks kindlaks määrata vastavas finantsraampartnerluse lepingus või rahalist toetust käsitlevas lepingus.

- (16) Programm tugineb keerukale ja pidevalt muutuvale tehnoloogiale. Sellisest tehnoloogiast sõltumine toob programmi raames tehtavate avalike hangetega seoses kaasa ebakindlust ja riske, eriti kuna hangete objektiks on seadmed või pikaajaliste teenuste osutamine. Seepärast on lisaks finantsmäärusega ette nähtud normidele vajalikud konkreetset avalikke hankeid käsitlevad meetmed. Peaks olema võimalik sõlmida tingimuslike osadega lepinguid, teha lepingu täitmise käigus sellesse teatavatel tingimustel muudatusi või **kehtestada allhangete alammäär, eelkõige selleks, et võimaldada väikeste ja keskmise suurusega ettevõtete ning idufirmade osalemist**. Kuna programmi komponentide tehnoloogiline külg ei ole selgelt määratletud, ei ole hangete hinda alati võimalik täpselt hinnata ning seepärast peaks olema võimalik sõlmida lepinguid, milles ei kehtestata kindlat ja lõplikku hinda, kuid mis samas sisaldavad liidu rahalisi huve kaitsvaid klausleid.
- (16a) **Selleks et edendada nõudlust ja innovatsiooni avalikus sektoris, peaks programm edendama programmi andmete, teabe ja teenuste kasutamist, et toetada tööstuse ja VKEde poolt kohandatud lahenduste väljatöötamist kohalikul ja piirkondlikul tasandil kosmosega seotud innovatsioonipartnerluste kaudu, nagu on osutatud finantsmääruse I lisa punktis 7, mis võimaldab hõlmata kõiki etappe alates kohandatud koostalitlusvõimeliste kosmoselahenduste väljatöötamisest kuni kasutuselevõtuni ning hangeteni avalike teenuste jaoks.**
- (17) Selleks et täita programmi eesmäärke, on oluline, et oleks võimalik kasutada vajaduse korral kõikide liidu kosmosevaldkonnas tegutsevate avaliku ja erasektori üksuste pakutavat suutlikkust ning teha rahvusvahelisel tasandil koostööd kolmandate riikide või rahvusvaheliste organisatsioonidega. Seepärast tuleb ette näha võimalus kasutada kõiki **aluslepinguga ja** finantsmäärusega ette nähtud asjakohaseid vahendeid ■ ja ■ haldusmeetodeid **ning** ühiseid hankemenetlusi.
- (18) Toetustega seoses on kogemused näidanud, on kasutajatepoolne kasutuselevõtt ja turuleviimine ning üldine teavitustegevus toimib tulemuslikumalt, kui see on detsentraliseeritud ega toimu komisjoni juhtimisel ülalt alla. Vautšerid, mis on üks toetusesaaja poolt kolmandatele isikutele antava rahalise toetuse vorme, on osutunud

uute turuletulijate ning väikeste ja keskmise suurusega ettevõtjate osas üheks edukaimaks meetmeks. Siiski on nende kasutamist piiranud finantsmäärusega kindlaks määratud rahalise toetuse ülemmäär. Seda ülemmäära tuleks seepärast ELi programmi puhul suurendada, et pidada sammu kosmosesektori tururakenduste kasvava potentsiaaliga.

- (19) Käesoleva määruse kohased rahastamisvormid ja rakendusmeetodid valitakse selle alusel, kas nende abil on võimalik saavutada meetmete konkreetseid eesmärke ja tulemusi, võttes arvesse eelkõige kontrollimisega seotud kulusid, halduskoormust ja prognoositud mittevastavuste riski. Sellega seoses tuleks muu hulgas kaaluda ühekordsete maksete, kindlasummaliste maksete ja ühikukulude kasutamist ning kuludega sidumata rahalisi vahendeid, millele on osutatud finantsmääruse [artikli 125 lõikes 1].
- (20) Programmi suhtes kohaldatakse määrust (EL, Euratom) nr [uus finantsmäärus] (edaspidi „finantsmäärus“). Selles sätestatakse liidu eelarve täitmise eeskirjad, sealhulgas eeskirjad toetuste, auhindade, hangete, eelarve kaudse täitmise, finantsabi, rahastamisvahendite ja eelarvetagatiste kohta.
- (21) Vastavalt nõukogu otsuse .../.../EL artiklile 88 [reference to be updated as appropriate according to a new decision on OCTs: Article 88 of Council Decision .../.../EU] on ülemeremaal ja -territooriumidel asuvad isikud ja üksused rahastamiskõlblikud, kui programmi eeskirjadest ja eesmärkidest või võimalikest kokkulepetest liikmesriigiga, millega vastav ülemeremaa või -territoorium on seotud, ei tulene teisiti.
- (22) Käesoleva määruse suhtes kohaldatakse horisontaalseid finantseeskirju, mille Euroopa Parlament ja nõukogu on vastu võtnud Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 322 kohaselt. Need eeskirjad on sätestatud finantsmääruses ja nendega määratakse kindlaks eelkõige kord, mille kohaselt eelarvet koostatakse ja täidetakse toetuste, hangete, auhindade ja kaudse eelarve täitmise kaudu, ning nähakse ette finantshalduses osalejate vastutuse kontroll. **ELi toimimise lepingu artikli 322 alusel vastu võetud eeskirjad käsitlevad ka liidu eelarve kaitsmist, kui esinevad üldised puudused õigusriigi toimimises liikmesriikides, sest õigusriigi põhimõtte järgimine**

on usaldusväärse finantsjuhtimise ja tulemusliku ELi-poolse rahastamise oluline eeltingimus.

- (23) Vastavalt *Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusele (EL, Euratom) nr 2018/1046² (edaspidi „finantsmäärus“)*, nõukogu määrusele (EÜ, Euratom) nr 2988/95³ ja nõukogu määrusele (Euratom, EÜ) nr 2185/96⁴ tuleb liidu finantshuve kaitsta proportsionaalsete meetmetega, mis hõlmavad õigusnormide rikkumise ja pettuste ärahoidmist, avastamist, korrigeerimist ja uurimist, kaotatud, alusetult väljamakstud või ebaõigesti kasutatud summade tagasinõudmist ja vajaduse korral haldus- ja/või kriminaalkaristuste kehtestamist. Eelkõige võib Euroopa Pettustevastane Amet (OLAF) korraldada haldusjuurdlust, sealhulgas kohapealseid kontrolle ja inspekteerimisi vastavalt määrusele (EL, Euratom) nr 883/2013 ning määrusele (Euratom, EÜ) nr 2185/96, et teha kindlaks, kas on esinenud pettust, korrupsiooni või muud liidu finantshuve kahjustavat ebaseaduslikku tegevust. Vastavalt määrusele (EL) 2017/1939 võib Euroopa Prokuratuur uurida pettusi ja muid õiguserikkumisi, mis mõjutavad liidu finantshuve, ja esitada nende kohta süüdistusi, nagu on ette nähtud Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiviga (EL) 2017/1371⁵. Finantsmääruse kohaselt peab iga isik või üksus, kes saab liidu rahalisi vahendeid, tegema liidu finantshuvide kaitsel täielikult koostööd ja andma komisjonile, OLAFile, Euroopa Prokuratuurile ja Euroopa Kontrollikoja vajalikud õigused ja juurdepääsu ning tagama, et kolmandad isikud, kes on kaasatud liidu vahendite haldamisse, annaksid samaväärsed õigused.

² *Euroopa Parlamendi ja nõukogu 18. juuli 2018. aasta määrus (EL, Euratom) 2018/1046, mis käsitleb liidu üldeelarve suhtes kohaldatavaid finantsreegleid ja millega muudetakse määrusi (EL) nr 1296/2013, (EL) nr 1301/2013, (EL) nr 1303/2013, (EL) nr 1304/2013, (EL) nr 1309/2013, (EL) nr 1316/2013, (EL) nr 223/2014 ja (EL) nr 283/2014 ja otsust nr 541/2014/EL ning tunnistatakse kehtetuks määrus (EL, Euratom) nr 966/2012 (ELT L 193, 30.7.2018, lk 1).*

³ Nõukogu 18. detsembri 1995. aasta määrus (EÜ, Euratom) nr 2988/95 Euroopa ühenduste finantshuvide kaitse kohta (EÜT L 312, 23.12.1995, lk 1).

⁴ Nõukogu 11. novembri 1996. aasta määrus (Euratom, EÜ) nr 2185/96, mis käsitleb komisjoni tehtavat kohapealset kontrolli ja inspekteerimist, et kaitsta Euroopa ühenduste finantshuve pettuste ja igasuguse muu eeskirjade eiramiste eest (EÜT L 292, 15.11.1996, lk 2).

⁵ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 5. juuli 2017. aasta direktiiv (EL) 2017/1371, mis käsitleb võitlust liidu finantshuve kahjustavate pettuste vastu kriminaalõiguse abil (ELT L 198, 28.7.2017, lk 29).

- (24) Kolmandad riigid, kes on EMP liikmed, võivad liidu programmides osaleda koostöö raames, mis kehtestati EMP lepinguga, milles on sätestatud, et programme rakendatakse kõnealuse lepingu kohaselt tehtava otsuse alusel. Kolmandad riigid võivad osaleda ka muude õiguslike vahendite alusel. Käesolevas määruses tuleks kehtestada erisäte, et anda vastutavale eelarvevahendite käsutajale, *OLAF* ja Euroopa Kontrollikoja õigused ja juurdepääs, mida neil on vaja volituste täieulatuslikuks kasutamiseks.
- (25) Programmi nõuetekohane avalik haldamine eeldab vastutuse ja ülesannete *selgepiirilist* jaotust osalevate üksuste vahel, et hoida ära *tarbetuid kattumisi* ning vähendada viivitusi ja ülekulusid. ***Kõik haldamises osalejad peaksid oma pädevusalas ja kooskõlas oma kohustustega toetama programmi eesmärkide saavutamist.***
- (26) Liikmesriigid on kosmosevaldkonnas juba kaua aega aktiivselt tegutsenud. Neil on olemas kosmosega seotud süsteemid, infrastruktuur, riiklikud ametid ja asutused. Seepärast saavad nad programmi, eriti selle rakendamisse, märkimisväärselt panustada. Nad ***võiksid teha*** liiduga programmi teenuste ja rakenduste edendamisel koostööd. Komisjonil ***võiks olla*** võimalik kasutada liikmesriikide käsutuses olevaid vahendeid, ta võiks ***saada neilt abi ja vastastikku kokku lepitud tingimustel*** anda neile programmi elluviimisega seotud mitteregulatiivseid ülesandeid. Samuti peaksid asjaomased liikmesriigid võtma kõik vajalikud meetmed, et tagada oma territooriumile rajatud maapealsete jaamade kaitse. Lisaks peaksid liikmesriigid ja komisjon tegema koostööd omavahel ja asjaomaste rahvusvaheliste organisatsioonide ning reguleerivate asutustega, et tagada programmi jaoks vajalike sageduste kättesaadavus ja ***piisaval tasemel*** kaitse, et võimaldada pakutataval teenustel põhinevate rakenduste täielikku väljaarendamist ja rakendamist vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu 14. märtsi 2012. aasta otsusele nr 243/2012/EL, millega luuakse mitmeaastane raadiospektripoliitika programm⁶.
- (26a) ***Teatavatel nõuetekohaselt põhjendatud asjaoludel võiks amet delegeerida konkreetsed ülesanded liikmesriikidele või liikmesriikide rühmadele. Selline delegeerimine peaks piirduma tegevustega, mida amet ei suuda ise ellu viia, ning***

⁶ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 14. märtsi 2012. aasta otsus nr 243/2012/EL, millega luuakse mitmeaastane raadiospektripoliitika programm (ELT L 81, 21.3.2012, lk 7).

see ei tohiks piirata käesolevas määruses määratletud programmi haldamist ega ülesannete jaotamist.

- (27) Komisjoni kui liidu üldiste huvide edendaja ülesanne on **jälgida programmi rakendamist**, kanda selle eest üldist vastutust ning edendada programmi teenuste kasutamist. Et kasutada optimaalselt eri sidusrühmade vahendeid ja oskusteavet, peaks komisjonil olema õigus teatavaid ülesandeid delegeerida. Lisaks peaks just komisjon kindlaks määrama süsteemide ja teenuste arendamiseks vajalikud peamised **nõuded**.
- (28) Euroopa Liidu Kosmoseprogrammi Amet asendab määrusega (EL) nr 912/2010 loodud Euroopa GNSSi agentuuri ja on selle õigusjärglane ning ameti eesmärk on programmi edendada, eriti *seoses turvalisuse akrediteerimisega ning turu- ja järgmise etapi rakenduste arendamisega*. Seepärast tuleks ametile määrata teatavad *nende valdkondadega* seotud ülesanded. Võttes arvesse ameti kogemusi turvalisuse valdkonnas, peaks ta vastutama kõigi kosmosesektoris võetavate liidu meetmetega seotud turvalisuse akrediteerimise ülesannete eest. *Tuginedes eelnevatele saavutustele Galileo ja EGNOSe kasutuselevõtu edendamises kasutajate seas ja turul, tuleks ametile teha ülesandeks peale Galileo ja EGNOSe ka programmi muude komponentide kasutuselevõtu meetmed kasutajate seas ning kõigi programmi komponentide järgmise etapi rakenduste arendamisega seotud tegevus. See võimaldaks saada kasu mastaabisäästust ning pakkuda võimalust rakenduste väljatöötamiseks, mis põhinevad programmi mitmel komponendil (integreeritud rakendused). Selline tegevus ei tohiks aga piirata teenuseid ega kasutuselevõtu meetmeid kasutajate seas, mille komisjon on andnud Copernicuse volitatud üksustele. Järgmise etapi rakenduste arendamise ülesande andmine ametile ei takista teisi volitatud üksusi järgmise etapi rakendusi välja töötamast.* Lisaks peaks amet täitma ülesandeid, mis komisjon määrab talle ühe või mitme rahalist toetust käsitleva *lepinguga vastavalt finantsraamistiku partnerluslepingule*, mis hõlmab muid programmiga seotud konkreetseid ülesandeid. *Ametile ülesannete andmisel tuleks ette näha ka piisavad inim-, haldus- ja rahalised ressursid.*
- (28a) *Galileo ja EGNOS on keerukad süsteemid, mis nõuavad intensiivset koordineerimist. Arvestades, et Galileo ja EGNOS on liidu komponendid, peaks seda koordineerimist teostama mõni liidu institutsioon või liidu organ. Viimastel*

aastatel saadud kogemustele tuginedes on amet kõige asjakohasem organ kõigi nende süsteemide kasutamise seotud operatiivülesannete (välja arvatud rahvusvahelise koostöö) kooskõlastamiseks. Seepärast tuleks ametile usaldada EGNOSe ja Galileo kasutamise haldamine. See ei tähenda siiski, et amet peaks üksi täitma kõiki nende süsteemide kasutamise seotud ülesandeid. Tugineda võiks teiste üksuste, eelkõige Euroopa Kosmoseagentuuri oskusteabele. See peaks hõlmama süsteemide arendamise ning maapealse segmendi osade ja satelliitide projekteerimise ja arendamisega seotud tegevust, mis tuleks usaldada Euroopa Kosmoseagentuurile. Ülesannete jaotamisel muudele üksustele tuginetakse nende üksuste pädevusele ja vältida tuleks töö dubleerimist.

- (29) Euroopa Kosmoseagentuur on rahvusvaheline organisatsioon, kellel on kosmosevaldkonnas laialdane oskusteave ja kes sõlmis Euroopa Ühendusega aastal 2004 raamkokkuleppe. Seetõttu on ta programmi rakendamisel tähtis partner, kellega tuleks luua asjakohased kontaktid. Sellega seoses ja kooskõlas finantsmäärusega **peaks komisjon sõlmima** Euroopa Kosmoseagentuuriga **ja ametiga** finantsraampartnerluse **lepingu**, mis reguleerib kõiki komisjoni, ameti ja Euroopa Kosmoseagentuuri finantssuhteid ning tagab nende järjepidevuse ja kooskõla Euroopa **Ühenduse ja Euroopa Kosmoseagentuuri vahelise** raamlepinguga, eriti selle **artiklitega 2 ja 5**. Kuna aga Euroopa Kosmoseagentuur ei ole liidu organ ja tema suhtes ei kohaldata liidu õigust, on **väga oluline, et Euroopa Kosmoseagentuur võtaks asjakohaseid meetmeid, et tagada** liidu ja liikmesriikide huvide **kaitse, ning järgiks eelarve ja talle usaldatud ülesannete täitmisel komisjoni otsuseid**. Leping peaks sisaldama ka kõiki liidu finantshuvide kaitsmiseks vajalikke klausleid.
- (30) Euroopa Liidu Satelliidikeskuse (SATCEN) toimimist Euroopa autonoomse suutlikkusena, mis asjakohaste kosmosevarade ja nendega seotud andmete kasutamise tulemusel **võimaldab juurdepääsu teabele** ja osutab teenuseid, **tunnustati juba otsuse nr 541/2014/EL rakendamisel**.
- (31) Et tagada kasutajate esindatus riikliku satelliitide (GOVSATCOM) juhtimises ja koondada kasutajate vajadused ja nõuded üle riikide ning tsiviil- ja sõjandusvaldkonna vaheliste piiride, **võib** asjaomastel liidu üksustel, kellel on kasutajatega tihedad sidemed, nagu Euroopa Kaitseagentuur, Euroopa Piiri- ja Rannikuvalve Amet, Euroopa Meresõiduohutuse Amet, Euroopa Kalanduskontrolli

Amet, Euroopa Liidu Õiguskaitsekoostöö Amet, sõjaliste missioonide plaanimise ja juhtimise teenistus / tsiviilmissioonide plaanimise ja juhtimise teenistus ning hädaolukordadele reageerimise koordineerimiskeskus, *olla* konkreetsete kasutajarühmade üle koordineeriv roll. Koonddasandil *peaks amet koordineerima tsiviilkasutajaskonnaga seotud aspekte* ning *ta võib* jälgida operatiivkasutust, nõudlust, nõuetest kinnipidamist ning vajaduste ja nõuete muutumist.

- (32) Arvestades kosmosealase tegevuse tähtsust liidu majanduse ja liidu kodanike elu seisukohast ning süsteemide ja neil põhinevate rakenduste kahetist olemust, peaks programmi üks peamine prioriteet olema julgeoleku kõrge taseme tagamine, eriti selleks, et kaitsta liidu ja liikmesriikide huve, sealhulgas seoses salastatud ja muu tundliku teabega.
- (33) *Ilma et see piiraks liikmesriikide eesõigusi riikliku julgeoleku valdkonnas, peaksid* komisjon ja kõrge esindaja ■ kumbki oma pädevusvaldkonna piires tagama programmi turvalisuse kooskõlas käesoleva määrusega, ja kui see on asjakohane, nõukogu otsusega 201x/xxx/ÜVJP⁷.
- (33a) *Võttes arvesse Euroopa välis teenistuse eksperditeadmisi ning korrapäraseid sidemeid kolmandate riikide valitsusasutuste ja rahvusvaheliste organisatsioonidega, võib Euroopa välis teenistus kooskõlas nõukogu otsusega 2010/427/EL aidata komisjonil täita teatavaid programmi turvalisusega seotud ülesandeid välissuhete valdkonnas.*
- (34) *Ilma et see piiraks liikmesriikide ainuvastutust oma riikliku julgeoleku valdkonnas, nagu on sätestatud Euroopa Liidu lepingu artikli 4 lõikes 2, ning liikmesriikide õigust kaitsta oma olulisi julgeolekuhuvisid kooskõlas ELi toimimise lepingu artikliga 346, tuleks programmi sujuva rakendamise tagamiseks luua konkreetne turvalisuse juhtimine. See juhtimine peaks põhinema kolmel aluspõhimõttel. Esiteks on väga oluline võtta võimalikult suures ulatuses arvesse liikmesriikide laiaulatuslikku ja ainulaadset kogemust julgeolekuküsimustes. Teiseks tuleks operatiivfunktsioonid ja turvalisuse akrediteerimise funktsioonid selgelt lahus*

⁷ *Nõukogu otsuse aluseks on liidu välisasjade ja julgeolekupoliitika kõrge esindaja ettepanek laiendada nõukogu 22. juuli 2014. aasta otsuse 2014/496/ÜVJP kohaldamisala, mille üle käivad praegu läbirääkimised.*

hoida, et vältida huvide konflikte ja julgeolekueeskirjade kohaldamisel esinevaid puudujääke. Kolmandaks on programmi kõikide või osa komponentide haldamise eest vastutaval üksusel parimad eeldused, et hallata talle delegeeritud ülesannete turvalisust. **Programmi turvalisus põhineb Galileo, EGNOS ja Copernicuse rakendamisel saadud viimaste aastate kogemustel.** Usaldusväärne turvalisuse juhtimine eeldab ka rollide asjakohast jaotust eri osalejate vahel. **Ilma et see piiraks liikmesriikide eesõigusi riikliku julgeoleku valdkonnas, peaks** komisjon kui programmi eest vastutaja **█** kindlaks määrama üldised turvanõuded, mida kohaldatakse kõikide programmi komponentide suhtes.

- (34x) ***Euroopa kosmosetaristu küberturvalisus nii maa peal kui ka kosmoses on äärmiselt oluline, et tagada süsteemide pidev toimimine ja teenuse katkematus. Seepärast tuleks turvanõuete kehtestamisel nõuetekohaselt arvesse võtta vajadust kaitsta süsteeme ja nende teenuseid küberrünnakute vastu, kasutades selleks muu hulgas uusi tehnoloogiaid.***
- (34a) ***Komisjon peaks vajaduse korral riski- ja ohuanalüüsi põhjal kindlaks määrama turvaseire struktuuri. See turvaseire organ peaks vastama otsuse 201x/xxx/ÜVJP kohaldamisalas välja töötatud juhiste. Galileo puhul peaks selleks organiks olema Galileo turvaseirekeskus. Seoses otsuse 20xx/xxx/ÜVJP rakendamisega on turvalisuse akrediteerimise nõukogu roll piiratud sellega, et anda nõukogule ja/või kõrgele esindajale teavet, mis on seotud süsteemi turvalisuse akrediteerimisega.***
- (35) Pidades silmas programmi ainulaadsust ja keerukust ning selle seost julgeoleku valdkonnaga, tuleks turvalisuse akrediteerimisel järgida tunnustatud ja väljakujunenud põhimõtteid. Seepärast on vältimatu, et turvalisuse akrediteerimine toimiks liidu ja liikmesriikide poolt julgeoleku eest võetud ühise vastutuse alusel, millega seoses püütakse saavutada konsensus ja kaasatakse kõik isikud, keda turvalisuse küsimus puudutab, ning et kehtestatud oleks pideva riskijärelevalve menetlused. Samuti on väga oluline usaldada turvalisuse tehniline akrediteerimine asjatundjatele, kellel on keerukate süsteemide akrediteerimise alal nõuetekohane kvalifikatsioon ja kes on läbinud nõutaval tasemel julgeolekukontrolli.
- (35x) ***ELi salastatud teavet töödeldakse vastavalt julgeolekueeskirjadele, mis on sätestatud komisjoni otsuses (EL, Euratom) 2015/444 ja nõukogu otsuses***

2013/488/EL. Vastavalt sellele nõukogu otsusele peaksid liikmesriigid kohaldama selles sätestatud põhimõtteid ja miinimumstandardeid, et tagada samaväärse kaitsetaseme kohaldamine ELi salastatud teabe suhtes.

- (36) Et tagada turvaline *teabevahetus*, tuleks ette näha asjakohased *kokkulepped*, et tagada programmi raames kolmandatele riikidele ja rahvusvahelistele organisatsioonidele edastatud ELi salastatud teabe kaitse.
- (37) Üks programmi põhieesmärgi on tagada liidu julgeolek ja strateegiline autonoomsus, tugevdada liidu suutlikkust toimida mitmesugustes valdkondades, eriti julgeoleku valdkonnas, ning kasutada ära võimalusi, mida kosmos liidu ja liikmesriikide julgeoleku aspektist pakub. Selle eesmärgi täitmiseks on vaja ette näha ranged rahastamiskõlblikkuse normid, mida kohaldatakse nende üksuste suhtes, kes võivad osaleda programmi alusel rahastatavas tegevuses, mis eeldab juurdepääsu ELi salastatud teabele või salastamata tundlikule teabele.
- (37a) *Programmi raames võib esineda teavet, mis ei ole küll salastatud, kuid mida tuleb käsitleda vastavalt juba kehtivatele õigusaktidele või siseriiklikele õigusaktidele, eeskirjadele ja normidele, sealhulgas piirates nende levitamist.*
- (38) Satelliitnavigatsiooni ning Maa jälgimise süsteeme kasutatakse üha rohkemates olulistest majandussektorites, eriti transpordi-, telekommunikatsiooni-, põllumajandus- ja energiasektoris. Programmis tuleks ära kasutada nende sektorite vahelist koostööd, võttes arvesse kasu, mida kosmosetehnoloogia kõnealustele sektoritele toob, toetada ühilduvate seadmete arendamist ning edendada asjakohaste standardite ja sertifikaatide väljatöötamist. Suureneb ka koostöö kosmosega seotud tegevuste ning liidu ja liikmesriikide julgeoleku ja kaitsega seotud tegevuste vahel. Täielik kontroll satelliitnavigatsiooni üle peaks seepärast tagama liidu tehnoloogilise sõltumatuse, sealhulgas pikas perspektiivis infrastruktuurirajatiste komponentide puhul, ja strateegilise autonoomsuse.
- (39) Galileo programmi eesmärk on rajada maailma esimene spetsiaalselt tsiviilotstarbeks ette nähtud satelliitnavigatsiooni ja -positsioneerimise infrastruktuur, mida saaksid kasutada erinevad avaliku ja erasektori esindajad nii Euroopas kui ka mujal maailmas. Galileo toimib sõltumatult teistest olemasolevatest või potentsiaalselt loodavatest süsteemidest, aidates seeläbi muu hulgas kaasa liidu strateegilisele

autonoomsusele. Süsteemi teine põlvkond tuleks järk-järgult kasutusele võtta enne aastat 2030, algselt vähendatud toimivussuutlikkusega.

- (40) EGNOSe eesmärk on parandada olemasolevate ülemaailmsete satelliitnavigatsioonisüsteemide, eelkõige Galileo süsteemi edastatavate vaba juurdepääsuga signaalide kvaliteeti. EGNOSe pakutavad teenused peaksid esmajärjekorras hõlmama liikmesriikide geograafiliselt Euroopas asuvaid territooriume, hõlmates sel eesmärgil **2026. aasta lõpuks Küprose, Assoorid, Kanaari saared ja Madeira. Lennunduse valdkonnas peaksid kõik need territooriumid saama kasutada EGNOSe aeronavigatsiooniteenuseid kõigil EGNOSe toetatud toimivustasemetel.** EGNOSe süsteemi teenuste geograafilist ulatust võidakse juhul, kui see on tehniliselt teostatav, ja ohutusteenuste puhul rahvusvaheliste lepingute alusel laiendada muudesse maailma piirkondadesse. Ilma et see piiraks määruse (EL) **2018/1139** kohaldamist ja aeronavigatsiooniks vajalikku Galileo teenuste kvaliteedi seiret, tuleks silmas pidada, et kuigi Galileo edastatavaid signaale on võimalik tulemuslikult kasutada õhusõidukite asukoha määramiseks **kõigis lennu etappides, kasutades selleks vajalikku tugisüsteemi (kohalik, piirkondlik ja lennuki pardal olev avioonika)**, võivad üksnes kohalikud või piirkondlikud tugisüsteemid, nagu EGNOS Euroopas, toimida lennuliikluse korraldaja ja aeronavigatsiooniteenuste osutajana. **EGNOSe ohutusteenust tuleks osutada kooskõlas kohaldatavate ICAO standarditega.**
- (41) On ülimalt oluline tagada Galileo ja EGNOSe süsteemide **jätkusuutlikkus ning** pakutavate teenuste järjepidevus, **kättesaadavus, täpsus, usaldusväärsus ja turvalisus.** Muutuvas keskkonnas ja kiiresti areneva turu tingimustes tuleks jätkata nende arendamist ja valmistada ette uue põlvkonna süsteemid, **sh sellega seotud kosmose- ja maapealse segmentide areng.**

- (43) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. detsembri 2013. aasta määruses (EL) nr 1285/2013 (Euroopa satelliitnavigatsioonisüsteemide rajamise ja kasutamise kohta, millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EÜ) nr 876/2002 ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EÜ) nr 683/2008)⁸ kasutatud mõiste „äriteenus“ ei

⁸ ELT L 347, 20.12.2013, lk 1.

ole enam sobilik, pidades silmas kõnealuse teenuse arengut. Selle *eristatakse* kaht eraldi teenust, nimelt täppisteenust ja autentimisteenust⁹.

- (44) Et optimeerida osutatavate teenuste kasutamist, peaksid Galileo ja EGNOSse pakutavad teenused olema ühilduvad ja koostalitlusvõimelised nii omavahel (*sh kasutaja tasandil*) kui võimaluse korral ka teiste satelliitnavigatsioonisüsteemide ja tavapärase satelliitnavigatsioonivahenditega, kui ühilduvus ja koostalitlusvõime on ette nähtud rahvusvahelise lepinguga, ilma et see piiraks liidu strateegilise autonoomsuse eesmärgi järgimist.
- (45) Arvestades Galileo ja EGNOSse maapealse infrastruktuuri tähtsust ja mõju nende turvalisusele, peaks maapealse infrastruktuuri asukoha kindlaks määrama komisjon. Süsteemide maapealse infrastruktuuri kasutuselevõtt peaks toimuma avatud ja läbipaistva protsessi alusel, *millesse võib vajaduse korral kaasata ameti vastavalt tema pädevusvaldkonnale*.
- (46) Selleks et Galileost ja EGNOSest saadavat sotsiaal-majanduslikku kasu täielikult ära kasutada, *aidates samal ajal kaasa liidu strateegilisele sõltumatusel, eelkõige tundlikes sektorites ning turvalisuse ja julgeoleku valdkonnas*, tuleks EGNOSse ja Galileo pakutavate teenuste kasutamist muudes liidu poliitikavaldkondades edendada *ka õiguslike vahenditega*, kui see on õigustatud ja kasulik. *Selliste teenuste kasutamise edendamine kõikides liikmesriikides on samuti protsessi oluline osa*.
- (47) Copernicus peaks tagama sõltumatu juurdepääsu keskkonnaalastele teadmistele ning Maa seire ja geoteabeteenuste seisukohast määrava tähtsusega tehnoloogiale, *toetades* seega liidu sõltumatuid otsuseid ja meetmeid muu hulgas sellistes valdkondades nagu keskkond, kliimamuutused, *merekeskkond, mereseire, põllumajanduse ja maaelu areng, kultuuripärandi säilitamine, kodanikukaitse, maa ja infrastruktuuri seire*, julgeolek ja digitaalmajandus.

⁹ *Komisjoni 8. veebruari 2017. aasta rakendusotsus (EL) 2017/224, millega määratakse kindlaks tehnilised ja tegevusspetsifikatsioonid, mis võimaldavad Galileo programmi raames loodud süsteemi osutataval äriteenusel täita Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1285/2013 artikli 2 lõike 4 punktis c osutatud funktsiooni (ELT L 34, 9.2.2017, lk 36).*

- (47b) *Programmi komponendid peaksid stimuleerima digitehnoloogia rakendamist kosmosesüsteemides, andmete ja teenuste levitamisel ning järgmise etapi arendustegevuses. Sellega seoses tuleks erilist tähelepanu pöörata komisjoni algatustele ja meetmetele, mis on esitatud 14. septembri 2016. aasta teatises „Ühenduvus konkurentsivõimelise digitaalse ühtse turu jaoks – Euroopa gigabitiühiskonna poole“ ja 14. septembri 2016. aasta teatises „5G Euroopa jaoks: tegevuskava“.*
- (48) Copernicus peaks tagama järjepidevuse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruses (EL) nr 377/2014 (millega luuakse Copernicuse programm)¹⁰ ja Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruses (EL) nr 911/2010 (Maa seire Euroopa programmi (GMES) ja selle esialgsete toimingute kohta)¹¹ osutatud tegevuse ja saavutustega, *tuginema neile ja neid süvendama*, võttes arvesse viimaseid teadusuuringute suundumusi, tehnoloogilisi edusamme ja uuendusi, mis mõjutavad Maa seire valdkonda, samuti suurandmete analüüsi ja tehisintellekti tehnoloogia arengut ning nendega seotud liidu tasandi strateegiaid ja algatusi¹². *Uute varade väljatöötamiseks peaks komisjon tegema tihedat koostööd liikmesriikide, Euroopa Kosmoseagentuuri ja EUMETSATiga ning vajaduse korral muude üksustega, kellele kuuluvad asjaomased kosmose- ja in situ varad.* Copernicus peaks võimalikult suures ulatuses kasutama liikmesriikide, Euroopa Kosmoseagentuuri, EUMETSATi¹³ ja teiste üksuste, sealhulgas Euroopa ärialgatuste kosmosepõhise seire suutlikkust, aidates seeläbi kaasa elujõulise Euroopa ärilise kosmosesektori arengule. Kui see on võimalik ja asjakohane, peaks ta samuti kasutama kättesaadavaid *in situ* andmeid ja lisaandmeid, mida esitavad põhiliselt liikmesriigid kooskõlas direktiiviga

¹⁰ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 3. aprilli 2014. aasta määrus (EL) nr 377/2014, millega luuakse Copernicuse programm ja tunnistatakse kehtetuks määrus (EL) nr 911/2010 (ELT L 122, 24.4.2014, lk 44).

¹¹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 22. septembri 2010. aasta määrus (EL) nr 911/2010 Maa seire Euroopa programmi (GMES) ja selle esialgsete toimingute kohta (2011–2013) (ELT L 276, 20.10.2010, lk 1).

¹² Teatis „Tehisintellekt Euroopa huvides“ (COM(2018) 237 final); Teatis „Ühtse Euroopa andmeruumi loomine“ (COM(2018) 232 final); Ettepanek võtta vastu nõukogu määrus, millega asutatakse Euroopa kõrgjärgulusega andmetötluse ühissettevõtte (COM(2018) 8 final).

¹³ Euroopa Meteoroloogiliste Satelliitide Kasutamise Organisatsioon.

2007/2/EÜ¹⁴. Komisjon peaks tegema koostööd liikmesriikide ja Euroopa Keskkonnaametiga, et tagada Copernicusele *in situ* andmetele tegelik juurdepääs ja võimalus neid kasutada.

- (49) Copernicust tuleks rakendada kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2003/98/EÜ (avaliku sektori valduses oleva teabe taaskasutamise kohta, mida on muudetud 26. juuni 2013. aasta direktiiviga 2013/37/EL)¹⁵ eesmärkidega, eelkõige läbipaistvuse, teenuste arengut soodustavate tingimuste loomise ning liidus majanduskasvu ja töökohtade loomise toetamisega. Copernicuse andmed ja Copernicuse teave peaksid olema vabalt ja avalikult kättesaadavad.
- (49a) Copernicuse kogu potentsiaali ühiskonna ja majanduse jaoks tuleks täies ulatuses ära kasutada, piirdumata üksnes otsese toetusesaajatega, ning selleks tuleks tõhustada kasutajatepoolse kasutuselevõtu meetmeid, milleks tuleb omakorda võtta uusi meetmeid, et muuta andmed mittespetsialistide jaoks kasutatavaks ning ergutada seeläbi majanduskasvu, töökohtade loomist ja teadmussiiret.**
- (50) Copernicus on kasutajakeskne programm. Seepärast peaks selle areng põhinema põhikasutajate muutuvatel nõuetel, võttes arvesse ka uute avaliku ja erasektori kasutajaskondade teket. Copernicus peaks tuginema nende valikuvõimaluste analüüsile, mille eesmärk on kasutajate muutuvate vajaduste, sealhulgas liidu poliitika rakendamise ja järelevalvega seotud vajaduste rahuldamine, mis eeldab kasutajate pidevat ja tõhusat kaasamist, eelkõige nõuete kindlaksmääramisel ja kinnitamisel.
- (51) Copernicus juba toimib. Seepärast tuleb tagada olemasolevate teenuste ja infrastruktuuri järjepidevus ning kohaneda samas **muutuvate kasutajavajaduste, turukeskkonna**, eelkõige erasektori esilekerkimisega kosmosevaldkonnas (nn uus kosmos), ning sotsiaal-poliitiliste suundumustega, millele on vaja kiiresti reageerida. See eeldab Copernicuse funktsionaalse struktuuri **arengut**, et võtta paremini arvesse üleminekut operatiivteenuste esimeselt etapilt uutele kasutajakogukondadele kõrgetasemeliste ja sihtotstarbelisemate teenuste osutamisele ja järelturu

¹⁴ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 14. märtsi 2007. aasta direktiiv 2007/2/EÜ, millega rajatakse Euroopa Ühenduse ruumiandmete infrastruktuur (INSPIRE).

¹⁵ ELT L 175, 27.6.2013, lk 1.

lisandväärtuse suurendamisele. Selleks tuleks edaspidisel rakendamisel kohaldada lähenemisviisi, mis järgib andmete väärtusahelat, s.t alates andmete kogumisest, andmete ja teabe töötlemisest, levitamisest ja kasutamisest kuni **kasutajateturul** kasutuselevõtu ja **suutlikkuse suurendamisega** seotud tegevuseni, samal ajal kui programmi „Euroopa Horisont“ alusel toimuva strateegilise kavandamise käigus määratakse kindlaks teadus- ja innovatsioonitegevus, mille puhul tuleks Copernicust kasutada.

- (52) Andmete kogumisega seoses peaks Copernicuse raames toimuva tegevuse eesmärk olema täiustada ja käitada olemasolevat kosmoseinfrastruktuuri, valmistuda pikemas perspektiivis ette satelliitide asendamiseks nende eluea lõpus ja algatada uusi missioone, mis on **eelkõige** seotud uute seiresüsteemidega, et toetada üleilmse kliimamuutuse probleemiga tegelemist (nt inimtekkelise CO₂-heite ja muu kasvuhooonegaaside heite seire). Copernicuse raames toimuvat üleilmset seiretegevust tuleks laiendada polaarpiirkondadesse ning toetada tuleks keskkonnanõuete täitmise tagamist, kohustuslikku keskkonnaseiret ja asjaomast aruandlust ning innovatiivseid keskkonnarakendusi **põllumajandus-, metsandus- vee- ja mereressursside majandamisel ja kultuuripärandi puhul** (nt põllumajanduskultuuride seireks, vee majandamiseks ja tulekahjuseire tõhustamiseks). Seda tehes peaks Copernicus võimendama ja kasutama võimalikult palju ära eelmise rahastamisperioodi (2014–2020) raames, **sealhulgas liikmesriikide, ESA ja EUMETSATi poolt** tehtud investeeringuid ning uurima uusi tegevus- ja ärimudeleid, et veelgi täiendada Copernicuse suutlikkust. Copernicus **võiks toetuda ka** liikmesriikidega loodud edukatele partnerlussuhetele, et arendada asjakohaste juhtimismehhanismide raames edasi oma julgeolekumõõdet, et reageerida julgeoleku valdkonna kasutajate muutuvatele vajadustele.
- (53) Andmete ja teabe töötlemise funktsiooni raames peaks Copernicus tagama Copernicuse **teenuste** pikaajalise jätkusuutlikkuse ja edasiarendamise, andma teavet, et reageerida avaliku sektori ja liidu rahvusvahelistest kohustustest tulenevatele vajadustele, ning maksimeerima äriotstarbelise kasutamise võimalusi. Eelkõige peaks Copernicus edastama kohalikul, liikmesriigi, Euroopa ja maailma tasandil teavet atmosfääri **keemilise koostise ja õhu kvaliteedi** kohta, teavet ookeanide seisundi **ja dünaamika** kohta, teavet **maismaa- ja jääseire** toetamiseks, millega toetatakse kohalike, riiklike ja liidu tegevuspõhimõtete rakendamist, teavet kliimamuutustega

kohanemise ja nende leevendamise toetamiseks ning georuumilist teavet hädaolukordade ohjamise toetamiseks, sealhulgas ennetusmeetmete kaudu, keskkonnanõuete täitmise tagamiseks ja tsiviiljulgeoleku, sealhulgas liidu välistegevuse toetamiseks. Komisjon peaks kindlaks määrama asjakohased lepingutingimused, mis toetaksid teenuste osutamise jätkusuutlikkust.

- (54) Komisjon *peaks* Copernicuse teenuste rakendamisel *tuginema* pädevatele üksustele, asjaomastele liidu ametitele, riiklike asutuste rühmitustele või konsortsiumidele või mis tahes asjakohasele üksusele, kes täidab rahalist toetust käsitleva lepingu sõlmimise tingimusi. Nende üksuste valimisel peaks komisjon tagama, et toimingutes ja teenuste osutamises ei esineks häireid ja et julgeoleku seisukohast tundlike andmete puhul on asjaomastel üksustel ühise välis- ja julgeolekupoliitika ning eelkõige ühise julgeoleku- ja kaitsepoliitika kontekstis varajase hoiatamise ja kriisiohje suutlikkus. *Kooskõlas finantsmääruse artikliga 154 on isikud ja üksused, kellele on tehtud ülesandeks liidu vahendite rakendamine, kohustatud järgima kõigi liikmesriikide suhtes mittediskrimineerimise põhimõtet; selle põhimõtte järgimine tuleks tagada Copernicuse teenuste osutamist käsitlevate asjakohaste toetuslepingute kaudu.*
- (55) Copernicuse teenuste rakendamine peaks hõlbustama ka teenuste kasutamist üldsuse poolt, sest kasutajatel oleks võimalik prognoosida teenuste kättesaadavust ja arengut, samuti koostööd liikmesriikide ja teiste osalejatega. Selleks peaksid komisjon ja tema teenuseid osutama volitatud üksused tegema *tuumikkogukondadega* kogu Euroopas Copernicuse teenuste ja teabeportfelli edasiarendamisel tihedat koostööd, tagamaks, et avaliku sektori ja poliitika muutuvad vajadused oleksid täidetud ja seeläbi Maa seireandmete kasutuselevõtt maksimeeritud. Komisjon ja liikmesriigid peaksid tegema koostööd, et arendada välja Copernicuse *in situ* komponent ja hõlbustada *in situ* andmete integreerimist uuendatud Copernicuse teenuste jaoks mõeldud kosmoseandmetesse.
- (55a) *Copernicuse tasuta, täielikku ja avatud andmepoliitikat on hinnatud Copernicuse programmi rakendamise üheks kõige edukamaks elemendiks ning see on aidanud oluliselt suurendada nõudlust programmi andmete ja teabe järele, muutes Copernicuse programmi üheks suurimaks Maa seireandmete pakkujaks maailmas. Eksisteerib ilmne vajadus tagada tasuta, täielike ja avatud andmete pakkumise*

ning neile juurdepääsu pikaajaline ja turvaline jätkuvus, et täita Euroopa kosmosestrateegias (2016) sätestatud ambitsioonikaid eesmärke. Copernicuse andmeid luuakse peamiselt Euroopa kodanike hüvanguks ja nende andmete vabalt kättesaadavaks muutmisega kogu maailmas luuakse maksimaalselt suured koostöövõimalused ELi ettevõtete ja teadlaste jaoks ning aidatakse kaasa tõhusa Euroopa kosmoseökosüsteemi loomisele. Kui Copernicuse andmetele ja teabele juurdepääsu suhtes soovitakse kohaldada piiranguid, tuleks seda teha kooskõlas Copernicuse andmepoliitikaga, mis on määratletud käesolevas määruses ja komisjoni delegeeritud määruses (EL) nr 1159/2013.

- (56) Copernicuse raames loodud andmed ja teave tuleks teha asjakohaseid tingimusi ja piiranguid rakendades täielikult, avalikult ja tasuta kättesaadavaks, et edendada nende kasutamist ja jagamist ning tugevdada Euroopas Maa seire turgusid, eriti järgmise etapi teenuste sektoris, võimaldades seeläbi liidus majanduskasvu ja töökohtade loomist. Tuleks jätkata kõrgel sidususe, järjepidevuse, usaldusväarsuse ja kvaliteedi tasemel andmete ja teabe edastamist. Seetõttu on vaja ulatuslikku ja kasutajasõbralikku juurdepääsu Copernicuse rohkem või vähem päevakajalistele andmetele ja teabele, nende töötlemisele ja kasutamisele; selleks peaks komisjon järgima nii ELi kui ka liikmesriikide tasandil integreeritud lähenemisviisi, et võimaldada nende ühendamist muude andme- ja teabeallikatega. **Seetõttu peaks komisjon võtma vajalikud meetmed, et tagada Copernicuse andmete ja teabe lihtne ja tõhus kättesaadavus ja kasutatavus, eelkõige edendades andmetele ja teabele juurdepääsu teenuste kasutamist liikmesriikides ning võimaluse korral olemasolevate Euroopa Maa seireandmetaristute koostalitlusvõimet, loomaks koostoime nende varadega, et maksimeerida ja tugevdada Copernicuse andmete ja teabe turuleviimist.**
- (57) Komisjon peaks tegema koostööd andmete esitajatega, et leppida kokku kolmandatelt isikutelt saadavate andmete litsentseerimistingimused nende Copernicuse raames kasutamise hõlbustamiseks kooskõlas käesoleva määruse ja kohaldatavate kolmandate isikute õigustega. Kuna teatavad Copernicuse andmed ja teatav Copernicuse teave, sealhulgas kõrglahutusega kujutised, võivad mõjutada liidu või liikmesriikide julgeolekut, võib nõuetekohaselt põhjendatud juhtudel võtta vastu meetmeid, et tegeleda liidu või liikmesriikide julgeolekuga seonduvate riskide ja ohtudega.

- (58) Varasemate määruste alusel vastu võetud ilma lõppkuupäevata õigusaktide sätted peaksid jääma kehtima, kui need ei ole uue määrusega vastuolus. See puudutab eelkõige komisjoni delegeeritud määrust (EL) nr 1159/2013¹⁶, milles on kehtestatud GMESi kasutajate registreerimise ja litsentseerimise tingimused ning määratletud GMESi eriotstarbelistele andmetele ja GMES-teenuste kaudu saadud teabele juurdepääsu piiramise kriteeriumid.
- (59) Et edendada ja hõlbustada Maa seireandmete kasutamist nii kohalike **kui ka piirkondlike** omavalitsuste **ja riigiasutuste, nii** väikeste ja keskmise suurusega ettevõtjate kui ka teadlaste poolt, tuleks kasutajatepoolse kasutuselevõtuga seotud tegevuse kaudu edendada riiklikke ja piirkondlikke asutusi hõlmavaid eriotstarbelisi Copernicuse andmelevivõrke, **nagu „Copernicus Relays“ ja „Copernicus Academy“**. Selleks peaksid komisjon ja liikmesriigid looma tihedamad sidemed Copernicuse ning liidu ja liikmesriikide tegevuspõhimõtete vahel, et suurendada nõudlust kaubanduslike rakenduste ja teenuste järele ning võimaldada ettevõtjatel, eelkõige väikestel ja keskmise suurusega ettevõtjatel ja idufirmadel, töötada välja Copernicuse andmetel ja teabel põhinevaid rakendusi, mille eesmärk on arendada Euroopas konkurentsivõimelist Maa seireandmete ökosüsteemi.
- (60) Rahvusvahelisel tasandil peaks Copernicus andma täpset ja usaldusväärset teavet koostöö tegemiseks kolmandate riikide ja rahvusvaheliste organisatsioonidega, et toetada liidu välis- ja arengukoostöö poliitikat. Copernicust tuleks käsitada Euroopa panusena Maa jälgimise süsteemide süsteemi (GEOSS), Maa seire satelliitide komisjoni (CEOS), ÜRO kliimamuutuste 1992. aasta raamkonventsiooni osaliste konverentsi, **ÜRO kestliku arengu eesmärkide saavutamisse** ning Sendai katastroofiohu vähendamise raamistikku. Ta peaks tegema koostööd asjaomaste valdkondlike ÜRO organite ja Maailma Meteoroloogiaorganisatsiooniga.
- (61) Copernicuse rakendamisel peaks komisjon vajaduse korral tuginema Euroopa rahvusvahelistele organisatsioonidele, kellega ta on juba loonud partnerlussuhted, eelkõige Euroopa Kosmoseagentuurile seoses **kosmosekomponentide väljatöötamise, koordineerimise, rakendamise ja arenguga, kolmandate osapoolte andmetele juurdepääsuga vastavalt vajadusele ja kui sellega ei tegele muud**

¹⁶ ELT L 309, 19.11.2013, lk 1.

üksused ning sihtotstarbeliste missioonide toimimisega. Lisaks peaks komisjon sihtotstarbeliste missioonide *või nende osade toimimise ning, kui see on asjakohane, toetavate missioonide kaudu saadud andmetele juurdepääsu* puhul tuginema Euroopa Meteoroloogiliste Satelliitide Kasutamise Organisatsioonile (EUMETSAT) kooskõlas selle oskusteabe ja volitustega.

- (61a) *Teenuste valdkonnas peaks komisjon kasutama spetsiifilist suutlikkust, mida pakuvad liidu ametid, nagu Euroopa Keskkonnaamet, Euroopa Meresõiduohutuse Amet ja Euroopa Piiri- ja Rannikuvalveamet, Euroopa Liidu Satelliidikeskus (SATCEN), samuti Euroopa investeringuid, mis on Mercator Oceani kaudu juba merekeskkonna seire teenustesse tehtud. Julgeolekuaspektis töötatakse koos kõrge esindajaga välja terviklik lähenemisviis liidu tasandil. Komisjoni Teadusuuringute Ühiskeskus on algusest peale GMESi algatuses aktiivselt osalenud ning toetanud Galileo ja kosmoseilmastikuga seotud arendustegevust. Määruse (EL) nr 377/2014 kohaselt haldab Teadusuuringute Ühiskeskus Copernicuse hädaolukordade ohjamise teenust ja Copernicuse maismaaseire teenuse üleilmset komponenti, osaleb andmete ja teabe kvaliteedi ja eesmärgipärasuse analüüsimisel ning toetab edasist arendamist. Komisjon peaks programmi rakendamisel jätkuvalt tuginema Teadusuuringute Ühiskeskuse teadusalastele ja tehnilistele nõuannetele.*
- (62) Euroopa Parlamendi ja nõukogu taotlusel lõi liit Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. aprilli 2014. aasta otsusega nr 541/2014/EL (millega luuakse kosmose jälgimise ja seire toetusraamistik) kosmose jälgimise ja seire (edaspidi „SST“) toetusraamistiku. Kosmosejäätmel on muutunud tõsiseks ohuks kosmosealase tegevuse turvalisusele, ohutusele ja jätkusuutlikkusele. Seepärast on SST ülimalt tähtis, et säilitada programmi komponentide järjepidevust ja nende panust liidu poliitikasse. Püüdes vältida kosmosejäätmel levikut, aitab SST tagada jätkusuutliku ja garanteeritud juurdepääsu kosmosele ja selle kasutamise, *mis on* üleilmne ühine *eesmärk. Seoses sellega võiks SST toetada Maa orbiidi puhastamise Euroopa projektide ettevalmistamist.*
- (63) SST peaks SST suutlikkuse tulemuslikkust ja autonoomsust edasi arendama. Sel eesmärgil tuleks luua kosmose-tehisobjektide autonoomne Euroopa kataloog, mis põhineb SST sensorite võrgustikult saadud andmetel. *Võimaluse korral võiks liit kaaluda võimalust muuta osa selle andmeid ärilistel, mitteärilistel ja*

*teadusuuringute tegemisega seotud eesmärkidel kättesaadavaks. SST peaks jätkama ka SST teenuste haldamise ja osutamise toetamist. SST **teenused on kasutajakesksed**, mistõttu tuleks paika panna asjakohased mehhanismid, mille kaudu koguda kasutajate nõudmisi, sealhulgas julgeolekuaspektiga seotud nõudmisi **ja nõudmisi, mis on seotud kasuliku teabe edastamisega avaliku sektori institutsioonidele ja institutsioonidelt, et parandada süsteemi tulemuslikkust, järgides samal ajal riikide ohutus- ja julgeolekupoliitikat.***

- (64) SST teenuste osutamine peaks põhinema liidu ja liikmesriikide koostööl ning nii olemasolevate kui ka tulevaste riiklike eksperditeadmiste ja vara, sealhulgas Euroopa Kosmoseagentuuri kaudu ja liidu poolt välja töötatud eksperditeadmiste ja vara kasutamisel. Peaks olema võimalik anda rahalist toetust uute SST sensorite väljaarendamiseks. Võttes arvesse SST tundlikku iseloomu, peaksid riikide sensorid ja nende käitamine, hooldus ja uuendamine ning SST teenuste osutamiseks vajalike andmete töötlemine jääma osalevate liikmesriikide kontrolli alla.
- (65) Liikmesriigid, kellel on SST suutlikkusega seoses piisav omandiõigus või juurdepääs, peaksid saama osaleda SST teenuste osutamises. Otsuse nr 541/2014/EL alusel loodud SST konsortsiumis osalevaid liikmesriike tuleks käsitada neid kriteeriume täitvatena. Need liikmesriigid peaksid esitama **ühe ühise ettepaneku** ja tõendama kooskõla muude töökorraldusega seotud elementidega. ■ Liikmesriikide osalejate väljavalimiseks ja asjaomaseks korraldustegevuseks tuleks ette näha asjakohased eeskirjad.
- (65a) **Komisjonile tuleks anda rakendusvolitused, et määrata kindlaks üksikasjalikud menetlused ja elemendid liikmesriikide osalemiseks. Kui ühist ettepanekut ei ole esitatud või kui komisjon on seisukohal, et see ettepanek ei vasta kehtestatud kriteeriumidele, võib komisjon liikmesriikide osalemiseks algatada teise etapi. Selle teise etapi menetluste ja elementidega tuleks kindlaks määrata hõlmatavad orbiidid ning neis tuleks võtta arvesse vajadust saavutada liikmesriikide maksimaalne osalus SST teenuste osutamisel. Kui nende menetluste ja elementidega nähakse ette võimalus, et komisjon võib kõikide orbiitide hõlmamiseks valida mitu ettepanekut, tuleks ette näha ka liikmesriikide rühmade vahelised asjakohased koordineerimismehhanismid ning tõhus lahendus, mis hõlmaks kõiki SST teenuseid.**

- (66) Kui SST hakkab toimima, peaks see järgima tegevuse täiendavuse ja kvaliteetsete kasutajakesksete SST teenuste järjepidevuse põhimõtet ning põhinema parimal oskusteabel. Seepärast tuleks SST puhul vältida tarbetut dubleerimist. ***Liigne suutlikkus peaks tagama*** SST teenuste ***järpidevuse, kvaliteedi ja töökindluse***. Eksperdirühmade tegevus peaks aitama tarbetut dubleerimist ära hoida.
- (67) Lisaks peaks SST ***soodustama*** olemasolevaid leevendusmeetmeid, nagu avakosmose rahumeelse kasutamise komitee suunised kosmosejätmete vähendamise kohta ja ***suuniste projekt*** avakosmosetegevuse pikaajalise jätkusuutlikkuse kohta või muud algatused, millega tagada avakosmosetegevuse ohutus, julgeolek ja jätkusuutlikkus. Kokkupõrkeohu vähendamiseks püüab SST saavutada koostõimet ka algatustega, mis käsitlevad kosmosejätmete aktiivse kõrvaldamise ja passiveerimise meetmeid. SST peaks aitama tagada avakosmose rahumeelse uurimise ja kasutamise. Kosmosetegevuse suurendamine võib mõjutada kosmoseliikluse korraldamise valdkonna rahvusvahelisi algatusi. Liit peaks sellist arengut jälgima ja võib seda praeguse mitmeaastase finantsraamistiku vahekokkuvõttega seoses arvesse võtta.
- (68) SST, kosmoseilmastiku ja Maa-lähedaste ***objektidega seotud meetmete*** puhul tuleks arvesse võtta koostööd rahvusvaheliste partneritega, eelkõige Ameerika Ühendriikide, rahvusvaheliste organisatsioonide ja muude kolmandate isikutega, eelkõige selleks, et vältida kokkupõrkeid kosmoses ja kosmosejätmete levikut ning suurendada valmisolekut seoses äärmuslike kosmoseilmastiku nähtuste ja Maa-lähedaste objektide mõjuga.
- (69) Nõukogu Julgeolekukomitee soovitas luua riskijuhtimisstruktuuri eesmärgiga tagada, et otsuse nr 541/2014/EL rakendamisel võetakse nõuetekohaselt arvesse andmete turvalisuse küsimusi. Sel eesmärgil ja võttes arvesse juba tehtud tööd, peaksid osalevad liikmesriigid ette nägema asjakohased riskijuhtimisstruktuurid ja -menetlused.
- (70) Äärmuslikud ja mastaapsed kosmoseilmastiku nähtused võivad ohustada kodanikke ja häirida kosmosepõhise ja maapealse infrastruktuuriga seotud toiminguid. Seepärast tuleks programmi raames luua kosmoseilmastikuga seotud ***alakoponent***, mille eesmärk on hinnata kosmoseilmastiku riske ja nendest tulenevaid kasutajate vajadusi, suurendada teadlikkust kosmoseilmastiku riskidest, tagada kasutajakesksete

kosmoseilmastiku teenuste osutamine ning täiustada liikmesriikide suutlikkust kosmoseilmastiku teenuseid pakkuda. Komisjon peaks esmatähtsaks pidama sektoreid, millega seoses osutatakse kosmoseilmastiku teenuseid, võttes arvesse kasutajate vajadusi, riske ja tehnoloogilist valmidust. Pikemas perspektiivis võib käsitleda ka muude sektorite vajadusi. Teenuste osutamine liidu tasandil vastavalt kasutajate vajadustele eeldab sihipärast, koordineeritud ja pidevat teadus- ja arendustegevust, et toetada kosmoseilmastiku teenuste arendamist.

Kosmoseilmastiku teenuste osutamine peaks põhinema olemasoleval riiklikul ja liidu suutlikkusel ning võimaldama liikmesriikide, ***Euroopa ja rahvusvaheliste organisatsioonide*** laiaulatuslikku osalemist ja erasektori kaasamist.

- (71) Komisjoni valges raamatus Euroopa tuleviku kohta¹⁷, ELi 27 liikmesriigi riigipeade ja valitsusjuhtide esitatud Rooma deklaratsioonis¹⁸ ja mitmes Euroopa Parlamendi resolutsioonis on meenutatud, et EL peab võtma juhtpositsiooni, et tagada ohutu, turvaline ja vastupidav Euroopa, kes suudab toime tulla selliste probleemidega nagu piirkondlikud konfliktid, terrorism, küberohud ja kasvav rändesurve. Turvaline ja tagatud juurdepääs satelliitsidele on julgeoleku valdkonnas tegutsejate jaoks vältimatu töövahend ning tähtsaimate julgeolekuressursside koondamine ja jagamine liidu tasandil tugevdab liitu, kes kaitseb oma kodanikke.
- (72) Euroopa Liidu nõukogu avaldas 19.–20. detsembri 2013. aasta järel dustes¹⁹ heameelt selle üle, et satelliitside valdkonnas valmistatakse ette järgmise põlvkonna riiklikku satelliitsidet (GOVSATCOM) ja seda liikmesriikide, komisjoni ja Euroopa Kosmoseagentuuri tihedas koostöös. GOVSATCOM on ka 2016. aasta juunis avaldatud Euroopa Liidu üldise välis- ja julgeolekupoliitika strateegia üks element. GOVSATCOM peaks osalema ELi-poolses hübriidohtudele reageerimises ning toetama ELi merendusjulgeoleku strateegiat ja Arktika-poliitikat.
- (73) GOVSATCOM on kasutajakeskne programm, millel on tugev julgeolekumõõde. ***Asjaomased osalised võivad*** kasutusjuhtumeid ■ analüüsida kolme peamise juhtumirühma puhul: ***i)*** kriisiohje, mis võib hõlmata ühise julgeoleku- ja

¹⁷ https://ec.europa.eu/commission/sites/beta-political/files/valge_raamat_euroopa_tuleviku_kohta_et.pdf

¹⁸ http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_data/docs/pressdata/en/intm/146072.pdf

¹⁹ EUCO 217/13.

kaitsepoliitika tsiviil- ja sõjalisi missioone ja -operatsioone, loodus- ja inimtekkelisi õnnetusi, humanitaarkriise ja merel ette tulevaid hädaolukordi; *ii*) seire, mis võib hõlmata piiride, piiriala ja merepiiri valvamist, mereseiret ja ebaseadusliku kauplemisega seotud jälitustegevust; ning *iii*) keskne infrastruktuur, mis võib hõlmata diplomaatilist võrgustikku, politsei sidevõrku, **digitaalset infrastruktuuri (nt andmekeskused, serverid)**, elutähtsat infrastruktuuri (nt energia, transport, veetakistused, **nt tammid**) ja kosmoseinfrastruktuuri.

- (73a) ***GOVSATCOMi suutlikkust ja teenuseid kasutatakse liidu ja liikmesriikide osalejate kriitilise tähtsusega missioonidel ja operatsioonidel. Seepärast on vaja piisaval tasemel sõltumatust kolmandatest isikutest (kolmandad riigid ja kolmandate riikide üksused), mis hõlmaks kõiki GOVSATCOMi elemente, nagu kosmose- ja maapealsed tehnoloogiad komponendi, allsüsteemi ja süsteemi tasandil, töötlev tööstus, kosmosesüsteemide omanikud ja käitajad, maapealsete süsteemide füüsiline asukoht.***
- (74) Satelliitside on piiratud ressurs, mida piirab satelliitide suutlikkus, sagedus ja geograafiline ulatus. Kulutõhususe parandamiseks ja mastaabisäästust kasusaamiseks peab GOVSATCOM seetõttu optimeerima satelliitide ja teenuste osas volitatud kasutajate GOVSATCOMi nõudluse ja GOVSATCOMi lepingute alusel toimuva pakkumise vastavust. Et nii nõudlus kui ka potentsiaalne pakkumine aja jooksul muutuvad, eeldab see pidevat seiret ja paindlikkust, et GOVSATCOMi teenuseid kohandada. ■
- (75) Operatiivnõuded määratakse kindlaks kasutusjuhtumite analüüsi alusel. Nende operatiivnõuete ja julgeolekunõuete põhjal koostatakse teenuste portfelli. Teenuste portfellis tuleks kindlaks määrata GOVSATCOMi kaudu osutatavate teenuste kohaldatav lähtetase. Selleks et säilitada nõudluse ja pakutavate teenuste parim võimalik vastavus, võib olla vaja GOVSATCOMi teenuste portfelli korrapäraselt ajakohastada.
- (76) GOVSATCOMi esimeses etapis (umbes aastani 2025) kasutatakse ■ olemasolevat suutlikkust. ***Sellega seoses peaks komisjon hankima ELi GOVSATCOMi suutlikkuse liikmesriikidest, kellel on riiklikud süsteemid ja kosmosesuutlikkus, ning kommertssatelliitside või -teenuste pakkujatest, võttes arvesse liidu olulisi***

Julgeolekuhuve. Selles esimeses etapis hakatakse teenuseid pakkuma järk-järgult . Kui esimese etapi käigus tulevase nõudluse ja pakkumise kohta tehtud üksikasjalikust analüüsist selgub, et järkjärguline lähenemisviis ei ole muutuvale nõudlusele vastamiseks piisav, võidakse teha otsus siirduda teise etappi ja arendada avaliku ja erasektori partnerluste kaudu, näiteks koos liidu satelliidioperaatoritega, välja täiendav oludele vastav kosmoseinfrastruktuur või kosmosealane suutlikkus.

- (77) Selleks et optimeerida kättesaadavaid satelliitsideressursse, tagada neile juurdepääs prognoosimatutes olukordades, nagu loodusõnnetuste korral, ning kindlustada tõhus toimimine ja lühike teenindusaeg, on vaja **maapealset segmenti (keskused (Hubs) ja muud potentsiaalsed maapealsed elemendid)**. Viimatimainitu tuleks kavandada operatiiv- ja julgeolekunõuete alusel. Riskide leevendamiseks võib **keskusel** olla mitu füüsilist tegevuskohta. Vaja võib minna ka **muud** maapealse segmenti elemente, nagu ankurjaam.
- (78) Satelliitside kasutajate jaoks on kõige olulisem rakendusliides kasutajaseadmed. ELi GOVSATCOMi suhtes kohaldatav lähenemisviis **peaks võimaldama** enamikul kasutajatest jätkata GOVSATCOMi teenuste puhul olemasolevate kasutajaseadmete kasutamist .
- (79) Toimimise tõhusust silmas pidades on kasutajad tõdenud, et oluline on püüelda kasutajaseadmete koostalitlusvõime ja selliste kasutajaseadmete poole, mille puhul on võimalik kasutada erinevaid satelliidisüsteeme. Selles valdkonnas võidakse nõuda uurimis- ja arendustegevust.
- (80) Rakendamise tasandil tuleks ülesanded ja vastutus jagada spetsialiseerunud üksuste vahel, kelleks on näiteks Euroopa Kaitseagentuur, Euroopa välisteenistus, Euroopa Kosmoseagentuur, amet ja muud liidu ametid, tagamaks, et nende tegevus oleks kooskõlas nende põhiülesannetega, eelkõige kasutajatega seotud aspektides.
- (81) GOVSATCOMi pädeval asutusel on tähtis roll jälgida, et kasutajad ja teised GOVSATCOMi seisukohast olulised liikmesriikide üksused järgiksid jagamist ja prioriseerimist käsitlevaid norme ja julgeolekunõuetegega ette nähtud julgeolekumenetlusi. Liikmesriik, kes ei ole GOVSATCOMi pädevat asutust määranud, peaks igal juhul nimetama kontaktpunkti, kes haldaks mis tahes tuvastatud häireid, mis võivad GOVSATCOMi mõjutada.

- (81a) *Liikmesriigid, nõukogu, komisjon ja Euroopa välisteenistus võivad saada GOVSATCOMi osalisteks, kuivõrd nad annavad GOVSATCOMi kasutajatele tegevuslube või pakuvad suutlikkust, tegevuskohti või rajatisi. Arvestades, et iga liikmesriik võib ise otsustada, kas anda GOVSATCOMi kasutajatele lube või pakkuda suutlikkust, tegevuskohti või rajatisi, ei saa liikmesriikidele panna kohustust saada GOVSATCOMi osalisteks või majutada GOVSATCOMi taristut. Seega ei piira käesoleva programmi GOVSATCOMi komponent liikmesriikide õigust GOVSATCOMis mitte osaleda, sealhulgas kooskõlas siseriikliku õiguse või põhiseaduslike nõuetega, mis puudutavad erapooletust ja mitteosalemispoliitikat sõjaliste ühenduste suhtes.*
- (82) Selleks et tagada käesoleva määruse rakendamise ühetaolised tingimused, tuleks komisjonile anda rakendamisvolitused seoses GOVSATCOMi raames osutatavate teenuste operatiivnõuetega. See võimaldab komisjonil määrata kindlaks kriisiohje, seire ja olulise infrastruktuuri haldamise, sealhulgas diplomaatiliste sidevõrkudega seotud kasutusjuhtumite tehnilised kirjeldused. Neid volitusi tuleks teostada kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) nr 182/2011.
- (83) Selleks et tagada käesoleva määruse rakendamise ühetaolised tingimused, tuleks komisjonile anda rakendamisvolitused seoses GOVSATCOMi raames osutatavate teenuste portfelliga. See võimaldab komisjonil määrata kindlaks teatavad tunnused, sealhulgas geograafiline ulatus, sagedus, ribalaius, kasutajaseadmed ja turvaelemendid. Neid volitusi tuleks teostada kooskõlas määrusega (EL) nr 182/2011.
- (84) Selleks et tagada käesoleva määruse rakendamise ühetaolised tingimused, tuleks komisjonile anda rakendamisvolitused seoses GOVSATCOMi ühendatud satelliitside suutlikkuse kasutamiseks ette nähtud jagamise ja prioriseerimise eeskirjadega. **Jagamise ja prioriseerimise eeskirju kindlaks määrates tuleks komisjonil arvesse võtta** operatiiv- ja julgeolekunõudeid ning riskianalüüsi ja GOVSATCOMi osaliste eeldatava nõudluse analüüsi. **Kuigi GOVSATCOMi teenuseid tuleks GOVSATCOMi kasutajatele osutada põhimõtteliselt tasuta, võib juhul, kui analüüsist järeldub, et suutlikkust on liiga vähe, ja turumoonutuse vältimiseks töötada osana neist jagamise ja prioriseerimise üksikasjalikest**

eeskirjadest välja hinnapoliitika. Neid volitusi tuleks teostada kooskõlas määrusega (EL) nr 182/2011.

- (85) Selleks et tagada käesoleva määruse rakendamise ühetaolised tingimused, tuleks komisjonile anda rakendamisvolitused seoses GOVSATCOMi maapealse segmendi infrastruktuuri asukohaga. See võimaldab komisjonil võtta arvesse asukoha valikuga seotud operatiiv- ja julgeolekunõudeid *ning olemasolevat infrastruktuuri*. Neid volitusi tuleks teostada kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) nr 182/2011.

■

- (87) Määrusega (EL) No 912/2010 loodi liidu amet, mida nimetatakse Euroopa GNSSi Agentuur, kes haldab Galileo ja EGNOSe satelliitnavigatsiooni programmi teatavaid aspekte. Käesoleva määrusega nähakse eelkõige ette, et Euroopa GNSSi Agentuurile antakse uued ülesanded, mis ei ole seotud ainult Galileo ja EGNOSega, vaid ka programmi muude komponentidega, eelkõige turvalisuse akrediteerimisega. Seepärast tuleks Euroopa GNSSi Agentuuri nime, ülesandeid ja korralduslikke aspekte vastavalt kohandada.

- (87a) *Ameti asukoht on Ljubljanas, nagu on sätestatud otsuses 2010/803/EL. Ameti ülesannete täitmiseks võivad ameti töötajad paikneda ühes komisjoni rakendusotsuses (EL) 2016/413 osutatud Galileo või EGNOSe maapealses keskses, et viia ellu asjaomases lepingus sätestatud programmi meetmeid. Selleks et amet saaks tegutseda kõige tõhusamal ja tulemuslikumal viisil, võib piiratud arvul töötajaid määrata ka ühe või mitme liikmesriigi kohalikesse büroodesse. Töötajate asukoht väljaspool ametit või Galileo ja EGNOSe asukohti ei tohiks tuua kaasa ameti põhitegevuse ülekandumist neisse kohalikesse büroodesse.*

- (88) Pidades silmas, et kohaldamisala laiendatakse ja see ei piirdu enam Galileo ja EGNOSega, tuleks Euroopa GNSSi Agentuuri nime muuta. Samas tuleks ameti raames tagada Euroopa GNSSi Agentuuri tegevuse järjepidevus, sealhulgas seoses õiguste ja kohustustega, personaliga ning tehtud otsuste kehtivusega.

- (89) Võttes arvesse ameti volitusi ja komisjoni rolli programmi rakendamisel, on asjakohane näha ette, et teatavaid haldusnõukogu otsuseid ei tohiks vastu võtta komisjoni esindajate poolthääleta.
- (90) Ilma et see piiraks komisjoni volitusi, on haldusnõukogu, turvalisuse akrediteerimise nõukogu ja tegevdirektor oma ülesannete täitmisel sõltumatud ja tegutsevad avalikes huvides.
- (91) On võimalik ja isegi tõenäoline, et mõned programmi komponendid põhinevad liikmesriikide tundliku ja julgeolekuga seotud infrastruktuuri kasutamisel. Sellisel juhul tuleb liikmesriikide julgeoleku tagamiseks ette näha, et haldusnõukogu ja turvalisuse akrediteerimise nõukogu koosolekutel osalevad **liikmesriikide esindajad ja komisjoni esindajad, kellel on teadmismajandus. Haldusnõukogus peaksid hääletamisel osalema ainult sellist infrastruktuuri omavate liikmesriikide esindajad ja komisjoni esindaja. Haldusnõukogu ja turvalisuse akrediteerimise nõukogu kodukorras tuleks sätestada olukorrad, kus seda menetlust võidakse kohaldada.**
- I**
- (94) Tulenevalt 13. aprilli 2016. aasta institutsioonidevahelise parema õigusloome kokkuleppe punktidest 22 ja 23 on vaja programmi konkreetsete seirenduete alusel kogutud teabe põhjal hinnata, vältides samas ülereguleerimist ja liigset halduskoormust, eriti liikmesriikide seisukohast. Kui see on asjakohane, võivad need nõuded hõlmata mõõdetavaid näitajaid, mida kasutatakse programmi mõju hindamise alusena.
- (94a) *Eeldatavalt on Copernicuse ja Galileo teenustel suur mõju Euroopa majandusele üldiselt. Siiski tunduvad tänases pildis pigem domineerivat ad hoc mõõdistused ja juhtumipõhised uuringud. Komisjon peaks Eurostati kaudu määratlema asjakohased statistilised näitajad ja mõõdikud, mis oleksid aluseks ELi kosmosetegevuse mõju süstemaatilisele ja autoriteetsele seirele.*
- (95) Selleks et tagada käesoleva määruse ühetaolised rakendamistingimused, tuleks komisjonile anda rakendamislolitused. Neid volitusi tuleks teostada kooskõlas

määrusega (EL) nr 182/2011. *Komisjoni peaks abistama komitee, mis peaks kokku tulema erinevates koosseisudes.*

- (95a) *Kuna programmi komponendid on kasutajakesksed, nõuab nende rakendamine ja arendamine kasutajate pidevat ja tõhusat osalemist, eelkõige seoses teenuste nõuete kindlaksmääramise ja kontrollimisega. Et suurendada nende väärtust kasutajate jaoks, tuleks kasutajaid aktiivselt kaasata, viies läbi korrapäraseid konsulteerimisi nii liikmesriikide avaliku ja erasektori kui ka vajadusel rahvusvaheliste organisatsioonide lõppkasutajatega. Selleks tuleks luua töörühm (nn kasutajate foorum), et aidata programmikomiteel välja selgitada kasutajate vajadusi, kontrollida teenuste vastavust ja teha kindlaks lüngad osutatavates teenustes. Komitee töökorras tuleks kehtestada selle töörühma töökorraldus nii, et võetaks arvesse iga komponendi ja iga teenuse komponendi eripära. Võimaluse korral peaks liikmesriikide panus kasutajate foorumisse põhinema süstemaatilisel ja kooskõlastatud konsulteerimisel lõppkasutajatega riigi tasandil.*
- (96) Hästi toimiv avalik haldus eeldab programmi ühetaolist juhtimist, kiiremat otsustusprotsessi ja võrdset juurdepääsu teabele, mistõttu **võiks** programmiga seotud ülesandeid täitvate üksuste esindajatel **olla** õigus osaleda vaatlejatena määruse (EL) nr 182/2011 kohaldamiseks loodud komitee töös. Samadel põhjustel **võiks** liiduga **programmi komponente või alakomponente puudutava** rahvusvahelise kokkuleppe sõlminud kolmandate riikide või rahvusvaheliste organisatsioonide esindajatel **olla** õigus osaleda komitee tegevuses julgeolekupiirangute raames ja sellise kokkuleppe tingimuste kohaselt. Programmiga seotud ülesandeid täitvate üksuste, kolmandate riikide ja rahvusvaheliste organisatsioonide esindajatel ei ole õigust komitees hääletada. **Vaatlejate ja ad hoc osalejate osalemise tingimused tuleks sätestada komiteede töökorras.**
- (97) Selleks et tõhusalt hinnata programmi edu seotud eesmärkide saavutamisel, peaks komisjonil olema õigus võtta kooskõlas Euroopa Liidu toimimise lepingu artikliga 290 vastu delegeeritud õigusakte seoses X lisa muutmisega, et näitajaid vajaduse korral üle vaadata või täiendada ja täiendada käesolevat määrust seire- ja hindamisraamistiku kehtestamist käsitlevate sätetega. On eriti oluline, et komisjon korraldaks ettevalmistava töö käigus asjakohaseid konsultatsioone, sealhulgas ekspertide tasandil, ja et kõnealused konsultatsioonid viidaks läbi kooskõlas 13. aprilli 2016. aasta

institutsioonidevahelises parema õigusloome kokkuleppes sätestatud põhimõtetega. Eelkõige selleks, et tagada delegeeritud õigusaktide ettevalmistamises võrdne osalemine, saavad Euroopa Parlament ja nõukogu kõik dokumendid liikmesriikide ekspertidega samal ajal ning nende ekspertidel on pidev juurdepääs komisjoni eksperdirühmade koosolekutele, millel arutatakse delegeeritud õigusaktide ettevalmistamist.

- (98) Et liikmesriigid üksi ei suuda käesoleva määruse eesmärki piisaval määral saavutada, sest see ületab ühe liikmesriigi rahalisi ja tehnilisi võimalusi, küll aga saab seda eesmärgi ulatuse ja mõju tõttu paremini saavutada liidu tasandil, võib liit võtta meetmeid kooskõlas Euroopa Liidu lepingu artiklis 5 sätestatud subsidiaarsuse põhimõttega. Kõnealuses artiklis sätestatud proportsionaalsuse põhimõtte kohaselt ei lähe käesolev määrus nimetatud eesmärgi saavutamiseks vajalikust kaugemale.
- (99) *Selleks et tagada programmi turvanõuete rakendamiseks ühetaolised tingimused, tuleks komisjonile anda rakendamisvolitused. Neid volitusi tuleks teostada kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) nr 182/2011. Liikmesriikidel peaks olema võimalik teostada maksimaalset kontrolli programmi turvanõuete üle. Programmi turvalisuse valdkonna rakendusaktide vastuvõtmisel peaks komisjoni abistama komitee, mis koosneb spetsiaalses julgeolekukoosseisus kokku tulnud liikmesriikide esindajatest. Nimetatud rakendusaktid tuleks võtta vastu kooskõlas määruses (EL) nr 182/2011 osutatud kontrollimenetlusega. Seoses julgeoleküküsimuste tundlikkusega peaks esimees püüdma leida lahendusi, mis saaksid komitees võimalikult laialdase toetuse. Juhul kui komitee arvamust ei esita, ei tohiks komisjon võtta vastu rakendusakte, millega määratakse kindlaks programmi üldised turvanõuded,*

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA MÄÄRUSE:

I JAOTIS

ÜLDSÄTTED

Artikkel 1

Reguleerimise

1. Käesoleva määrusega luuakse liidu kosmoseprogramm (edaspidi „programm“). Määrusega nähakse ette programmi eesmärgid, eelarve aastateks 2021–2027, liidupoolse rahastamise vormid ja sellise rahastamise eeskirjad, samuti programmi rakendamise eeskirjad.
2. Käesoleva määrusega luuakse Euroopa Liidu Kosmoseprogrammi Amet (edaspidi „amet“), mis asendab määrusega (EL) nr 912/2010 loodud Euroopa GNSSi Agentuuri ja on selle õigusjärglane, ning nähakse ette ameti toimimise eeskirjad.

Artikkel 2

Mõisted

Käesolevas määruses kasutatakse järgmisi mõisteid:

- 0) **„kosmose jälgimise ja seire (SST) süsteem“ – kosmose-tehisobjektide jälgimise ja seire maapealsete ja kosmosepõhiste sensorite võrgustik koos tötlussuutlikkusega, mille eesmärk on pakkuda andmeid ja teavet Maa ümber tiirlevate kosmose-tehisobjektide kohta ja nendega seotud teenuseid;**
- 1) **„kosmoseaparaat“ – orbiidil tiirlev objekt, mis on ette nähtud täitma konkreetset funktsiooni või missiooni (nt side, navigatsioon või Maa seire), sealhulgas satelliidi kanderaketi ülemised astmed, kosmonaasik. Kosmoseaparaati, mis ei ole enam võimeline oma ettenähtud missiooni täitma, peetakse mittetoimivaks. Reservis hoitavat või ooteseisundis kosmoseaparaati, mis ootab võimalikku taasaktiveerimist, peetakse toimivaks;**
- 2) **„kosmoseilmastiku nähtused“ – Päikesel ja Maa ümbruses kosmosekeskkonnas esinevad looduslikud muutused. Kosmoseilmastiku nähtused hõlmavad Päikese**

loiteid, päikeseosakesi, päikesetuule variatsioone, päikese purskeid, geomagnetilisi torme ja geomagnetilist dünaamikat, kiirgustorme ja ionosfääri häireid, mis võivad mõjutada Maad ja kosmosepõhist infrastruktuuri;

- 3) „Maalähedased objektid“ (*NEO*) – päikesesüsteemi looduslikud objektid, mis *lähenevad Maale*;
- 4) „kosmose-tehisobjekt” – avakosmoses asuv tehisklik objekt;
- 5) „kosmose olukorrast ülevaate saamine (SSA)” – terviklik lähenemisviis, *sealhulgas põhjalikud teadmised ja arusaam peamistest kosmosest tulenevatest ohtudest*, mis hõlmavad *kosmose-tehisobjektide* kokkupõrkamist, *nende osadeks purunemist ja atmosfääri taassisenemist*, kosmoseilmastiku nähtusi ja Maalähedasi objekte;
- 6) „segarahastamistoiming” – meetmed, mida toetatakse ELi eelarvest, sealhulgas finantsmääruse artikli 2 punktis 6 määratletud segarahastamisvahendi raames, ja milles kombineeritakse tagastamatus vormis antav toetus ja/või ELi eelarvest toetatavad rahastamisvahendid *ja/või eelarvetagatised* ning arengut rahastavate või muude avalik-õiguslike finantseerimisasutuste rahastamisvahenditest ning erasektori finantseerimisasutuste või investorite rahastamisvahenditest antav tagastatavas vormis toetus;
- 7) „õigussubjekt” – füüsiline või juriidiline isik, kes on asutatud ja sellisena tunnustatud siseriikliku õiguse, liidu õiguse või rahvusvahelise õiguse alusel, kellel on iseseisev õigusvõime ning õigus enda nimel toimides teostada õigusi ja kanda kohustusi, või üksus, mis ei ole juriidiline isik vastavalt finantsmääruse artikli 197 lõike 2 punktile c;
- 8) „kolmas riik” – riik, mis ei ole liidu liikmesriik;
- 9) „SST teave” – töödeldud SST andmed, mis on teabesaajale esitatud koheselt mõistetaval kujul;
- 10) „SST andmed” – kosmose-tehisobjektide, *sealhulgas kosmosejäätmete* füüsikalised parameetrid, mis on saadud SST sensorite abil, või kosmose-tehisobjektide orbitaalparameetrid, mis on saadud SST sensorite jälgimise tulemusel kosmose jälgimise ja seire komponendi (SST komponent) raames;

- 11) „pöördlink“ – teenus, mis on osa üleilmsest õhusõidukite seire teenusest vastavalt Rahvusvahelisele Tsiviillennunduse Organisatsioonile;
- 12) „Copernicuse sentinel-satelliidid“ – spetsiaalselt Copernicuse jaoks ette nähtud satelliidid, kosmoseaparaadid või kosmosepõhiseks Maa seireks mõeldud kosmoseaparaatide last;
- 13) „Copernicuse andmed“ – sentinel-satelliitidelt saadud andmed, sealhulgas metaandmed;
- 14) „Copernicuse kolmandate osapoolte andmed *ja teave*“ – *ruumiandmed ja teave*, mille kasutamiseks Copernicuse raames on luba *või mis on muudetud Copernicuse raames kättesaadavaks* ja mis pärinevad muudest allikatest kui sentinel-satelliitidelt;
- 14a) „*Copernicuse teenused*“ – *liidule ja liikmesriikidele üldist ja ühist huvi pakkuvad lisaväärtusteenused, mida rahastatakse programmist ja mis muundavad Maa seireandmed, in situ andmed ja muud lisaandmed töödeldud, kokkuvõtlikuks ja tõlgendatud teabeks, mis on kohandatud Copernicuse kasutajate vajadustele;*
- 15) „Copernicuse *in situ* andmed“ – maapinnal, merel ja õhus paiknevate sensorite kaudu saadud seireandmed, samuti võrdlus- ja lisaandmed, mille kasutamiseks on luba või mis on edastatud Copernicuse raames kasutamiseks;
- 16) „Copernicuse teave“ – teave, mille Copernicuse teenused loovad andmete, sealhulgas metaandmete töötlemise või modelleerimise tulemusena;
- 17) „usaldusüksus“ – juriidiline isik, kes on komisjonist või kolmandast isikust sõltumatu ja kes saab komisjonilt või sellelt kolmandat isikult andmeid, et neid turvaliselt säilitada ja töödelda;
- 18) „kosmosejätmed“ – kõik Maa orbiidil asuvad või Maa atmosfääri taassisenevad kosmose-tehisobjektid, sealhulgas kosmoseaparaadid või nende fragmendid ja elemendid, mis ei toimi või mis ei täida enam ühtegi konkreetset eesmärki, sealhulgas rakettide või tehissatelliitide osad, või mitteaktiivsed tehissatelliidid;
- 19) „SST sensor“ – seade või seadmete kombinatsioon, näiteks maapealsed või kosmosepõhised radarid ja teleskoobid, millega on võimalik *kosmost jälgida või*

seirata ja millega saab mõõta kosmose-tehisobjektide füüsilisi parameetreid, näiteks suurust, asukohta ja kiirust;

- 19a) *„GOVSATCOMi osaline“ – liikmesriigid, nõukogu, komisjon ja Euroopa välisteenistus, samuti liidu ametid, kolmandad riigid ja rahvusvahelised organisatsioonid, kui nendel ametitel, kolmandatel riikidel ja rahvusvahelistel organisatsioonidel on nõuetekohane luba;*
- 20) „GOVSATCOMi kasutaja“ – liidu või liikmesriigi avaliku sektori asutus või sellist funktsiooni täitev asutus või füüsiline või juriidiline isik, kellel on nõuetekohased volitused, et täita julgeoleku seisukohast oluliste missioonide, operatsioonide ja infrastruktuuri järelevalve ja juhtimisega seotud ülesandeid;
- 20a) *„GOVSATCOMi keskus“ – operatiivkeskus, mille peamine ülesanne on turvaliselt ühendada GOVSATCOMi kasutajad GOVSATCOMi suutlikkuse ja teenuste pakkujatega ning optimeerida seeläbi pakkumist ja nõudlust mis tahes ajahetkel;*
- 21) „GOVSATCOMi kasutusjuhtum“ – tegevusstsenaarium konkreetse keskkonna tarbeks, milles **■** on vaja kasutada GOVSATCOMi teenuseid;
- 21a) *„ELi salastatud teave“ – teave või materjal, mis on tähistatud ELi salastusmärkega ja mille loata avaldamine võib eri määral kahjustada Euroopa Liidu või ühe või mitme liikmesriigi huve;*
- 22) „salastamata tundlik teave“ – salastamata teave *komisjoni otsuse (EL, Euratom) 2015/443 artikli 9 tähenduses, millega kehtestatakse kohustus kaitsta salastamata tundlikku teavet, mida kohaldatakse üksnes Euroopa Komisjonile ning liidu ametitele ja organitele, kes on kohustatud kohaldama komisjoni julgeolekunorme;*
- 23) „Copernicuse kasutajad“:
- „Copernicuse põhikasutajad“ – kasutajad, kes kasutavad Copernicuse andmeid ja Copernicuse teavet ning kelle täiendav roll on kannustada Copernicuse arengut; *nendeks on* liidu institutsioonid ja asutused ning Euroopa riiklikud või piirkondlikud avaliku sektori asutused, *mis asuvad liidus või Copernicuses osalevates riikides*, kellele on tehtud ülesandeks *avaliku tsiviilpoliitika, sealhulgas* keskkonna-

kodanikukaitse-, **ja infrastruktuuri ohutust hõlmava ohutuspoliitika** või julgeolekupoliitika kujundamine, rakendamine, täitmise tagamine või järelevalve;

„teised Copernicuse kasutajad“ – kasutajad, kes kasutavad Copernicuse andmeid ja Copernicuse teavet ning kelle hulka kuuluvad eelkõige teadus- ja haridusorganisatsioonid, ettevõtlus- ja erasektori asutused ning heategevuslikud, valitsusvälised ja rahvusvahelised organisatsioonid;

24) „Copernicuses osalevad riigid“ – kolmandad riigid, kes osalevad rahastamises ja osalevad Copernicuses liiduga sõlmitud rahvusvahelise lepingu tingimuste kohaselt.

Artikkel 3

Programmi komponendid

Programm koosneb järgmistest komponentidest:

- a) tsiviilkontrolli all olev autonoomne tsiviilotstarbeline satelliitnavigatsioonisüsteem (edaspidi „GNSS“), mis koosneb satelliitide konstellatsioonist, keskustest ja maapealsete jaamade üleilmsest võrgust ning osutab positsioneerimis-, navigeerimis- ja ajamääramisteenust, võttes arvesse julgeolekuvajadusi ja -nõudeid („Galileo“);
- b) **tsiviilkontrolli all olev** piirkondlik **tsiviilotstarbeline** satelliitnavigatsioonisüsteem, mis koosneb keskustest, maapealsetest jaamadest ning mitmest geostatsionaarsetel satelliitidel paiknevast transponderist ning mis tugevdab ja korrigeerib Galileo ja muude GNSSide edastatavaid vaba juurdepääsuga signaale, muu hulgas lennuliikluse korraldamise, aeronavigatsiooniteenuste osutamise **ning muude transpordisüsteemide jaoks** („Euroopa Geostatsionaarne Navigatsioonilisüsteem – EGNOS“);
- c) tsiviilkontrolli all olev **toimiv**, autonoomne, kasutajakeskne **ja tsiviilotstarbeline** Maa jälgimise süsteem, mis **rajaneb olemasoleval riikide ja Euroopa suutlikkusel**, pakub geoinfoga seotud andmeid ja teenuseid ning koosneb satelliitidest, maapealsest infrastruktuurist, andmete ja teabe töötlemise seadmetest ning jaotusinfrastruktuurist, **tuginedes täielike, tasuta ja avatud andmete poliitikale ning** võttes vajaduse korral arvesse julgeolekuvajadusi ja -nõudeid („Copernicus“);

- d) kosmose jälgimise ja seire süsteem, mille eesmärk on täiustada, hallata ja pakkuda andmeid, teavet ja teenuseid, mis on seotud ■ Maa ümber tiirlevate ***kosmose-tehisobjektide*** jälgimise ja seirega („***SST*** ***alacomponent***“), mida täiendavad kosmoseilmastiku nähtustega ■ seotud vaatlusparameetrid („***SWE*** ***alacomponent***“) ja ***Maalähedaste objektide*** („***NEOde*** ***alacomponent***“) ***Maale lähenemise riski seire*** (***kosmose olukorrast ülevaate saamine***, „***SSA***“);
- e) ***tsiviil- ja riigi kontrolli all olev*** satelliitside teenus, mis võimaldab ***pakkuda*** satelliitside ***suutlikkust ja*** teenuseid julgeoleku seisukohalt kriitilisi missioone ja infrastruktuuri juhtivatele liidu ja liikmesriikide asutustele („***GOVSATCOM***“).

Programm hõlmab ***lisameetmeid***, mille eesmärk on tagada programmi rakendamiseks tõhus ja ***autonoomne*** juurdepääs kosmosele ning edendada innovatiivset ja ***konkurentsivõimelist*** ***Euroopa*** kosmosesektorit ***nii eelneva kui ka järgmise etapi teenuste puhul, tugevdada liidu kosmose ökosüsteemi ja liidu positsiooni maailmas.***

Artikkel 4

Eesmärgid

1. Programmi üldeesmärgid on järgmised:
- a) pakkuda või aidata pakkuda katkematult kvaliteetseid ja ajakohaseid, ning kui see on asjakohane, turvalisi kosmosealaseid andmeid, teavet ja teenuseid, võimaluse korral üleilmsel tasandil, täites olemasolevaid ja tulevase vajadusi ning ***toetades*** liidu poliitilisi prioriteete ja ***nendega seotud tõendus põhiste ja sõltumatute otsuste vastuvõtmist, muu hulgas*** kliimamuutuste, ***transpordi*** ning julgeoleku ***valdkonnas***;
- b) kasutada täielikult ära sotsiaal-majanduslikku kasu, ***eelkõige edendades*** ***Euroopa eelneva ja järgmise etapi teenuste innovatiivse ja konkurentsivõimelise sektori arengut, kuhu kuuluvad ka väikesed ja keskmise suurusega ettevõtjad ja idufirmad, soodustades seeläbi liidus majanduskasvu ja töökohtade loomist, ning*** edendades programmi komponentide pakutavate teenuste võimalikult laialdast ***kasutuselevõttu ja*** kasutust ***nii liidus kui ka väljaspool, tagades samas koostoime ja täiendavuse***

liidu teadusuuringute ja tehnoloogia arengu alaste tegevustega, mida viiakse ellu programmi „Euroopa horisont“ määruse alusel;

- c) suurendada liidu ja liikmesriikide *turvalisust ja julgeolekut ning tugevdada liidu* autonoomsust, eelkõige tehnoloogia seisukohast;
- d) edendada liidu *globaalset positsiooni* kosmosesektoris, *ergutada rahvusvahelist koostööd, tugevdada Euroopa kosmosediplomaatiat, muu hulgas vastastikkuse põhimõtte ja õiglase konkurentsi põhimõtete edendamise kaudu*, ning tugevdada tema rolli üleilmsete probleemide lahendamisel, üleilmsete algatuste toetamisel, sealhulgas seoses säästva arenguga, *ja suurendades teadlikkust kosmosest kui inimkonna ühispärandist;*
- e) suurendada seoses kosmoseobjektide ja -jäätmete ning kosmosekeskkonnaga *igasuguse kosmoses toimuva tegevuse ohutust, turvalisust ja kestlikkust ning rakendada selleks vajalikke meetmeid, kaasa arvatud kosmoseaparaatide kasutusea lõpus nende kasutusest kõrvaldamiseks ja kosmosejäätmete kõrvaldamiseks ette nähtud tehnoloogia väljatöötamine ja kasutuselevõtt.*

6a) *Rahvusvaheline koostöö on ülioluline ja ühtlasi ELi kosmosestrateegia keskne osa ning väga tähtis liidu globaalse positsiooni edendamisel kosmosesektoris. Komisjon kasutab programmi selleks, et anda oma panus rahvusvahelise tasandi pingutustesse ja sealt omakorda kasu saada, tehes seda kosmosediplomaatia alaste algatuste kaudu, mis reklaamivad Euroopa tehnoloogiat ja tööstust rahvusvahelisel areenil (nt kahepoolsed dialoogid, tööstusteemalised seminarid, VKEde rahvusvahelistumise toetamine) ning hõlbustavad pääsu rahvusvaheliste turgudele ja edendavad õiglast konkurentsi, võimendades ka majandusdiplomaatia alaseid algatusi. Euroopa kosmosediplomaatia algatused peaksid olema täielikus kooskõlas ELi kehtivate poliitikasuundade, prioriteetide ja vahenditega ning neid täiendama, sellal kui liidul on täita oluline roll koos liikmesriikidega, olles rahvusvaheliselt esirinnas.*

2. Programmi üldeesmärgid on järgmised:

- a) Galileo ja EGNOS: pakkuda **pikaajalisi** tipptasemel ja **■** turvalisi positsioneerimis-, navigeerimis- ja ajamääramisteenuseid, **tagades teenuste katkematusse ja stabiilsuse**;
- b) Copernicus: pakkuda pikas perspektiivis **ja jätkusuutlikult** edastatavaid täpseid ja usaldusväärseid andmeid ja teavet Maa jälgimise kohta **ning muude andmeallikate integreerimise teenuseid** ning toetada **kasutajate nõudmistel põhinevate** liidu ja liikmesriikide poliitika **ja meetmete kujundamist**, rakendamist ja jälgimist;
- c) kosmose olukorrast ülevaate saamine (SSA): suurendada SST suutlikkust jälgida, seirata ja tuvastada kosmose-tehisobjekte **ja kosmosejätmeid eesmärgiga parandada veelgi liidu tasandi SST suutlikkuse tulemuslikkust ja autonoomsust, osutada kosmoseilmastikuteenuseid** ning anda ülevaade liidu Maalähedaste objektidega seotud suutlikkusest ja luua asjaomaseid võrgustikke;
- d) GOVSATCOM: tagada **GOVSATCOMi kasutajatele** satelliitide teenuste usaldusväärne, turvaline ja kulutõhus pikaajaline kättesaadavus;
- e) **toetada** autonoomset, turvalist ja kulutõhusat kosmosele juurdepääsu suutlikkust, **võttes arvesse liidu olulisi julgeolekuhuve**;
- f) **edendada tugeva liidu kosmosemajanduse arengut, muu hulgas toetades kosmose ökosüsteemi ja tugevdades** konkurentsivõimet, **innovatsiooni**, ettevõtlusvaimu, oskusi ja **suurendades suutlikkust kõikides liikmesriikides ja liidu piirkondades**, pöörates erilist tähelepanu **väikestele** ja keskmise suurusega **ettevõtjatele** ja **idufirmadele või** asjaomases sektoris tegutsevate või tegutseda **soovivatele** liidu **füüsilistele** ja **juriidilistele isikutele**.

Artikkel 5

Juurdepääs kosmosele

1. Programmiga toetatakse **■** programmi jaoks vajalike lennutusteenuste **hankimist ja koondamist ning liikmesriikide ja rahvusvaheliste organisatsioonide taotluse korral koondamist nende jaoks**.

2. ***Koostoimes muude liidu programmide ja rahastamiskavadega ning ilma et see piiraks Euroopa Kosmoseagentuuri tegevust kosmosele juurdepääsu valdkonnas, võib programmist toetada***
- a) ***satelliitide orbiidile saatmiseks vajamineva lennutustaristu kohandusi, sealhulgas tehnoloogia arendamine ja alternatiivne tehnoloogia ja uuenduslikud süsteemid juurdepääsuks kosmosele, et rakendada programmi komponente;***
 - b) ***kosmosele juurdepääsuga seotud maapealse infrastruktuuri kohandusi, sealhulgas uusi arengusuundi, mis on vajalikud programmi rakendamiseks.***

Artikkel 6

Innovatiivse ***ja konkurentsivõimelise*** liidu kosmosesektori toetamiseks võetavad meetmed

1. Programmiga ***edendatakse suutlikkuse suurendamist kogu liidus ja seeläbi toetatakse***
- a) ***kosmosetehnoloogiate, -infrastruktuuri või -teenuste parimaks kasutamiseks mõeldud innovatsioonitegevust ja meetmeid, et hõlbustada teadusuuringutest ja innovatsioonitegevusest tulenevate innovatiivsete lahenduste kasutuselevõttu ning toetada järgmise etapi teenuste sektori arengut, eelkõige koostoime kaudu liidu muude programmide ja rahastamisvahenditega, sealhulgas InvestEU programmiga;***
 - b) ***meetmeid, mille eesmärk on edendada avaliku sektori nõudlust ja innovatsiooni, et kasutada täielikult ära kodanikele ja ettevõtjatele mõeldud avalike teenuste potentsiaal;***
 - c) ***ettevõtlust, sealhulgas alates varaseimast etapist kuni kasvuetapini, kooskõlas artikliga 21 ning tuginedes muudele artiklile 18 ja III jaotise I peatükis osutatud rahastamisvõimalusi käsitlevatele sätetele ning kasutades esimese lepingu lähenemisviisi;***
 - d) ***ettevõtjasõbraliku kosmoseökosüsteemi tekkimist ettevõtjate koostöö kaudu kosmosetööstuse keskuste võrgustiku vormis, mis toob piirkondlikul ja***

liikmesriikide tasandil kokku kosmose-, *digitaal- ja muude sektorite* osalejaid ja kasutajaid; *keskuste võrgustiku eesmärk on pakkuda toetust, seadmeid ja rajatisi ning teenuseid kodanikele ja ettevõtjatele* ettevõtlusvaimu ja oskuste arendamisel *ning soodustada koostöötajate järgmise etapi teenuste sektoris ja edendada koostööd digitaalse Euroopa programmi alusel asutatud digitaalse innovatsiooni keskuste vahel;*

- e) haridus- ja koolitustegevust, *sealhulgas spetsialistide, ettevõtjate, kõrgkoolilõpetajate ja üliõpilaste jaoks, eelkõige koostöötajate riiklike ja piirkondlike algatustega, et arendada tippasemel oskusi;*
- f) *era- ja avaliku sektori spetsialistide, üliõpilaste ja ettevõtjate* juurdepääsu töötlemisseadmetele ja katserajatistele;
- g) sertifitseerimis- ja standardimistegevust;
- h) *Euroopa tarneahelate tugevdamist kogu liidus ettevõtete, eelkõige väikeste ja keskmise suurusega ettevõtete ja idufirmade laialdase kaasamise kaudu programmi kõikidesse komponentidesse, eeskätt artikli 14 sätete alusel, ning meetmeid nende konkurentsivõime toetamiseks ülemaailmsel tasandil.*

2. *Lõikes 1 osutatud tegevuste rakendamisel toetatakse vajadust arendada tärkava kosmetööstusega liikmesriikide suutlikkust, et pakkuda kõikidele liikmesriikidele võrdselt võimalust kosmoseprogrammis osaleda.*

Artikkel 7

Programmiga ühinenud kolmandad riigid ja rahvusvahelised organisatsioonid

1. Programmi komponentides, välja arvatud SST ja GOVSATCOM, võivad osaleda järgmised kolmandad riigid:

- a) Euroopa Vabakaubanduse Assotsiatsiooni (EFTA) liikmed, kes on ühtlasi Euroopa Majanduspiirkonna (EMP) liikmed, vastavalt EMP lepingus sätestatud tingimustele;
- b) ühinevad riigid, kandidaatriigid ja potentsiaalsed kandidaatriigid vastavalt nende riikide liidu programmides osalemise üldpõhimõtetele ja

üldtingimustele, mis on sätestatud vastavates raamlepingutes ja assotsiatsiooninõukogu otsustes või muudes samalaadsetes kokkulepetes, ning vastavalt eritingimustele, mis on sätestatud liidu ja nende riikide vahelistes rahvusvahelistes lepingutes;

c) Euroopa naabruspoliitika alla kuuluvad riigid vastavalt nende riikide liidu programmides osalemise üldpõhimõtetele ja üldtingimustele, mis on sätestatud vastavates raamlepingutes ja assotsiatsiooninõukogu otsustes või muudes samalaadsetes kokkulepetes, ning vastavalt eritingimustele, mis on sätestatud liidu ja nende riikide vahelistes rahvusvahelistes lepingutes.

2. Programmi komponentides, välja arvatud SST, võivad osaleda ka kolmandad riigid või rahvusvahelised organisatsioonid vastavalt tingimustele, mis on sätestatud erilepingus, millega reguleeritakse asjaomase kolmanda riigi või rahvusvahelise organisatsiooni osalemist liidu programmides, tingimusel et selle lepinguga:

a) on tagatud õiglane tasakaal liidu programmides osaleva kolmanda riigi või rahvusvahelise organisatsiooni osamaksete ja saadava kasu vahel;

b) on kehtestatud programmides osalemise tingimused, sealhulgas üksikute programmide rahaliste osamaksete arvutamine ja nende halduskulud. Need osamaksed loetakse vastavalt [uue finantsmääruse] artikli [21 lõikele 5] sihtotstarbeliseks tuluks;

c) ei ole kolmandale riigile ega rahvusvahelisele organisatsioonile antud otsustusõigust programmi üle ***ega, kui see on asjakohane, juurdepääsu tundlikule või salastatud teabele;***

d) on kindlustatud liidu õigus tagada usaldusväärne finantsjuhtimine ja kaitsta oma finantshuve;

da) kaitstakse vajaduse korral liidu strateegilisi ja suveräänseid huve kõigis asjaomastes valdkondades, sealhulgas Euroopa tehnoloogilise ja tööstusliku strateegilise autonoomia alal.

3. Lõigetes 1 ja 2 osutatud kolmandad riigid või rahvusvahelised organisatsioonid võivad programmi komponentides osaleda üksnes juhul, kui on tagatud liidu ja liikmesriikide oluliste julgeolekuhuvide kaitse.

Artikkel 8

Kolmandate riikide või rahvusvaheliste organisatsioonide juurdepääs SST-le, GOVSATCOMile ja avalikule reguleeritud teenusele

1. Kolmandad riigid või rahvusvahelised organisatsiooni võivad olla artiklis 67 osutatud GOVSATCOMi osalised või kasutada SST pakutavaid teenuseid ainult juhul, kui nad sõlmivad Euroopa Liidu toimimise lepingu artikliga 218 ette nähtud korras lepingu, milles nähakse ette sellistele andmetele, teabele, suutlikkusele ja teenustele juurdepääsu reguleerivate üksikasjalike eeskirjade tingimused ja salastatud teabe vahetamise ja kaitse raamistik.
2. Kolmandate riikide või rahvusvaheliste organisatsioonide juurdepääsu Galileo pakutavale avalikule reguleeritud teenusele reguleeritakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu otsuse nr 1104/2011/EL²⁰ artikli 3 lõikega 5.

Artikkel 9

Omandiõigus ja varade kasutamine

1. Liit on kogu programmi komponentide raames loodud või arendatud materiaalse ja immateriaalse vara omanik. Sel eesmärgil võtab komisjon vajalikke meetmeid tagamaks, et asjaomased lepingud ja muud kokkulepped, mis on seotud tegevusega, mille tulemuseks võib olla sellise vara loomine või arendamine, sisaldavad sätteid, millega tagatakse asjaomase vara puhul selline omandivorm.
2. Lõiget 1 ei kohaldata programmi komponentide raames loodud või arendatud materiaalse ja immateriaalse vara suhtes, kui tegevus, mille tulemusel võidakse sellist vara luua või arendada,

²⁰ ELT L 287, 4.11.2011, lk 1.

- a) toimub täielikult liidu poolt rahastatavate toetuste või auhindade alusel,
- b) ei ole täielikult rahastatud liidu poolt, või
- c) on seotud ELi salastatud teavet hõlmavate avaliku reguleeritud teenuse vastuvõtjate või nende komponentide arendamise, tootmise või kasutamisega.

3. Komisjon võtab vajalikke meetmeid tagamaks, et lõikes 2 osutatud tegevusega seotud lepingud või muud kokkulepped sisaldavad sätteid, millega nähakse ette asjaomase vara suhtes kohaldatav omandivorm **ja kasutamiskord**, ja punkti c puhul sätet, mille kohaselt liit saab avaliku reguleeritud teenuse vastuvõtjaid vabalt kasutada **ja lubada nende kasutamist** kooskõlas otsusega nr 1104/2011/EL.

4. Komisjon püüab sõlmida kolmandate riikidega lepinguid või muid kokkuleppeid seoses järgmisega:

- a) olemasolevad omandiõigused seoses programmi komponentide raames loodud või arendatud materiaalse ja immateriaalse varaga;
- b) omandiõiguse või kasutusõiguse omandamine seoses programmi rakendamiseks vajaliku materiaalse või immateriaalse varaga.

5. Komisjon tagab asjakohase raamistiku alusel lõigetes 1 ja 2 osutatud ja liidu omandisse kuuluva materiaalse ja immateriaalse vara optimaalse kasutamise.

6. Eelkõige juhul, kui selline vara koosneb intellektuaalomandi õigustest, teostab komisjon neid õigusi võimalikult tõhusalt, võttes arvesse vajadust neid kaitsta ja väärtustada, kõikide asjaomaste sidusrühmade õigustatud huve ning vajadust turgude ja uute tehnoloogiate harmoonilise arengu ja programmi komponentide pakutavate teenuste järjepidevuse järele. Selleks tagab ta eelkõige, et asjakohased lepingud ja muud kokkulepped sisaldavad võimalust anda need õigused üle kolmandatele isikutele või anda nende õiguste kasutamise õigus kolmandatele isikutele, **sealhulgas selle intellektuaalomandi õiguse loojale**, ning et amet võib neid õigusi vabalt kasutada, kui see on vajalik **tema** käesoleva määruse kohaste ülesannete täitmiseks. **Artikli 29 lõikes 3 a osutatud finantsraampartnerluse lepingusse või artikli 32 lõikes 1 osutatud rahalist toetust käsitlevatesse lepingutesse lisatakse asjakohased sätted, millega lubatakse neid õigusi vajaduse korral kasutada Euroopa**

Kosmoseagentuuril ja muudel volitatud üksustel, kui nad täidavad oma käesolevast määrusest tulenevaid ülesandeid, ning õiguste kasutamise tingimused.

Artikkel 10

Garantiid

Ilma et see piiraks õiguslikult siduvate sätetega kohaldatavaid kohustusi, pakutakse programmi komponentide pakutavaid teenuseid, andmeid ja teavet ilma sõnaselgete või kaudsete tagatisteta nende kvaliteedi, täpsuse, kättesaadavuse, usaldusväärsuse, kiiruse või mis tahes otstarbeks **sobilikkuse kohta**. Komisjon võtab vajalikke meetmeid, tagamaks, et nende teenuste, andmete ja teabe kasutajaid teavitatakse nõuetekohaselt.

II JAOTIS

OSALEMINE RAHASTAMISES JA EELARVEMECHANISMID

Artikkel 11

Eelarve

1. Programmi rakendamise rahastamispakett aastatel 2021–2027, *kaasa arvatud seotud riskid*, on jooksevhindades **16,9** miljardit eurot.

Esimeses lõigus esitatud summa *jaotatakse järgmiste kulukategooriate vahel*:

- a) Galileo ja EGNOS: **9,7** miljardit eurot;
 - b) Copernicus: **6** miljardit eurot;
 - c) kosmose olukorrast ülevaate saamine / GOVSATCOM: **1,2** miljardit eurot.
2. Artiklis 3 ette nähtud *lisameetmeid, nimelt artiklites 5 ja 6 osutatud tegevusi*, rahastatakse programmi komponentidest.
 3. Programmile eraldatavatest liidu eelarveassigneeringutest rahastatakse kogu artiklis 4 osutatud eesmärkide täitmiseks vajalikku tegevust. Nendest kuludest võidakse katta järgmiste meetmete kulud:
 - a) uuringud ja ekspertide kohtumised, eelkõige seoses ajalistest ja kulupiirangutest kinnipidamise hindamisega;
 - b) teavitamine ja teabevahetus, sealhulgas liidu poliitiliste prioriteetide tutvustamine, kui need on otseselt seotud käesoleva määruse eesmärkidega, eelkõige selleks, et luua koostöötlemist muu liidu poliitikaga;
 - c) infotehnoloogiavõrgud, mille funktsioon on teabe töötlemine või vahetamine, ja komisjoni rakendatavad halduskorraldusmeetmed, sealhulgas julgeoleku valdkonnas rakendatavad meetmed;
 - d) muu programmi rakendamiseks antav tehniline ja haldusabi, nagu ettevalmistus-, järelevalve-, kontrolli-, auditeerimis- ja hindamistoiminguteks, sealhulgas ettevõtte infotehnoloogiasüsteemide jaoks antav abi.

4. Meetmete suhtes, mida rahastatakse kumulatiivselt liidu eri programmidest, korraldatakse ainult üks audit, mis hõlmab kõiki programme ja nende suhtes kohaldatavaid norme.
5. Programmiga seotud ja pikemalt kui ühe eelarveaasta vältel toimuva tegevusega kaasnevad eelarvelised kulukohustused võib jagada aastasteks osamakseteks mitmele aastale.
6. Vahendid, mis on liikmesriikidele eraldatud eelarve jagatud täitmise raames, võib liikmesriikide palvel kanda üle programmile. Komisjon haldab neid vahendeid otseselt finantsmääruse artikli 62 lõike 1 punkti a alusel või kaudselt kõnealuse artikli punkti c alusel. Võimaluse korral peetakse vahendite kasutamisel silmas asjaomase liikmesriigi huve.

Artikkel 12

Sihtotstarbeline tulu

1. Programmi komponentide loodud tulu makstakse liidu eelarvesse ja seda kasutatakse tulu loonud komponendi rahastamiseks.
2. Liikmesriigid võivad anda programmi komponendile täiendavat rahalist toetust, tingimusel et sellised lisaelemendid ei põhjusta asjaomase komponendi jaoks rahalist ega tehnilist koormust või viivitusi. **Komisjon otsustab vastavalt artikli 107 lõikes 3 osutatud kontrollimenetlusele, kas nimetatud tingimused on täidetud.**
3. Käesolevas artiklis osutatud täiendavat rahalist toetust käsitatakse sihtotstarbelise välistuluna kooskõlas finantsmääruse [artikli 21 lõikega 2].

Artikkel 13

ELi-poolse rahastamise rakendamine ja vormid

1. Programmi rakendatakse eelarve otsese täitmise korras vastavalt finantsmäärusele või eelarve kaudse täitmise korras koostöös finantsmääruse artikli 62 lõike 1 punktis c osutatud asutustega.

2. Programmist võib anda rahalisi toetusi ükskõik millises finantsmäärusekohases vormis, eelkõige toetuste, auhindade ja hangetena. Rahastamine võib toimuda ka segarahastamistoimingutes kasutatavate rahastamisvahendite kaudu.

3. ***Kui Copernicuse eelarvet täidetakse kaudselt, võib kohaldada nende üksuste hanke-eeskirju, kellele on delegeeritud eelarve täitmisega seotud ülesanded, sellises ulatuses, nagu on lubatud finantsmääruse artiklite 62 ja 154 kohaselt. Nimetatud eeskirjades vajalikud konkreetsed kohandused määratakse kindlaks vastavates rahalist toetust käsitlevates lepingutes.***

III JAOTIS

FINANTSSÄTTED

I PEATÜKK

Hanked

Artikkel 14

Hangete suhtes kohaldatavad põhimõtted

1. **Hankija lähtub** programmiga seotud hankemenetlustes järgmistest põhimõtetest:

- a) soodustada kõikides liikmesriikides **kõikjal liidus ja** kogu tarneahela lõikes **kõigi ettevõtjate, eelkõige** idufirmade, uute turuletulijate, väikeste ja keskmise suurusega ettevõtjate **■** võimalikult laia ja avatud osalust, sealhulgas nõudes, et pakkuja sõlmiks allhankelepingu;
- b) **tagada tõhus konkurents ja** vältida võimaluse korral **■** tuginemist ühele teenuseosutajale, eriti elutähtsate seadmete ja teenuste puhul, võttes arvesse tehnoloogilise sõltumatuse ja teenuste järjepidevuse eesmärki;
- c) erandina finantsmääruse artiklist 167, kasutada vajaduse korral mitut tarneallikat, et tagada programmi kõikide komponentide, nende kulude ja ajakava üle parem üldine kontroll;
- cc) **järgida põhimõtet tagada terves tööstustarnete ahelas avatud juurdepääs ja õiglane konkurents, selgel ja õigeaegsel teabel põhinev pakkumine, kohaldatavate hanke-eeskirjade ja -menetluste, valiku- ja hindamiskriteeriumide ning mis tahes muu asjaomase teabe selge esitamine, millega antakse võrdsed võimalused kõikidele potentsiaalsetele pakkujatele, sealhulgas VKEdele ja idufirmadele;**
- d) **tugevdada** liidu autonoomsust, eriti tehnoloogilisest aspektist;
- e) **järgida** programmi komponentide **turvanõudeid** ning aidata kaitsta liidu ja liikmeriikide olulisi julgeolekuhuvisid;

ee) edendada teenuse katkematus ja usaldusväärust;

f) täita asjakohaseid sotsiaalseid ja keskkonnakriteeriume.

2. ***Komisjonisisene hankenõukogu kontrollib kõigi programmi komponentide hankemenetlust ja jälgib volitatud üksustele delegeeritud ELi eelarve lepingulist täitmist. Vajaduse korral kutsutakse kohale volitatud üksuste esindajad.***

Artikkel 15

Tingimuslike osadega lepingud

1. ***Operatiivtoimingute ja infrastruktuuriga seotud toimingute korral võib*** hankija lepingu sõlmida tingimuslike osadega lepingu vormis vastavalt käesolevale artiklile.
2. Tingimuslike osadega leping hõlmab fikseeritud osa, mille tulemuseks on kindel kohustus tagada lepinguliste tööde tegemine, kauba tarnimine või teenuste osutamine vastavas etapis, ja üht või mitut osa, mis on tingimuslikud nii eelarve kui ka lepingu täitmise seisukohast. Hankedokumentides täpsustatakse tingimuslike osadega lepingu eritingimused. Neis peab eelkõige olema kindlaks määratud lepingu ese, hind või hinna määramise kord ja töö tegemise, tarnete ja teenuse osutamise tingimused igas etapis.
3. Fikseeritud osa kohustused peavad moodustama ühtse terviku; sama kehtib iga tingimusliku osa teenuste kohta, võttes arvesse kõikide teiste osade teenuseid.
4. Iga tingimusliku osa täitmine sõltub hankija otsusest, millest töövõtjat on lepingu kohaselt teavitatud.

Artikkel 16

Tekkinud kulude hüvitamisel põhinevad lepingud

1. Hankija võib lõikes 3 ette nähtud tingimustel otsustada sõlmida lepingu, mille alusel hüvitatakse tekkinud kulud kas täies ulatuses või osaliselt.

Makstav hind hõlmab kõigi selliste otsuste kulude hüvitamist, mis töövõtjal lepingu täitmisel tegelikult tekkisid, nagu kulud lepingu täitmiseks vajalikule tööjõule, materjalile, kulumaterjalile, seadmete ja infrastruktuuri kasutusele, samuti kaudsete

kulude, **kindlaks määratud** kasumi **ning** asjade tarne või teenuse osutamise tähtaegadega seotud eesmärkide täitmisel põhineva **asjakohase** tulemustasu katmist.

2. Tekkinud kulude hüvitamisel põhinevates lepingutes nähakse ette maksimumhind.
3. Hankija võib otsustada sõlmida lepingu, mille alusel hüvitatakse tekkinud kulud kas täies ulatuses või osaliselt, kui lepingu täitmisega kaasneva ebakindluse tõttu on raske või ebakohane täpselt kindlaks määrata fikseeritud hinda, sest
 - a) leping sisaldab väga keerulisi tingimusi või tingimusi, mis nõuavad uue tehnoloogia kasutamist, ja seega kaasneb märkimisväärne hulk tehnilisi riske, või
 - b) lepingus käsitletava tegevusega tuleb operatiivpõhjustel alustada viivitamatult, kuigi fikseeritud ja lõplikku hinda ei ole veel võimalik täies ulatuses kindlaks määrata kas oluliste riskide tõttu või sel põhjusel, et lepingu täitmine sõltub osaliselt muude lepingute täitmisest.
4. Tekkinud kulude täielikku või osalist hüvitamist käsitleva lepingu maksimumhind on maksimaalne makstav hind. Lepingujärgset hinda võib muuta kooskõlas finantsmääruse [artikliga 172].

Artikkel 17

Allhanked

1. Selleks et ergutada uusi turuletulijaid, väikeseid ja keskmise suurusega ettevõtjaid ja idufirmasid **ja nende piiriülest osalemist** ning tagada võimalikult lai geograafiline ulatus, kaitstes samas liidu strateegilist autonoomsust, **nõuab** hankija **■** igalt pakkujalt, et lepingu mis tahes osa suhtes sõlmitaks sobival tasandil läbiviidava konkurentsipõhise hanke alusel allhankelepingsid ettevõtjaga, kes ei kuulu **pakkujate** kontserni.
-
3. Mis tahes erandeid lõikes 1 nimetatud nõudest tuleb **pakkujal** põhjendada.

4. *Lepingute puhul, mille väärtus on üle kümne miljoni euro, on hankija eesmärk tagada, et lepingu väärtusest vähemalt 30 % suhtes sõlmitakse eri tasanditel läbiviidava konkurentsipõhise hanke alusel allhankelepings ettevõtjaga, kes ei kuulu peatöövõtja kontserni, eelkõige selleks, et võimaldada VKEde piiriülest osalemist. Komisjon teavitab artikli 107 lõikes 1 osutatud komiteed selle eesmärgi täitmisest lepingute puhul, mis sõlmitakse pärast käesoleva määruse jõustumist.*

II PEATÜKK

Toetused, auhinnad ja segarahastamistoimingud

Artikkel 18

Toetused ja auhinnad

1. Liit võib rahastada kuni 100 % rahastamiskõlblikest kuludest, ilma et see piiraks kaasrahastamis põhimõtte kohaldamist.
2. Erandina finantsmääruse [artikli 181 lõikest 6] **võib vastutav eelarvevahendite käsutaja, kohaldades kindlaid määrasid, lubada või nõuda** toetusesaaja **kaudsete kulude rahastamist kuni 25 % ulatuses meetme** otsuste rahastamiskõlblike kulude kogusummast.
3. Erandina lõikest 2 võib kaudsed kulud deklareerida kindlasummaliste maksete vormis või ühikuhindade alusel, kui see on ette nähtud artiklis 100 osutatud tööprogrammiga.
4. Erandina finantsmääruse [artiklist 204] ei ületa kolmandatele isikutele maksta võidava rahalise toetuse maksimumsumma 200 000 eurot.

Artikkel 19

Ühised projektikonkursid

Komisjon või **programmi raames volitatud üksus** võib algsada ühiseid projektikonkursse **finantsmääruse artikli 62 lõike 1 punktis c osutatud üksuste, asutuste või isikutega.**

■

Ühise konkursi korral *kohaldatakse finantsmääruse VIII jaotises osutatud reegleid. Hindamismenetlustes osalevad* iga poole nimetatud tasakaalustatud eksperdirühmad. *Hindamiskomiteed on vastavuses finantsmääruse artikliga 150.*

Toetuslepingus määratakse kindlaks intellektuaalomandi õiguste suhtes kohaldatav kord.

Artikkel 20

Toetused kommertskasutusele eelnevatele hangetele ja innovaatiliste lahenduste hangetele

1. Meetmete hulka võivad kuuluda või nende esmane eesmärk võib olla kommertskasutusele eelnev hange või innovaatiliste lahenduste hange, mida teostavad toetusesaajad, kes on avaliku sektori hankijad või võrgustiku sektori hankijad ■ Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivide 2014/24/EL, 2014/25/EL ja 2009/81/EÜ tähenduses.
2. Hankemenetluste puhul
 - a) tagatakse kooskõla läbipaistvuse, mittediskrimineerimise, võrdse kohtlemise, usaldusväärse finantsjuhtimise ja proportsionaalsuse põhimõttega ning konkurentsiniormidega;
 - b) võidakse kommertskasutusele eelnevate hangete korral ette näha konkreetsed tingimused, näiteks piirata hankemenetluse alla kuuluva tegevuse teostamise koht liikmesriikide ja assotsieerunud riikide territooriumiga;
 - c) võidakse lubada sõlmida ühe menetluse käigus mitu lepingut (nn hulgihange), ning
 - d) nähakse ette, et leping sõlmitakse majanduslikult soodsaima pakkumuse esitaja(te)ga, kes tagab ühtlasi huvide konflikti puudumise.
3. Kommertskasutusele eelneva hanke raames tulemused saanud töövõtjal on vähemalt kaasnevad intellektuaalomandi õigused. Hankijatel on tasuta kasutusõigused vähemalt tulemuste enda tarbeks kasutamiseks ja õigus anda või osalevatelt töövõtjatelt nõuda, et need annaksid kolmandatele isikutele lihtlitsentse tulemuste hankija tarbeks kasutamiseks õiglastel ja mõistlikel tingimustel, kuid ilma õiguseta anda all-litsentse. Kui töövõtja ei suuda kasutada tulemusi kaubanduslikel

eesmärkidel teatava aja jooksul pärast kommertskasutusele eelneva hanke toimumist, nagu on kindlaks määratud toetuslepingus, võib hankija nõuda, et ta annaks tulemuste omandilise kuuluvuse üle hankijale.

Artikkel 21

Segarahastamistoimingud

Käesoleva programmi kohased segarahastamistoimingud tehakse kooskõlas [InvestEU määruse] ja finantsmääruse X jaotisega.

IV PEATÜKK

Muud finantssätted

Artikkel 22

Kumulatiivne, täiendav ja ühine rahastamine

1. Meede, mis on saanud toetust mõne muu liidu programmi alusel, võib saada toetust ka kosmoseprogrammi alusel, tingimusel et neist toetustest ei kaeta samu kulusid. Iga toetust andva liidu programmi eeskirju kohaldatakse toetuse suhtes, mida meetmele programmist antakse. Kumulatiivne rahastamine ei ületa meetme rahastamiskõlblikke kogukulusid ja erinevatest liidu programmidest saadavat toetust võib arvutada proportsionaalselt vastavalt dokumentidele, millega toetuse andmise tingimused on ette nähtud.
2. Meetmed, millele on antud kvaliteedimärgis või mis vastavad järgmistele kumulatiivsetele tingimustele:
 - a) neid on programmiga seotud projektikonkursi raames hinnatud;
 - b) need vastavad kõnealuse projektikonkursi kvaliteedi miimumnõuetele;
 - c) neid ei või eelarvepiirangute tõttu rahastada selle projektikonkursi raames, võivad saada toetust Euroopa Regionaalarengufondist, Ühtekuuluvusfondist, Euroopa Sotsiaalfondist või Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfondist kooskõlas määruse (EL) XX [ühissätete määrus] artikli [67] lõikega 5 ja määruse

(EL) XX [ühise põllumajanduspoliitika rahastamise, haldamise ja seire kohta] artikliga [8], tingimusel et need meetmed on kooskõlas asjaomase programmi eesmärkidega. Kohaldatakse toetust andva fondi eeskirju.

Artikkel 24

Ühishanked

1. Lisaks finantsmääruse [artikli 165] sätetele võivad komisjon **ja/või** amet korraldada ühiseid hankemenetlusi Euroopa Kosmoseagentuuri või muude programmi komponentide rakendamises osalevate rahvusvaheliste organisatsioonidega.
2. Finantsmääruse [artikliga 165] ette nähtud hankelepingute sõlmimise korda kohaldatakse analoogia põhjal, tingimusel et igal juhul kohaldatakse **liidu** institutsioonide suhtes kohaldatavaid menetlusnorme.

Artikkel 25

Oluliste julgeolekuhuvide kaitse

Kui see on vajalik liidu ja liikmesriikide oluliste julgeolekuhuvide kaitseks, eriti seoses vajadusega tagada liidu süsteemide terviklikkus ja vastupidavus ning nende aluseks oleva tööstusbaasi autonoomsus, kehtestab komisjon nõutavad rahastamiskõlblikkuse tingimused, mida kohaldatakse käesolevas jaotises käsitletud hangete, toetuste või auhindade suhtes. Sel eesmärgil tuleb eritähelepanu pöörata selle tagamisele, et rahastamiskõlblikud ettevõtjad asuvad mõnes liikmesriigis **ja** kohustuvad tegelema asjaomase tegevusega liidu piires . Need tingimused lisatakse vastavalt vajadusele hankeid, toetusi või auhindu käsitlevatesse dokumentidesse. Hangete puhul kohaldatakse neid tingimusi sõlmitava lepingu kogu elutsükli jooksul.

Artikkel 26

Liidu finantshuvide kaitse

Kui kolmas riik osaleb programmis rahvusvahelise lepingu kohase otsuse alusel või muu õigusliku vahendi alusel, annab kolmas riik vastutavale eelarvevahendite käsutajale, **OLAFile**

ja Euroopa Kontrollikoja vajalikud õigused ja juurdepääsu, et nad saaksid täielikult kasutada oma vastavaid volitusi. OLAFi puhul hõlmavad need õigused ka õigust toimetada juurdusi, sealhulgas teha kohapealseid kontrole ja inspekteerimisi, mis on ette nähtud Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL, Euratom) nr 883/2013, mis käsitleb Euroopa Pettustevastase Ameti juurdusi.

IV JAOTIS

PROGRAMMI JUHTIMINE

Artikkel 27

Programmi juhtimise põhimõtted

Programmi juhtimise aluseks on järgmised põhimõtted:

- a) ülesannete ja vastutuse **selge** jaotus programmi **iga komponendi ja meetme** rakendamises osalevate üksuste, eelkõige liikmesriikide, komisjoni, ameti, Euroopa Kosmoseagentuuri **ja Euroopa Meteoroloogiliste Satelliitide Kasutamise Organisatsiooni** vahel, **võttes aluseks iga organisatsiooni pädevused ja vältides ülesannete ja vastutuse kattumist;**
- aa) **vajaduse korral juhtimisstruktuuri asjakohasus programmi iga komponendi ja meetme konkreetsete vajaduste suhtes;**
- b) tugev kontroll programmi üle, sealhulgas range kulude, ajakava **ja tulemuslikkuse** järgimine kõigi üksuste poolt oma **rolli ja ülesannete** piires, kooskõlas käesoleva määrusega;
- c) **läbipaistev ja kulutõhus haldamine;**
- cc) **teenuse katkematus ja vajalik infrastruktuuri järjepidevus, sealhulgas kaitse seotud ohtude eest;**
- d) programmi komponentide pakutavate **andmete, teabe ja** teenuste kasutajate vajaduste ja **seotud teaduse ja tehnoloogia arengu süsteemne ja struktureeritud** arvessevõtmine;
- e) pidev püüe riske ohjata ja vähendada.

Artikkel 28

Liikmesriikide roll

1. Liikmesriigid võivad programmis osaleda. **Programmis osalevad liikmesriigid jagavad** oma tehnilist pädevust ja oskusteavet **ning annavad** abi, eriti ohutuse ja

Julgeoleku valdkonnas, **ning/või** vajaduse **ja võimaluse** korral andes liidu käsutusse oma valduses või territooriumil asuva teabe, **teenused** ja infrastruktuuri, sealhulgas tagades tõhusa ja takistusteta vaba juurdepääsu *in situ* andmetele ja võimaluse neid kasutada ning tehes komisjoniga koostööd, et parandada programmi jaoks vajalike *in situ* andmete kättesaadavust, **võttes arvesse kohaldatavaid litsentse ja kohustusi**.

2. Komisjon **võib rahalist toetust käsitlevate lepingute alusel delegeerida liikmesriikide organisatsioonidele konkreetseid ülesanded, kui asjaomane liikmesriik on need organisatsioonid nimetanud. Komisjon võtab vastavalt artikli 107 lõikes 2 osutatud nõuandemenetlusele rakendusaktiga vastu rahalist toetust käsitlevate lepingute kohta käivad otsused.**
 - 2a. **Teatavatel nõuetekohaselt põhjendatud asjaoludel võib amet** artiklis 30 nimetatud ülesannete puhul delegeerida **rahalist toetust käsitlevate lepingute alusel konkreetseid ülesanded liikmesriikide organisatsioonidele, kui asjaomane liikmesriik on need organisatsioonid nimetanud.**
 - 2aa. Liikmesriigid võtavad kõik vajalikud meetmed, et tagada programmi tõrgeteta toimimine ■ , sealhulgas aidates **asjakohasel tasandil** kaitsta programmi jaoks vajalikke sagedusi.
 - 2b. **Liikmesriigid ja komisjon võivad teha koostööd, et laiendada programmi pakutavate andmete, teabe ja teenuste kasutuselevõttu.**
 - 2c. **Võimaluse korral peab panus, mille liikmesriigid annavad artiklis 107 osutatud kasutajate foorumisse, põhinema riigi tasandil süstemaatilisel ja kooskõlastatud konsulteerimisel lõppkasutajate kogukonnaga, eelkõige seoses Galileo, EGNOS ja Copernicusega.**
3. Liikmesriigid ja komisjon teevad koostööd, et arendada välja kosmosesüsteemide kasutuselevõtuks vajalik *in situ* komponent **ja maapealsed kalibreerimisteenused** ning hõlbustada *in situ* **ja võrdlusandmete** täiel määral kasutamist, **võttes aluseks olemasoleva suutlikkuse**.
4. Julgeoleku valdkonnas täidavad liikmesriigid artikli 34 lõikes 4 osutatud ülesandeid.

Artikkel 29

Komisjoni roll

1. Komisjon kannab programmi rakendamise eest üldist vastutust, sealhulgas julgeoleku valdkonnas, *ilma et see piiraks liikmesriikide eesõigusi riikliku julgeoleku valdkonnas*. Ta määrab kooskõlas käesoleva määrusega *ja vastavalt kasutajate nõudmistele* kindlaks programmi prioriteedid ja pika perspektiivi arengusuunad ning jälgib selle rakendamist, *ilma et see piiraks muud liidu poliitikat*.
2. Komisjon haldab programmi *iga* komponenti *või alakomponenti, mis* ei ole delegeeritud mõnele muule üksusele, *eelkõige GOVSATCOMi, Maalähedasi objekte, kosmoseilmastikku ja artikli 54 punktis d osutatud tegevusi*.
3. Komisjon tagab ülesannete *ja vastutuse* selge jaotuse programmis osalevate üksuste vahel ja koordineerib nende üksuste tegevust. *Komisjon tagab ka, et kõik programmi rakendamisega seotud volitatud üksused kaitsevad liidu huve, tagavad liidu rahaliste vahendite usaldusväärse haldamise ning järgivad finantsmäärust ja käesolevat määrust*.
- 3a. *Komisjon sõlmib ametiga ja 2004. aasta raamkokkulepet arvesse võttes Euroopa Kosmoseagentuuriga finantsraampartnerluse lepingu, mis on sätestatud finantsmääruse [artiklis 130] ja millele osutatakse artiklis 31 a*.
4. Kui see on vajalik programmi tõrgeteta toimimiseks ja programmi komponentide pakutavate teenuste sujuvaks osutamiseks, määrab komisjon *delegeeritud õigusaktidega* kindlaks *kõrgetasemelised nõuded* programmi komponentide ja nende pakutavate teenuste rakendamiseks ja arendamiseks, olles kõigepealt konsulteerinud kasutajate ja kõikide muude asjaomaste sidusrühmadega, *sealhulgas järgmise etapi teenuste sektoriga. Kõrgetasemeliste nõuete* kindlaksmääramisel väldib komisjon üldise turbeastme alandamist ja täitab tagasiühilduvuse nõuet. Asjaomased *delegeeritud õigusaktid* võetakse vastu kooskõlas *artikliga 21*.
5. Komisjon tagab, *et* programmi komponentide pakutavate andmete ja teenuste *kasutuselevõttu* ja *kasutamist* avalikus ja erasektoris *edendatakse ja maksimeeritakse, ilma et see piiraks ameti või muude volitatud üksuste ülesandeid,*

sealhulgas toetades nende teenuste **ja kasutajasõbralike liideste** asjakohast arendamist **ning** soodustades pikas perspektiivis stabiilset keskkonda. Ta arendab **asjakohast** koostoimet programmi eri komponentide rakenduste vahel. Ta tagab programmi ja muude liidu meetmete ja programmide vastastikuse täiendavuse, järjepidevuse, koostoime ja seosed.

6. Kui see on asjakohane, tagab **komisjon programmi raames võetud meetmete sidususe** liidu, liikmesriikide **või** rahvusvahelisel tasandil võetavate **kosmosevaldkonna** meetmetega. Ta ergutab liikmesriikidevahelist koostööd ja **kui see on programmi jaoks oluline, hõlbustab** nende kosmosealase tehnoloogilise suutlikkuse ja arengu omavahel vastavusseviimist. **Selleks teeb komisjon vajaduse korral ja oma pädevusvaldkonnas koostööd ameti ja Euroopa Kosmoseagentuuriga.**
7. **Komisjon teavitab artiklis 107 osutatud komiteed hankemenetluste vahe- ja lõplikest hindamistulemustest ning avaliku ja erasektori üksustega sõlmitavatest lepingutest, sealhulgas allhankelepingutest.**

Artikkel 30

Ameti roll

1. Ametil on järgmised ülesanded:
 - a) tagada turvalisuse akrediteerimise nõukogu kaudu programmi kõikide komponentide turvalisuse akrediteerimine kooskõlas V jaotise II peatükiga;
 - b) täita artikli 34 lõigetes 2 ja 3 osutatud **muid** ülesandeid;
 - c) tegeleda Galileo ja EGNOSe pakutavate teenuste **alase** teabevahetuse, **turuarenduse ja edendamisega, eelkõige mis puutub positsiooni turul ja kasutajate vajaduste kooskõlastamist,**
 - ca) **tegeleda Copernicuse pakutavate andmete, teabe ja teenuste alase teabevahetuse, edendamise ja turuarendusega, ilma et see piiraks teiste volitatud üksuste ja komisjoni tegevust;**

- d) pakkuda komisjonile **█** eksperditeadmisi, *sealhulgas kosmose järgmise etapi teenuste sektori teadusuuringute prioriteetide ettevalmistamiseks.*

2. Komisjon delegeerib ametile järgmised ülesanded:

- a) hallata EGNOSe ja Galileo kasutamist, *hõlmates artiklis 43 osutatud meetmed;*
- b) koordineerida üldiselt GOVSATCOMi kasutajatega seotud aspekte tihedas koostöös *liikmesriikide, muude üksuste*, asjaomaste liidu ametite ja Euroopa välisteenistusega kriisiohjemissioonide ja -operatsioonide korral;
- c) rakendada *meetmeid, mis on seotud* programmi komponentidel põhinevate *selliste* järgmise etapi rakenduste arendamisega, *nagu Galileo, EGNOSe ja Copernicuse esitatud andmetel ja pakutud teenustel põhinevad põhiosad ja integreeritud rakendused, sealhulgas juhul, kui neile meetmetele on eraldatud rahalised vahendid määruse xx alusel loodud programmi „Euroopa horisont“ raames või kui see on vajalik, et täita artikli 4 lõike 1 punktis b osutatud eesmärged;*
- d) *võtta meetmeid, mis on seotud programmi muude komponentide kui Galileo ja EGNOS esitatavate andmete ja teabe ja pakutavate teenuste kasutuselevõtuga, ilma et see piiraks Copernicuse tegevust ja teenuseid, mis on delegeeritud teistele üksustele;*
- e) *artiklis 6 osutatud konkreetsed meetmed.*

3. Komisjon võib *artikli 102 lõikes 6 osutatud hindamiste alusel* delegeerida ametile muid ülesandeid, *kui need ei dubleeri teiste volitatud üksuste tegevust programmi raames ja juhul, kui nende eesmärk on suurendada programmi meetmete rakendamise tõhusust.*

3a. *Kui ametile delegeeritakse ülesanded, tagatakse nende täitmiseks vajalikud rahalised, inim- ja haldusressursid.*

█

5. *Erandina finantsmääruse artikli 62 lõikest 1 ja olenevalt komisjoni hinnangust liidu huvide kaitse kohta võib amet delegeerida rahalist toetust käsitlevate lepingute alusel konkreetseid tegevused teistele üksustele vastavalt nende pädevusele ja komisjoni suhtes kohaldatavatel eelarve kaudse täitmise tingimustel.*

Artikkel 31

Euroopa Kosmoseagentuuri roll

1. *Tingimusel, et liidu huvid on kaitstud, delegeeritakse Euroopa Kosmoseagentuurile* ■ järgmised ülesanded:

- a) Copernicus: *koordineerida kosmosekomponenti ning rakendada ja edasi arendada Copernicuse kosmosekomponenti*, projekteerida, *arendada* ja ehitada Copernicuse kosmoseinfrastruktuuri, sealhulgas selle *käitamine ning seotud hanked, välja arvatud juhul, kui seda teevad muud üksused, ning vajaduse korral juurdepääs kolmandate osapoolte andmetele*;
- b) Galileo ja EGNOS: *arendada süsteeme, projekteerida ja arendada maapealse segmendi osi ning* ■ *satelliite, sealhulgas katsetamine ja valideerimine*;
- c) kõik programmi komponendid: tegeleda oma pädevusvaldkondades *eelneva etapi teenuste alase* teadus- ja arendustegevusega.

- 1a. *Komisjoni hinnangu alusel võib Euroopa Kosmoseagentuurile delegeerida muid ülesandeid vastavalt programmi vajadustele, kui need ei dubleeri teiste volitatud üksuste tegevust programmi raames ja juhul, kui nende eesmärk on suurendada programmi meetmete rakendamise tõhusust.*

■

4. *Ilma et see piiraks artiklis 31 a osutatud finantsraampartnerluse lepingu kohaldamist, võib komisjon või amet taotleda Euroopa Kosmoseagentuurilt neile käesoleva määrusega antud ülesannete täitmiseks vajalikke tehnilisi eksperditeadmisi ja teavet vastastikku kokku lepitud tingimustel.*

Artikkel 31 a

Finantsraampartnerluse leping

1. Artikli 29 lõikes 3 a osutatud finantsraampartnerluse lepingus

- a) määratakse selgelt kindlaks komisjoni, ameti ja Euroopa Kosmoseagentuuri ülesanded, vastutus ja kohustused seoses programmi iga komponendiga ning vajaminevad kooskõlastus- ja kontrollimehhanismid;*
- b) nõutakse, et Euroopa Kosmoseagentuur kohaldaks liidu julgeolekunorme, mis on esitatud liidu, selle institutsioonide ja ametite ning agentuuri vahel sõlmitud julgeolekualastes kokkulepetes, eelkõige seoses salastatud teabe töötlemisega;*
- c) nähakse ette Euroopa Kosmoseagentuurile eraldatavate rahaliste vahendite haldamise tingimused, eelkõige seoses avaliku hankega, sealhulgas liidu avalike hangete eeskirjade kohaldamine liidu nimel hankimisel või volitatud üksuse kohta käivate sätete kohaldamine kooskõlas finantsmääruse artikliga 154, haldusmenetlused, oodatavad tulemused, mida mõõdetakse tulemusnäitajate alusel, meetmed, mida kohaldatakse lepingute kulude, ajakava või tulemuste seisukohast puuduliku või petturliku täitmise korral, samuti kommunikatsioonistrateegia ning materiaalse ja immateriaalse vara omandiõigust reguleerivad normid; need tingimused peavad olema kooskõlas käesoleva määruse III ja V jaotise ja finantsmäärusega;*
- d) nõutakse, et kui amet või Euroopa Kosmoseagentuur loob finantsraampartnerluse lepingu alusel toimuvaks hankemenetluseks pakkumuste hindamise komisjoni, osalevad komisjoni ja vajaduse korral ka muu volitatud üksuse eksperdid pakkumuste hindamise komisjoni koosolekutel. Selline osalemine ei piira pakkumuste hindamise komisjoni tehnilist sõltumatust;*
- e) nähakse ette järelevalve- ja kontrollimeetmed, mis hõlmavad eelkõige kulude eelhindamise korda, komisjoni, või kui see on asjakohane, ameti süstemaatilist teavitamist kuludest ja ajakavast, kavandatud eelarve, tulemuslikkuse ja*

ajakava puhul esineva kõrvalekalde korral rakendatavaid parandusmeetmeid, millega tagatakse ülesannete täitmine eraldatud eelarve piires ;

- f) määratakse kindlaks põhimõtted, mis reguleerivad Euroopa Kosmoseagentuurile *iga programmi komponendi eest* makstavat hüvitist, mis peab *vastama tingimustele, milles meetmeid rakendatakse, võttes nõuetekohaselt arvesse ebakindlaid ja kriisiolukordi ning, kui see on asjakohane, põhinema tulemustel; hüvitis katab üksnes* üldkulusid, mis ei ole seotud Euroopa Kosmoseagentuurile liidu poolt delegeeritud tegevusega;
- g) *nähakse ette, et Euroopa Kosmoseagentuur võtab asjakohaseid meetmeid, et tagada liidu huvide kaitse ja täita käesoleva määruse kohaldamiseks komisjoni poolt vastu võetud otsused iga komponendi kohta.*

2. Ilma et see piiraks artiklis 31 a osutatud finantsraampartnerluse lepingu kohaldamist, võib komisjon või amet paluda Euroopa Kosmoseagentuurilt neile käesoleva määrusega antud ülesannete täitmiseks vajalikke tehnilisi eksperditeadmisi ja teavet. Selliste taotluste tingimused ja nende rakendamine lepivad vastastikku kokku.

Artikkel 32

EUMETSATi ja muude üksuste roll

1. Komisjon võib delegeerida *järgmiste ülesannete täitmise* rahalist toetust käsitleva lepingu alusel täielikult või osaliselt muudele kui artiklites 30 ja 31 nimetatud üksustele:
- a) Copernicuse kosmoseinfrastruktuuri või selle osade *ajakohastamine, käitamise ettevalmistamine ja käitamine ning, kui see on asjakohane, toetavate missioonide kaudu saadud andmetele juurdepääsu* haldamine, mille võib delegeerida EUMETSATile;
- b) Copernicuse teenuste või nende osade rakendamine, mille võib delegeerida *asjaomastele ametitele, organitele või organisatsioonidele, hallates ka asjakohase kolmandate isikute teabe kogumist.*

2. Selliste volitatud üksuste valiku kriteeriumide puhul võetakse eelkõige arvesse üksuste suutlikkust tagada toimingute järjepidevus, ja kui see on asjakohane, turvalisus, nii et *programmi* tegevust ei häiritaks või häiritakse minimaalselt.
- 2a. *Võimaluse korral peavad lõikes 1 osutatud rahalist toetust käsitlevate lepingute tingimused olema kooskõlas artikli 31 a lõikes 1 osutatud finantsraampartnerluse lepingu tingimustega.*
3. *Programmikomiteega konsulteeritakse käesoleva artikli lõikes 1 nimetatud rahalist toetust käsitleva lepingu kohta käiva otsuse küsimuses vastavalt artikli 107 lõikes 2 sätestatud nõuandemenetlusele. Programmikomiteed teavitatakse ette rahalist toetust käsitlevatest lepingutest, mille liit, keda esindab komisjon, sõlmib lõikes 1 osutatud üksustega.*

V JAOTIS

PROGRAMMI TURVALISUS

I PEATÜKK

Programmi turvalisus

Artikkel 33

Turvalisuse põhimõtted

1. Programmi turvalisuse aluseks **on** järgmised põhimõtted:
 - a) tuleb võtta arvesse liikmesriikide kogemusi julgeoleku valdkonnas ja juhinduda nende parimatest tavadest;
 - b) tuleb kohaldada **nõukogu ja komisjoni** julgeolekunorme, millega **muu hulgas** nähakse ette operatiivfunktsioonide ja akrediteerimisega seotud funktsioonide eraldamine.
2. ***Käesolev määrus ei piira liikmesriikide ainuvastutust oma riikliku julgeoleku eest, nagu on sätestatud Euroopa Liidu lepingu artikli 4 lõikes 2, ning liikmesriikide õigust kaitsta oma olulisi julgeolekuhuvisid kooskõlas ELi toimimise lepingu artikliga 346.***

Artikkel 34

Turvalisuse juhtimine

1. Komisjon tagab oma pädevuse piires **ja ameti toetusel** turvalisuse kõrge taseme, eelkõige seoses järgmisega:
 - a) nii maapealse kui ka kosmoseinfrastruktuuri kaitse ja teenuste osutamine, eelkõige füüsiliste ja küberrünnete vastu, **sealhulgas sekkumine andmevoogudesse**;
 - b) tehnosiirde kontroll ja haldamine;
 - c) vajalike oskuste ja vajaliku oskusteabe väljatöötamine ja säilitamine liidus;

d) tundliku salastamata teabe ja salastatud teabe kaitse.

Komisjon tagab, et sel eesmärgil tehakse iga programmi komponendi riski- ja ohuanalüüs. Kõnealuse riski- ja ohuanalüüsi põhjal määrab ta rakendusaktidega **2023. aasta lõpuks** kindlaks programmi iga komponendi üldised turvanõuded. Seejuures võtab komisjon arvesse kõnealuste nõuete mõju asjaomase komponendi sujuvale toimimisele, eelkõige kuludele, riskijuhtimisele ja ajakavale, ning tagab, et ei vähendata turvalisuse üldist taset ega kahjustata kõnealusel komponendil põhinevate olemasolevate seadmete toimimist **ja võtab arvesse küberturvalisuse riske**. Kõnealused rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artikli 107 lõikes 3 osutatud kontrollimenetlusega.

Pärast käesoleva määruse jõustumist edastab komisjon nende rakendusaktide soovitusliku loetelu, mis tuleb esitada programmikomitee julgeolekukoosseisule ja mida komitee arutab. Loetelule lisatakse esitamise soovituslik ajakava.

2. Programmi komponendi haldamise eest vastutav üksus vastutab asjaomase komponendi **talitluskindluse** eest ning teeb sel eesmärgil riski- ja ohuanalüüsi ja kõik vajalikud toimingud, et tagada kõnealuse komponendi turvalisus ja seda jälgida, eelkõige määrab kindlaks tehnilised kirjeldused ja operatiivmeetmed ning jälgib nende kooskõla lõikes 1 osutatud üldiste turvanõuetega. **Artikli 30 kohaselt on Galileo ja EGNOS puhul selleks üksuseks amet.**

2a. Komisjon määrab vajaduse korral riski- ja ohuanalüüsi põhjal kindlaks struktuuri turvalisuse jälgimiseks ja otsuse 201x/xxx/ÜVJP²¹ raames välja töötatud juhiste järgimiseks. Struktuur toimib kooskõlas lõikes 1 osutatud turvanõuetega. Galileo puhul on selleks struktuuriks Galileo turvaseirekeskus.

3. Amet

a) tagab programmi kõikide komponentide turvalisuse akrediteerimise vastavalt käesoleva jaotise II peatükile ning ilma et see piiraks liikmesriikide pädevust;

²¹ Nõukogu otsuse aluseks on liidu välisasjade ja julgeolekupoliitika kõrge esindaja ettepanek laiendada nõukogu 22. juuli 2014. aasta otsuse 2014/496/ÜVJP kohaldamisala, mille üle käivad praegu läbirääkimised.

- b) tagab Galileo turvaseirekeskuse toimimise lõikes 2 osutatud nõuete ja otsuse 2014/496/ÜVJP kohaldamisalas välja töötatud juhiste kohaselt;
- c) täidab talle otsuse nr 1104/2011/EL kohaselt määratud ülesandeid;
- d) jagab komisjoniga oma tehnilist oskusteavet ja annab talle teavet, mida ta vajab tema ülesannete täitmiseks käesoleva määruse kohaselt.

4. Liikmesriigid

- a) võtavad meetmed, mis on vähemalt samaväärsed nendega, mis on vajalikud Euroopa elutähtsa infrastruktuuri kaitsmiseks nõukogu 8. detsembri 2008. aasta direktiivi 2008/114/EÜ (Euroopa elutähtsate infrastruktuuride identifitseerimise ja määramise ning nende kaitse parandamise vajaduse hindamise kohta)²² tähenduses, ja nendega, mis on vajalikud nende oma riikliku elutähtsa infrastruktuuri kaitsmiseks, et tagada sellise maapealse infrastruktuuri kaitse, mis moodustab programmi lahutamatu osa ja mis asub nende territooriumil;
- b) täidavad artiklis 41 osutatud turvalisuse akrediteerimise ülesandeid.

5. Programmis osalevad üksused võtavad kõik vajalikud meetmed, *sh riskianalüüsiga kindlaks tehtud küsimusi arvestades*, et tagada programmi turvalisus.

Artikkel 34 a

Kasutusele võetud süsteemide ja teenuste turvalisus

Alati kui süsteemide tegevus võib mõjutada liidu või selle liikmesriikide julgeolekut, kohaldatakse menetlusi, mis on sätestatud nõukogu otsuses XXXX/XX/ÜVJP.

II PEATÜKK

Turvalisuse akrediteerimine

²² ELT L 345, 23.12.2008, lk 75.

Artikkel 35

Turvalisuse akrediteerimise asutus

Ameti sees loodud turvalisuse akrediteerimise nõukogu on programmi kõikide komponentide turvalisuse akrediteerimise asutus.

Artikkel 36

Turvalisuse akrediteerimise üldpõhimõtted

Programmi iga komponendi turvalisuse akrediteerimise toimingud viiakse läbi kooskõlas järgmiste põhimõtetega:

- a) turvalisuse akrediteerimise toimingud ja otsused tehakse liidu ja liikmesriikide julgeoleku eest ühiselt vastutades;
- b) tehakse jõupingutusi selleks, et turvalisuse akrediteerimise nõukogu otsused võetaks vastu konsensuse alusel;
- c) turvalisuse akrediteerimise toiminguid teostatakse riskihindamise ja -juhtimise lähenemisviisi kasutades, analüüsides komponentide turvalisust ohustavaid riske ning mõju riskide leevendamiseks võetavate meetmete kuludele ja ajakavale, võttes arvesse eesmärki mitte vähendada kõnealuse komponendi turvalisuse üldist taset;
- d) turvalisuse akrediteerimise nõukogu turvalisuse akrediteerimise otsused töötavad välja ja teevad asjatundjad, kellel on keerukate süsteemide akrediteerimise valdkonnas nõuetekohane kvalifikatsioon, kes on läbinud nõutaval tasemel julgeolekukontrolli ning kes tegutsevad erapooletult;
- e) tehakse jõupingutusi, et konsulteerida kõigi osalistega, kes on seotud kõnealuse komponendi julgeolekuküsimustega;
- f) turvalisuse akrediteerimise toiminguid teevad kõik komponendi asjakohased sidusrühmad vastavalt turvalisuse akrediteerimise strateegiale, piiramata sellega komisjoni rolli;
- g) turvalisuse akrediteerimise nõukogu turvalisuse akrediteerimise otsused, mis on tehtud kõnealuse nõukogu turvalisuse akrediteerimise strateegias kehtestatud

protsessi kohaselt, peavad põhinema kohalikel turvalisuse akrediteerimise otsustel, mille on vastu võtnud liikmesriikide vastavad turvalisuse akrediteerimise asutused;

- h) pidev, läbipaistev ja täiesti arusaadav järelevalveprotsess tagab, et komponendi turvariskid on teada, et määratakse kindlaks turvameetmed vähendamaks selliseid riske liidu ja liikmesriikide julgeolekuvajadusi ja komponendi tõrgeteta toimimist silmas pidades vastuvõetava tasemeni, ning et kõnealuseid meetmeid kohaldatakse kooskõlas süvakaitse põhimõttega. Selliste meetmete tõhusust hinnatakse pidevalt. Julgeolekuriskide hindamise ja juhtimisega seotud protsessi viivad läbi komponendi sidusrühmad ühiselt järkjärgulise protsessina;
- i) turvalisuse akrediteerimise nõukogu teeb turvalisuse akrediteerimise otsused täiesti sõltumatult, sealhulgas sõltumatult komisjonist ning muudest komponendi rakendamise ja sellega seotud teenuste osutamise eest vastutavatest asutustest ning ameti tegevdirektorist ja haldusnõukogust;
- j) turvalisuse akrediteerimise toimingute tegemisel võetakse arvesse piisava koordineerimise vajadust komisjoni ja julgeolekunõuete rakendamise eest vastutavate asutuste vahel;
- k) EGNOSe turvalisuse akrediteerimine, mida teostab turvalisuse akrediteerimise nõukogu, ei piira Euroopa Lennundusohutusameti teostatavaid akrediteerimistoiminguid lennundusvaldkonnas.

Artikkel 37

Turvalisuse akrediteerimise nõukogu ülesanded

1. Turvalisuse akrediteerimise nõukogu täidab oma ülesandeid, ilma et see piiraks komisjonile või ameti muudele organitele usaldatud kohustuste täitmist, eelkõige turvalisusega seotud küsimustes, ning ilma et see piiraks liikmesriikide pädevust seoses turvalisuse akrediteerimisega.
2. Turvalisuse akrediteerimise nõukogu täidab järgmisi ülesandeid:
 - a) töötab välja ja kiidab heaks turvalisuse akrediteerimise strateegia, millega nähakse ette

- i) selliste toimingute ulatus, mis on vajalikud programmi komponentide või kõnealuste komponentide osade ning nende ja muude süsteemide või komponentide ühenduste akrediteerimiseks ja akrediteeringu säilitamiseks;
 - ii) programmi komponentide või kõnealuste komponentide osade turvalisuse akrediteerimise protsess, mille põhjalikkuse aste vastab nõutavale kindluse tasemele ja kus on selgelt märgitud akrediteerimise tingimused;
 - iii) akrediteerimise ajakava, mis on kooskõlas programmi komponentide etappidega, eelkõige seoses infrastruktuuri kasutuselevõtu, teenuste osutamise ja arendamisega;
 - iv) põhimõtted, mida liikmesriigis julgeolekuküsimustes pädevad riiklikud üksused kohaldavad programmi komponentide või kõnealuste komponentide osade kohaselt loodud süsteemidega ühendatud võrkude ja kõnealuste komponentidega loodud süsteemidega ühendatud seadmete turvalisuse akrediteerimise suhtes;
- b) võtab vastu turvalisuse akrediteerimise otsuseid, eelkõige kiidab heaks satelliitide lähetamise, annab loa programmi komponentide või kõnealuste komponentide elementide kohaselt loodud süsteemide kasutamiseks nende erinevates konfiguratsioonides ja nende osutatavate erinevate teenuste jaoks kuni signaalini kosmoses (kaasa arvatud) ning annab loa maapealsete jaamade käitamiseks. Seoses võrkude ja seadmetega, mis on ühendatud artiklis 44 osutatud avaliku reguleeritud teenusega või mõne muu turvalise teenusega, mida osutavad liidu programmi komponendid, teeb turvalisuse akrediteerimise nõukogu otsuseid ainult selle kohta, et anda asutustele õigus töötada välja või toota tundlikke avaliku reguleeritud teenuse tehnoloogiaid, avaliku reguleeritud teenuse vastuvõtjaid või avaliku reguleeritud teenuse turvamooduleid või muid tehnoloogiaid või seadmeid, mida tuleb kontrollida artikli 34 lõikes 1 osutatud üldiste turvanõuete kohaselt, võttes arvesse julgeolekuküsimustes pädevate riiklike üksuste nõuandeid ja üldist turvariski;

- c) vaatab läbi ja kinnitab kõik turvalisuse akrediteerimisega seotud dokumendid, välja arvatud dokumendid, mille komisjon võtab vastu käesoleva määruse artikli 34 lõike 1 ja otsuse nr 1104/2011/EL artikli 8 kohaselt;
- d) nõustab oma pädevuse piires komisjoni käesoleva määruse artikli 34 lõikes 1 ja otsuse nr 1104/2011/EL artiklis 8 osutatud õigusaktide eelnõude koostamisel, sealhulgas turvanõuete rakendamise korra (SecOps) kehtestamisel, ja esitab oma lõppseisukohta sisaldava avalduse;
- e) vaatab läbi ja kinnitab turvariskihinnangu, mis on koostatud artikli 36 punktis h osutatud järelevalveprotsessi kohaselt, võttes arvesse kooskõla käesoleva lõike punktis c osutatud dokumentide ning käesoleva määruse artikli 34 lõike 1 ja otsuse nr 1104/2011/EL artikli 8 kohaselt koostatud dokumentidega, ning teeb koostööd komisjoniga, et määrata kindlaks riskileevendusmeetmed;
- f) kontrollib turvameetmete rakendamist seoses programmi komponentide turvalisuse akrediteerimisega, teostades või rahastades turvalisuse hindamist, kontrolle, auditeid või ülevaateid käesoleva määruse artikli 41 punkti b kohaselt;
- g) kinnitab heakskiidetud toodete ja meetmete valiku, mis kaitsevad elektroonilise pealtkuulamise vastu (TEMPEST), ning heakskiidetud krüptovahendite valiku, mida kasutatakse programmi komponentide turvalisuse tagamiseks;
- h) kiidab heaks programmi komponentide kohaselt loodud süsteemide või kõnealuste komponentide osade ja muude süsteemide vahelised ühendused või osaleb vajaduse korral sellise ühenduse ühisel heakskiitmisel koos julgeolekuküsimustes pädevate asjaomaste üksustega;
- i) lepib asjaomase liikmesriigiga kokku artikli 41 punktis c osutatud juurdepääsu kontrolliks vajaliku mudeli;
- j) koostab riskiaruandeid ja teavitab komisjoni, haldusnõukogu ja tegevdirektorit oma riskihinnangust ning annab neile nõu konkreetse turvalisuse akrediteerimise otsuse jääkriski käsitlemise võimaluste kohta;

- k) aitab nõukogul ja kõrgel esindajal pärast nõukogult ja/või kõrgelt esindajalt konkreetse taotluse saamist tihedas koostöös komisjoniga rakendada otsust 2014/496/ÜVJP;
 - l) korraldab oma ülesannete täitmiseks vajalikke konsultatsioone;
 - m) võtab vastu oma kodukorra ja avaldab selle.
3. Ilma et see piiraks liikmesriikide pädevust *ja vastutust*, luuakse turvalisuse akrediteerimise nõukogu järelevalve all tegutsev liikmesriike esindav spetsiaalne allorgan, kes täidab *eelkõige järgmisi* ülesandeid ■ :
- a) Galileo toimimiseks vajalike lendude koodivõtmete ja teiste koodivõtmete haldamine;
 - b) Galileo avaliku reguleeritud teenuse võtmete üle arvepidamise, turvalise käitlemise, säilitamise ja jaotamise menetluste kehtestamise ja järgimise kontrollimine.

Artikkel 38

Turvalisuse akrediteerimise nõukogu koosseis

1. Turvalisuse akrediteerimise nõukokku kuulub üks esindaja igast liikmesriigist, üks komisjonist ning üks liidu välisasjade ja julgeolekupoliitika kõrge esindaja (edaspidi „kõrge esindaja“) juurest. Turvalisuse akrediteerimise nõukogu liikmete ametiaeg on neli aastat ja seda saab pikendada.
2. ***Turvalisuse akrediteerimise nõukogu koosolekutel osalemine põhineb teadmismajaduse põhimõttel. Kui see on asjakohane, võidakse Euroopa Kosmoseagentuuri esindajad ja ameti esindajad, kes ei tegele turvalisuse akrediteerimisega, kutsuda turvalisuse akrediteerimise nõukogu koosolekutele osalema vaatlajatena. Erandkorras võib kutsuda koosolekutele vaatlajatena osalema ka liidu ametite, kolmandate riikide või rahvusvaheliste organisatsioonide esindajaid, kui arutatakse kõnealuste kolmandate riikide või rahvusvaheliste organisatsioonidega otseselt seotud küsimusi, eelkõige küsimusi, mis on seotud neile kuuluva või nende territooriumile rajatud infrastruktuuriga. Kolmandate riikide või rahvusvaheliste***

organisatsioonide esindajate osalemise kord ja osalemise tingimused nähakse ette asjaomastes lepingutes ja need on kooskõlas turvalisuse akrediteerimise nõukogu *kodukorraga*.

Artikkel 39

Turvalisuse akrediteerimise nõukogu hääletuskord

Kui artiklis 36 osutatud üldpõhimõtete alusel konsensust ei saavutata, võtab turvalisuse akrediteerimise nõukogu otsused vastu kvalifitseeritud häälteenamusega vastavalt Euroopa Liidu lepingu artiklile 16. Komisjoni esindaja ja kõrge esindaja hääletamisest osa ei võta. Turvalisuse akrediteerimise nõukogu esimees allkirjastab turvalisuse akrediteerimise nõukogu nimel turvalisuse akrediteerimise nõukogu vastuvõetud otsused.

Artikkel 40

Turvalisuse akrediteerimise nõukogu otsuste teatavakstegemine ja nende mõju

1. Turvalisuse akrediteerimise nõukogu otsused adresseeritakse komisjonile.
2. Komisjon hoiab turvalisuse akrediteerimise nõukogu pidevalt kursis turvalisuse akrediteerimise nõukogu kavandatavate otsuste mõjuga programmi komponentide nõuetekohasele rakendamisele ning jääkriski käsitlemise kavade rakendamisega. Turvalisuse akrediteerimise nõukogu arvestab komisjonilt saadud teabega.
3. Komisjon teavitab viivitamata Euroopa Parlamenti ja nõukogu turvalisuse akrediteerimise otsuste vastuvõtmise mõjust programmi komponentide nõuetekohasele rakendamisele. Kui komisjon leiab, et turvalisuse akrediteerimise nõukogu vastu võetud otsus võib märkimisväärselt mõjutada kõnealuste komponentide nõuetekohast rakendamist, näiteks kulude, ajakava või toimimise osas, teatab ta sellest viivitamata Euroopa Parlamendile ja nõukogule.
4. Haldusnõukogu hoitakse turvalisuse akrediteerimise nõukogu tööga pidevalt kursis.
5. Turvalisuse akrediteerimise nõukogu töö ajakava ei tohi takistada artiklis 100 osutatud iga-aastases tööprogrammis ette nähtud tegevuste ajakavakohast rakendamist.

Artikkel 41

Liikmesriikide roll turvalisuse akrediteerimisel

Liikmesriik

- a) edastab turvalisuse akrediteerimise nõukogule kogu teabe, mida ta peab vajalikuks turvalisuse akrediteerimise läbiviimiseks;
- b) võimaldab turvalisuse akrediteerimise nõukogu määratud nõuetekohaselt volitatud isikutele kokkuleppel kõnealuses liikmesriigis julgeolekuküsimustes pädevate riigisiseste üksustega ja nende järelevalve all juurdepääsu kogu teabele ja kõigile aladele ja/või tegevuskohtadele, mis on seotud nende jurisdiktsiooni alla kuuluvate süsteemide turvalisusega, kooskõlas oma riigisiseste õigus- ja haldusnormidega ning hoidudes liikmesriikide kodanike diskrimineerimisest kodakondsuse alusel, sealhulgas turvalisuse akrediteerimise nõukogu poolt kavandatud turbeauditite ja testide läbiviimise eesmärgil ning artikli 36 punktis h osutatud julgeolekuriskide järelevalveprotsessi eesmärgil. Need auditid ja testid tehakse järgmisi põhimõtteid järgides:
 - i) rõhutatakse julgeoleku ja tõhusa riskijuhtimise olulisust kontrollitavates üksustes;
 - ii) soovitatakse vastumeetmeid salastatud teabe salajasuse, tervikluse või käideldavuse kadumisest tuleneva konkreetse mõju leevendamiseks;
- c) vastutab juurdepääsu kontrolliks vajaliku mudeli väljatöötamise eest, koostades akrediteerimisele kuuluvate alade ja/või tegevuskohtade kirjelduse või loetelu, mille suhtes peavad liikmesriigid ja turvalisuse akrediteerimise nõukogu eelnevalt kokku leppima, kindlustades seega, et kõik liikmesriigid tagavad ühesuguse juurdepääsukontrolli taseme;
- d) vastutab kohalikul tasandil oma territooriumil asuvate selliste tegevuskohtade turvalisuse akrediteerimise eest, mis on osa programmi komponendi turvalisuse akrediteerimise alast, ning esitavad sel eesmärgil turvalisuse akrediteerimise nõukogule aruande.

III PEATÜKK

Salastatud teabe kaitse

Artikkel 42

Salastatud *teabe kaitse*

Käesoleva määruse kohaldamisel

- a) ***sõltub programmiga seotud salastatud teabe vahetamine liidu ja kolmanda riigi või rahvusvahelise organisatsiooni vahel sõlmitud salastatud teabe vahetamise rahvusvahelise lepingu olemasolust, või vajaduse korral liidu pädeva institutsiooni või asutuse ja kolmanda riigi asjaomaste asutuste või rahvusvahelise organisatsiooni vahel sõlmitud salastatud teabe vahetamise alase kokkuleppe olemasolust ning selles sätestatud tingimustest;***
-
- c) ***võivad*** kolmandate riikide territooriumil elavad füüsilised isikud või seal asutatud juriidilised isikud ■ töödelda programmiga seotud ELi salastatud teavet ainult siis, kui nende suhtes kohaldatakse asjaomastes riikides julgeolekunorme, millega tagatakse kaitsetase, mis on vähemalt samaväärne sellega, mis on tagatud komisjoni julgeolekunormidega, mis on esitatud komisjoni otsuses (EL, Euratom) 2015/444, ja nõukogu julgeolekueeskirjadega, mis on esitatud otsuse 2013/488/EL lisades. Kolmandas riigis või rahvusvahelises organisatsioonis kohaldatavate julgeolekunormide samaväärsus määratakse kindlaks liidu ja asjaomase kolmanda riigi või rahvusvahelise organisatsiooni vahel vastavalt ELi toimimise lepingu artiklis 218 sätestatud menetlusele sõlmitud infoturbe lepingus, mis sisaldab vajaduse korral tööstusjulgeoleku küsimusi käsitlevaid sätteid, ning otsuse 2013/488/EL artiklit 13 arvesse võttes;
- d) ilma et see piiraks otsuse 2013/488/EL artikli 13 ning komisjoni otsuses (EL, Euratom) 2015/444 sätestatud tööstusjulgeolekut reguleerivate normide kohaldamist, võib anda füüsilisele isikule või juriidilisele isikule või kolmandale riigile või rahvusvahelisele organisatsioonile juurdepääsu ELi salastatud teabele, kui seda

peetakse konkreetsel juhul vajalikuks teabe olemuse ja sisu, teabe saaja teadmishvajaduse ning liidule tuleneva kasu ulatuse tõttu.

VI JAOTIS

Galileo programm ja EGNOS

Artikkel 43

Rahastamiskõlblikud meetmed

Galileo ja EGNOS*e kasutamine hõlmab järgmisi rahastamiskõlblikke meetmeid:*

- a) kosmoseinfrastruktuuri haldamine, **käitamine**, hooldus, pidev täiendamine, arendamine ja kaitse, sealhulgas uuendamine ja iganenud vahendite haldamine;
- b) maapealse infrastruktuuri, eelkõige **otsuses (EL) 2016/413 või otsuses (EL) 2017/1406 osutatud maapealsete keskuste ja jaamade**, võrkude haldamine, **käitamine**, hooldus, pidev täiendamine, arendamine ja kaitse, sealhulgas uuendamine ja iganenud vahendite haldamine;
- c) järgmise põlvkonna süsteemide väljatöötamine ning Galileo ja EGNOS*e osutatavate teenuste täiustamine, ilma et see piiraks tulevikus liidu finantsperspektiivi kohta tehtavaid otsuseid, sealhulgas võttes arvesse asjakohaste sidusrühmade vajadusi;*
- ca) **Galileo ja EGNOS*e järgmise etapi rakenduste arendamise toetamine ja selliste tehnoloogiliste põhielementide nagu Galileo-põhiste kiipseadmete ja vastuvõtjate väljatöötamise ja arendamise toetamine;***
- d) **Galileo ja EGNOS*ega seotud* sertifitseerimis- ja standardimistegevuse toetamine, eelkõige transpordisektoris;**
- e) Galileo ja EGNOS*e osutatavate teenuste katkematu osutamine ja nende teenuste turuarendus vastastikusel täiendavuses liikmesriikide ja erasektori algatustega eelkõige artikli 4 lõikes 1 osutatud sotsiaal-majandusliku kasu maksimeerimiseks;*
- f) koostöö muude piirkondlike või üleilmsete satelliitnavigatsioonisüsteemidega, **sealhulgas eesmärgiga parandada kokkusobivust ja koostalitlusvõimet;**
- g) **süsteemide** usaldusväärsust ja kasutatavust ning **teenuste tulemuslikkust jälgivad** elemendid;

- h) teenuste osutamise ja nende ulatuse *laiendamise koordineerimisega* seonduv *tegevus*.

Artikkel 44

Galileo osutatavad teenused

1. Galileo osutatavate teenuste hulka kuuluvad järgmised teenused:
 - a) Galileo avatud teenus (Galileo open service, GOS), mis on kasutajale tasuta ning annab positsioneerimis- ja sünkroniseerimisteavet, mis on mõeldud peamiselt satelliitnavigatsioonirakenduste tarbijaile kasutamiseks;
 - b) täppisteenus (high-accuracy service, HAS), mis on kasutajale tasuta ning annab lisaandmete kaudu, mida levitatakse täiendavas sagedusalas, ülitäpset positsioneerimis- ja sünkroniseerimisteavet, mis on mõeldud peamiselt kutse- või majandustegevuses kasutatavate satelliitnavigatsioonirakenduste jaoks;
 - c) signaali autentimise teenus (signal authentication service, SAS), mis põhineb signaalides sisalduvatel krüpteeritud koodidel ja on mõeldud peamiselt kutse- või majandustegevuses kasutatavate satelliitnavigatsioonirakenduste jaoks;
 - d) avalik reguleeritud teenus (public regulated service, PRS), mis on ette nähtud üksnes valitsuselt loa saanud kasutajatele ning kasutamiseks tundlikes rakendustes, kus on oluline tagada katkematu teenus, sealhulgas julgeoleku- ja kaitsevaldkonnas, ning mille puhul kasutatakse tugevaid ja krüpteeritud signaale; *see teenus on liikmesriikide, nõukogu, komisjoni, Euroopa välisestuse ja vajaduse korral nõuetekohaselt volitatud liidu ametite jaoks tasuta; muudelt otsuse nr 1104/2011/EL artiklis 2 osutatud kõnealuse teenuse kasutajatelt tasu nõudmine määratakse kindlaks juhtumipõhiselt ja asjakohased sätted kehtestatakse eelnimetatud otsuse artikli 3 lõike 5 kohaselt sõlmitud lepingutes; juurdepääsu avalikule reguleeritud teenusele reguleeritakse vastavalt otsusele 1104/2011/EL, mida kohaldatakse liikmesriikide, nõukogu, komisjoni, Euroopa välisestuse ja liidu ametite suhtes;*

- e) hädaabiteenus (emergency service, ES), **mis on kasutajatele tasuta ja millega saadetakse** signaalide edastamise kaudu hoiatusi looduskatastroofide või muude hädaolukordade korral teatavates piirkondades; **vajaduse korral osutatakse seda teenust koostöös liikmesriikide kodanikukaitseasutustega;**
- f) ajamääramisteenus (timing service, TS), mis on kasutajale tasuta ning annab nii täpse ja usaldusväärse võrdlusaja kui ka määrab koordineeritud maailmaaja, hõlbustades Galileol põhinevate ajamääramisrakenduste väljatöötamist ja kasutamist elutähtsates rakendustes.

2. Galileo toetab

- a) süsteemi COSPAS-SARSAT otsingu- ja päästeteenistuse tegevust (Search and Rescue Support Service, SAR), võttes vastu radarimajakate edastatavaid hädasignaale ja edastades neile pöördlingi kaudu sõnumeid;
- b) liidu või rahvusvahelisel tasandil ohutusteenuse kasutamiseks standarditud töökindluse järelevalve teenuseid Galileo avatud teenuse signaalide põhjal ja kombineerituna EGNOSe ja muude satelliitnavigatsioonisüsteemidega;
- c) **GNSSi teenuskeskuse²³ kaudu** kosmoseilmastiku teabe **edastamist** ja varajase hoiatamise teenuseid, mida edastatakse Galileo maapealse infrastruktuuri kaudu ning mis peaksid eelkõige vähendama võimalikke **kosmosega** seotud riske Galileo ja muude ülemaailmne satelliitnavigatsioonisüsteemide osutatavate teenuste kasutajate jaoks.

Artikkel 45

EGNOSe osutatavad teenused

1. EGNOSe osutatavate teenuste hulka kuuluvad järgmised teenused:

²³ Komisjoni 18. märtsi 2016. aasta rakendusotsus (EL) 2016/413, millega määratakse kindlaks Galileo programmi raames loodud maapealse infrastruktuuri paiknemine, nähakse ette selle toimimiseks vajalikud meetmed ja tunnistatakse kehtetuks rakendusotsus 2012/117/EL (ELT L 74, 19.3.2016, lk 45).

- a) EGNOSe avatud teenus (EGNOS open service, EOS), mis on **kasutajatele** tasuta ning annab positsioneerimis- ja sünkroniseerimisteavet, mis on mõeldud kasutamiseks peamiselt satelliitnavigatsioonirakenduste tarbijaile;
- b) EGNOSe andmetele juurdepääsu teenus (EGNOS data access service, EDAS), **mis on kasutajatele tasuta ning** annab positsioneerimis- ja sünkroniseerimisteavet, mis on mõeldud peamiselt kutse- või majandustegevuses kasutatavate satelliitnavigatsioonirakenduste jaoks ning mis pakub paremaid tulemusi ja EOSi kaudu saadud andmetest suurema lisaväärtusega andmeid;
- c) ohutusteenus (safety-of-life (SoL) service), mida osutatakse otsese kasutustasuta ning mis annab katkematut, hea kättesaadavuse ja suure täpsusega positsioneerimis- ja **ajasünkroniseerimisteavet**, sealhulgas sisaldab funktsiooni, mis võimaldab teavitada kasutajat Galileos või muus ülemaailmses satelliitnavigatsioonisüsteemis esinevast häirest levialal või lubatud hälbe piire ületavast signaalist süsteemides, mida EGNOS täiendab, ning mis on suunatud kasutajatele, kelle jaoks ohutus on elulise tähtsusega, eelkõige tsiviillennundussektoris aeronavigatsiooniteenuste osutamiseks **kooskõlas Rahvusvahelise Tsiviillennunduse Organisatsiooni standarditega või muudes transpordisektorites**.

2. Lõikes 1 osutatud teenuseid osutatakse eelkõige kõikide liikmesriikide geograafiliselt Euroopas asuval territooriumil, **hõlmates sel eesmärgil 2026. aasta lõpuks Küprose, Assoorid, Kanaari saared ja Madeira**.

EGNOSe teenuste geograafilist ulatust võidakse laiendada tehnilise teostatavuse piires **ja kooskõlas artiklis 34 osutatud turvanõuetega** ning ohutusteenuse korral rahvusvaheliste lepingute alusel muudele piirkondadele maailmas, eelkõige kandidaatriikide territooriumitele või ühtse Euroopa taevaga hõlmatud kolmandatele riikidele ja Euroopa naabruspoliitika riikidele.

3. Teenuse ulatuse laiendamise seotud kulusid, sealhulgas kõnealustele piirkondadele spetsiifilisi tegevuskulusid, ei kaeta artiklis 11 osutatud vahenditest. **Komisjon kaalub sellise tegevuse rahastamiseks muid programme või vahendeid**. Kõnealune

ulatuse laiendamine ei tohi põhjustada viivitusi lõikes 1 osutatud teenuste osutamisel liikmesriikide geograafiliselt Euroopas asuval territooriumil.

Artikkel 46

Galileo ja EGNOSe rakendusmeetmed

Kui see on Galileo ja EGNOSe tõrgeteta toimimiseks ning nende ülevõtmiseks turu poolt vajalik, kehtestab komisjon meetmed, mida on vaja selleks, et

- a) hallata ja vähendada Galileo ja EGNOSe toimimisega kaasnevat riski, **eelkõige teenuse katkematus tagamiseks**;
- b) määrata kindlaks Galileo ja EGNOSe rakendamise järelevalve ja hindamise jaoks oluliste otsuste tegemise etapid;
- c) määrata avatud ja läbipaistva protsessi alusel ning kooskõlas turvanõuetega kindlaks Galileo ja EGNOSe maapealse infrastruktuuri keskuste paiknemine ja tagada nende toimimine;
- d) **määrata kindlaks artikli 44 punkti 1 alapunktides c, e ja f ning punkti 2 alapunktis c osutatud teenustega seotud tehnilised ja tegevusspetsifikatsioonid.**

Kõnealused rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artikli 107 lõikes 3 osutatud kontrollimenetlusega.

Artikkel 47

Ühilduvus, koostalitlusvõime ja standardimine

1. EGNOS ja Galileo ning nende osutatavad teenused peavad olema tehniliselt täiesti ühilduvad ja koostalitlusvõimelised, **sealhulgas kasutaja tasandil**.
2. Galileo ja EGNOS ning nende osutatavad teenused peavad olema ühilduvad ja koostalitlusvõimelised teiste satelliitnavigatsioonisüsteemidega ja tavapärase raadionavigatsioonivahenditega, kui ühilduvuse ja koostalitlusvõime nõuded **ja selleks vajaminevad tingimused** on sätestatud rahvusvahelises lepingus.

VII JAOTIS

Copernicuse programm

I PEATÜKK

Üldsätted

Artikkel 48

Copernicuse kohaldamisala

1. Copernicust rakendatakse varasemate, ***sealhulgas selliste sidusrühmade nagu Euroopa Kosmoseagentuuri ja EUMETSATi tehtud*** investeeringute alusel ***ning*** vajaduse ***ja kulutõhususe*** korral liikmesriikide riiklikule või piirkondlikule suutlikkusele tuginedes, võttes arvesse võrreldavate andmete ja võrreldava teabe kaubanduslike tarnijate suutlikkust ning vajadust edendada konkurentsi ja turu arengut, ***maksimeerides samal ajal võimalusi Euroopa kasutajate jaoks.***
2. Copernicus edastab andmeid ja teavet, ***lähtudes oma kasutajate vajadustest ja tuginedes*** täielike, tasuta ja avatud andmete ***poliitikale.***
- 2a. ***Copernicus toetab liidu ja selle liikmesriikide poliitika kujundamist, rakendamist ja järelevalvet eelkõige keskkonna, kliimamuutuste, merekeskkonna, merenduse, atmosfääri, põllumajanduse ja maaelu arengu, kultuuripärandi säilitamise, kodanikukaitse, infrastruktuuri seire, ohutuse ja turvalisuse ning digitaalmajanduse vallas, et veelgi vähendada halduskoormust.***
3. Copernicus koosneb järgmisest neljast ***elemendist:***
 - a) andmete ***kogumine***, mille hulka kuuluvad:
 - Copernicuse Sentinel-satelliitide arendamine ja käitamine;
 - juurdepääs kolmandate osapoolte ***kosmoses toimuva Maa seire*** andmetele;
 - juurdepääs ***in situ*** andmetele ja muudele lisaandmetele;

- b) andmete ja teabe **töötlemine Copernicuse teenuste abil**, mis hõlmab meetmeid lisaväärtusega teabe loomiseks, et toetada keskkonnaseiret, aruandlust ja nõuete täitmise tagamist, kodanikukaitset ning julgeolekuteenuseid ■ ;
- c) andmetele **juurdepääs** ja nende **levitamine**, mis hõlmab infrastruktuuri ja teenuseid, et tagada Copernicuse andmete ja Copernicuse teabe otsing ja vaatamine, neile juurdepääs, nende levitamine **ja** kasutamine **ning pikaajaline säilitamine kasutajasõbralikul viisil**;
- d) **kasutuselevõtt, turuarendus ja suutlikkuse suurendamine** vastavalt artikli 29 lõikele 5, mis hõlmab asjakohaseid meetmeid, vahendeid ja teenuseid, et edendada Copernicust, selle andmeid ja teenuseid **ning järgmise etapi rakendusi ja nende arendamist** kõikidel tasanditel, et saada võimalikult suurt sotsiaal-majanduslikku kasu, millele osutatakse artikli 4 lõikes 1, **ning kasutajate vajaduste kohta teabe kogumine ja selle analüüs**.
4. Copernicus edendab seiresüsteemide rahvusvahelist koordineerimist ja sellega seotud andmevahetust, et tugevdada oma üleilmset mõõdet ja täiendavust, võttes arvesse ■ rahvusvahelisi kokkuleppeid ja koordineerimisprotsesse.

II PEATÜKK

Rahastamiskõlblikud meetmed

Artikkel 49

Rahastamiskõlblikud meetmed andmete kogumise jaoks

Copernicuse rahastamiskõlblikud meetmed on järgmised:

- a) praeguste Sentinel-satelliitide missioonide **tugevama** järjepidevuse tagamise ning uute Sentinel-satelliitide arendamise, väljasaatmise, hooldamise ja käitamise meetmed, millega suurendatakse vaatluste ulatust, pidades esmatähtsaks **eelkõige vaatlussuutlikkust** inimtekkelise CO₂-heite ja muu kasvuhoonegaaside heite seireks, mis võimaldab **seirata polaarpiirkondi** ja toetada innovatiivseid keskkonnarakendusi **põllumajandus-, metsandus-, vee- ja mereressursside majandamisel ja kultuuripärandi puhul**;

- b) meetmed, millega antakse juurdepääs kolmandate osapoolte andmetele, mida on vaja Copernicuse teenuste loomiseks või kasutamiseks liidu institutsioonides, ametites, detsentraliseeritud talitustes, **ning kui see on asjakohane ja kulutõhus, riiklikes või piirkondlikes avaliku sektori asutustes;**
- c) meetmed, millega antakse juurdepääs *in situ* andmetele ja muudele lisaandmetele, mida on vaja Copernicuse andmete ja Copernicuse teabe loomiseks, kalibreerimiseks ja valideerimiseks, ning millega koordineeritakse seda juurdepääsu, **kasutades sealhulgas, kui see on asjakohane ja kulutõhus, olemasolevat riikide suutlikkust ja vältides dubleerimist.**

Artikkel 50

Rahastamiskõlblikud meetmed Copernicuse teenuste jaoks

- I.** Copernicus sisaldab meetmeid, millega toetatakse järgmisi teenuseid:
- a) keskkonnaseire, aruandlus ja nõuete täitmise tagamise teenused, mille hulka kuuluvad:
- atmosfääri seire, et anda teavet õhu kvaliteedi **kohta ülemaailmsel tasandil, pöörates erilist tähelepanu Euroopa tasandile**, ja atmosfääri keemilise koostise kohta;
 - merekeskkonna seire, et anda teavet **ookeani-, mere- ja rannikuökosüsteemide** seisundi ja dünaamika, nende ressursside **ja kasutuse** kohta;
 - maismaaseire ja põllumajandus, et anda teavet maakatte, -kasutuse ja maakasutuse muutuste, **kultuuripärandi paikade, maapinna liikumise**, linnapiirkondade, maismaavee koguse ja kvaliteedi, metsade, põllumajandusressursside ja muude loodusvarade, bioloogilise mitmekesisuse ja krüosfääri kohta;
 - kliimamuutuste seire, et anda teavet inimtekkelise CO₂-heite ja muu kasvuhoonegaaside heite **ja neeldumise**, oluliste kliimamõjurite, kliima järelanalüüside, sesoonsete prognooside, kliimaprognoside ning põhjuse

ja tagajärje seoste **ning polaarlade muutumise ja** näitajate kohta asjakohaste aja- ja ruumiskaalade alusel;

- b) hädaolukordade ohjamise teenus, et anda teavet **ametasutustele**, kes tegelevad kodanikukaitsega, toetades kodanikukaitse ja hädaolukordadele reageerimise operatsioone (parandades varajase hoiatamise meetmeid ja kriisile reageerimise suutlikkust), ning ennetus- ja valmisolekumeetmed (riski- ja taastamisanalüüsid) eri liiki katastroofide korral, **ning seda teavet ametiasutustega kooskõlastada**;
- c) julgeolekuteenus, et toetada liidu **ja selle** välispiiri seiret, mereseiret ja liidu välistegevust vastusena liidu ees seisvatele julgeolekuprobleemidele ning ühise välis- ja julgeolekupoliitika eesmärgi ja meetmeid.

2. **Komisjon, keda toetavad vajaduse korral sõltumatud välisekspertid, tagab teenuste asjakohasuse järgmisel viisil:**

- a) **tehnilise teostatavuse ja sobivuse tõendamine kasutajaskondade väljendatud nõudmiste täitmiseks;**
- b) **väljapakutud ja kasutatavate vahendite ja lahenduste hindamine, et täita kasutajaskonna nõudmisi ja programmi eesmärgi.**

Artikkel 51

Rahastamiskõlblikud meetmed andmetele ja teabele **juurdepääsuks ja nende levitamiseks**

- 1. Copernicus sisaldab meetmeid, mille eesmärk on anda **parem** juurdepääs kõikidele Copernicuse andmetele ja kogu Copernicuse teabele ning vajaduse korral tagada täiendav infrastruktuur ja teenused, et toetada kõnealuste andmete ja kõnealuse teabe levitamist, neile juurdepääsu ja nende kasutamist.
- 2. Kui Copernicuse andmed või Copernicuse teave on **komisjoni delegeeritud määruse (EL) nr 1159/2013²⁴ artiklite 12–16 kohaselt** turvalisuse seisukohast tundlikud, võib

²⁴ Komisjoni 12. juuli 2013. aasta delegeeritud määrus (EL) nr 1159/2013, millega täiendatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrust (EL) nr 911/2010 Maa seire Euroopa programmi (GMES) kohta, kehtestades GMESi kasutajate registreerimise ja litsentsimise tingimused ning määratledes GMESi eriotstarbelistele andmetele ja

komisjon anda nende hanke, järelevalve nende omandamise üle ning neile juurdepääsu ja nende levitamise ühele või mitmele usaldusüksusele. Kõnealused üksused koostavad akrediteeritud kasutajate registri ja haldavad seda ning annavad juurdepääsu piiratud avaldamiseks mõeldud teabele eraldi tööprotsessi kaudu.

III PEATÜKK

Copernicuse andmepoliitika

Artikkel 52

Copernicuse andme- ja Copernicuse teabepoliitika

1. Copernicuse andmed ja Copernicuse teave tehakse kasutajatele kättesaadavaks järgmise tasuta, täielike ja avatud andmete poliitika kohaselt:
 - a) Copernicuse kasutajad võivad kõiki Copernicuse andmeid ja kogu Copernicuse teavet tasuta ja kõikjal maailmas esitada, levitada, üldsusele edastada, kohandada **ja** muuta ning kombineerida neid muude andmete ja muu teabega;
 - b) tasuta, täielike ja avatud andmete poliitika sisaldab järgmisi piiranguid:
 - i) Copernicuse andmete ja Copernicuse teabe vormingud, ajakohasus ja levitamistunnused tuleb varem kindalaks määrata;
 - ii) vajaduse korral tuleb järgida Copernicuse teenuseid käsitleva teabe koostamiseks kasutatavate kolmandate osapoolte andmete ja kasutava kolmandate osapoolte teabe litsentseerimistingimusi;
 - iii) julgeolekupiirangud, mis tulenevad artikli 34 lõikes 1 osutatud üldistest julgeolekunõuetest;
 - iv) tuleb tagada kaitse Copernicuse andmete ja Copernicuse teabe loomise või kättesaadavaks tegemise süsteemi **ja andmete endi** häirete riski eest;

- v) Euroopa kasutajatele tuleb tagada usaldusväärne juurdepääs Copernicuse andmetele ja Copernicuse teabele.
2. Komisjon võtab kooskõlas artikliga 105 vastu delegeeritud õigusaktid konkreetsete sätete kohta, et täiendada lõiget 1 seoses Copernicuse andmetele ja Copernicuse teabele juurdepääsu ja nende kasutamise tehniliste kirjelduste, tingimuste ja korraga.
 3. Komisjon väljastab Copernicuse andmetele ja Copernicuse teabele juurdepääsu ja nende kasutamise load ja teated, sealhulgas autorsuse klauslid, kooskõlas Copernicuse andmepoliitikaga, mis on sätestatud käesolevas määruses, ja lõike 2 kohaselt kohaldatavate delegeeritud õigusaktidega.

VIII JAOTIS

PROGRAMMI MUUD KOMPONENDID

I PEATÜKK

Kosmose olukorrast ülevaate saamine (SSA)

I JAGU

Kosmose jälgimine ja seire (SST)

Artikkel 53

SST kohaldamisala

1. SST *alakomponendid toetavad* järgmisi meetmeid:
 - a) liikmesriikide maapealsete ja/või kosmosepõhiste **SST** sensorite, sealhulgas Euroopa Kosmoseagentuuri *või liidu erasektori* kaudu välja töötatud sensorite ja liikmesriikide käitatavate liidu sensorite võrgustiku loomine, arendamine ja käitamine, et uurida ja seirata *kosmose-tehisobjekte* ning koostada ■ kosmose-tehisobjektide Euroopa kataloog;
 - b) SST andmete töötlemine ja analüüs siseriiklikul tasandil, et esitada SST teavet ja osutada artiklis 54 osutatud teenuseid;
 - c) artiklis 54 osutatud SST teenuste osutamine artiklis 55 *nimetatud kasutajatele*;
 - cc) *koostoime jälgimine ja otsimine seoses algatustega, mille eesmärk on edendada kosmoseaparaatide kasutusea lõpus nende kasutusest kõrvaldamiseks ning kosmosejätmete ennetamiseks ja kõrvaldamiseks ette nähtud tehnoloogiate väljatöötamist ja kasutuselevõttu, ja seoses kosmoseliikluse korraldamise valdkonna rahvusvaheliste algatustega.*
2. SST alakomponendid pakuvad ka tehnilist ja haldustoetust, et tagada üleminek ELi kosmoseprogrammi ja otsusega nr 541/2014/EL loodud SST toetusraamistiku vahel.

Artikkel 54

SST teenused

1. SST teenuste hulka kuuluvad järgmised teenused:
 - a) kosmoseaparaatide või kosmoseaparaadi ja kosmosejäätmete vahelise kokkupõrke ohu hindamine ning kokkupõrke vältimiseks hoiatuste koostamine kosmoseaparaadi missiooni stardi, orbiidile siirdumise, orbiidile tõusmise, orbiidil tegutsemise ja kasutusest kõrvaldamise etapi ajal;
 - b) orbiidil toimuvate osadeks purunemiste, rikete või kokkupõrgete avastamine ja kirjeldamine;
 - c) kosmoseobjektide ja kosmosejäätmete kontrollimatu Maa atmosfääri taassisenemisega seotud ohu hindamine ning asjaomase teabe koostamine, sealhulgas võimaliku kokkupõrke aja ja tõenäolise koha prognoosimine;
 - d) *meetmete väljatöötamine ettevalmistuseks järgmisele:*
 - i) *kosmosejäätmete vähendamine, et piirata nende tekitamist, ja*
 - ii) *kosmosejäätmete kõrvaldamine olemasolevate kosmosejäätmete majandamise abil.*
2. SST teenused on tasuta, igal ajal katkestusteta kättesaadavad **ning neid kohandatakse vastavalt artiklis 55 osutatud kasutajate vajadustele.**
3. **Osalevad liikmesriigid, komisjon ja asjakohasel juhul SST kontaktpunkt ei vastuta:**
 - a) *kahju eest, mis tekib SST teenuste osutamises esinevate puudujääkide või teenuseosutamise katkemise eest;*
 - b) *SST teenuste osutamisel esinevate viivituste eest;*
 - c) *SST teenuste kaudu pakutava teabe ebatäpsuse eest või*
 - d) *SST teenuste osutamisega seoses võetud meetmete eest.*

Artikkel 55

SST kasutajad

1. ***ELi kasutajad on järgmised:***

a) SST põhikasutajad on liikmesriigid, Euroopa välisteenistus, komisjon, nõukogu, ***amet ning*** avalikus ja erasektoris tegutsevad kosmoseaparaatide omanikud ja operaatorid, ***kes on*** liidus asutatud ■ ;

b) ***SST muud kui põhikasutajad on muud*** liidus asutatud avaliku ja erasektori üksused.

SST põhikasutajatel on juurdepääs kõikidele artikli 54 lõikes 1 osutatud SST teenustele.

SST muudel kui põhikasutajatel võib olla juurdepääs artikli 54 lõike 1 punktides b–d osutatud SST teenustele.

2. ***Rahvusvaheliste kasutajate hulka kuuluvad kolmandad riigid, rahvusvahelised organisatsioonid, kelle peakorter ei ole liidus, ning eraõiguslikud üksused, kes ei ole asutatud liidus, järgmistel tingimustel:***

a) ***kolmandad riigid ja rahvusvahelised organisatsioonid, kelle peakorter ei ole liidus, võivad artikli 8 lõike 1 a kohaselt saada juurdepääsu SST teenustele;***

b) ***eraõiguslikel üksustel, kes ei ole asutatud liidus, võib olla juurdepääs SST teenustele juurdepääsu saamiseks sõlmitud rahvusvahelise lepingu alusel, mis on artikli 8 lõike 1 a kohaselt sõlmitud riigiga, kus nad on asutatud.***

3. ***Erandina käesoleva artikli lõikest 2 ei nõuta rahvusvahelist lepingut juhul, kui artikli 54 lõikes 1 osutatud SST teenus on avalikult kättesaadav.***

4. Komisjon võib rakendusaktidega vastu võtta üksikasjalikud sätted, mis käsitlevad ***juurdepääsu SST teenustele*** ja asjakohaseid menetlusi. Kõnealused sätted võetakse vastu kooskõlas artikli 107 lõikes 3 osutatud kontrollimenetlusega.

Artikkel 56

Liikmesriikide osalus

1. Liikmesriigid, kes soovivad osaleda ***kõiki orbiite hõlmavate*** artiklis 54 osutatud SST teenuste osutamises, esitavad komisjonile ***ühe*** ühise ettepaneku, milles tõendatakse vastavust järgmistele nõuetele:
 - a) ELi SST jaoks kättesaadavate piisavate SST sensorite ja nende käitamiseks vajalike inimressursside või spetsiaalselt SST jaoks välja töötatud ja ELi SST jaoks kättesaadava piisava operatiivanalüüsi- ja andmetöötlussuutlikkuse omamine või juurdepääs neile;
 - b) asjaomase liikmesriigi tehtud ja valideeritud algne turvariskihinnang iga SST vara kohta;
 - c) käesoleva määruse artiklis 53 sätestatud meetmete rakendamise tegevuskava, milles võetakse arvesse otsuse nr 541/2014/EL artikli 6 kohaselt vastu võetud koordineerimise kava;
 - d) erinevate tegevuste jaotamine artikli 57 kohaselt määratud eksperdirühmade vahel;
 - e) artiklis 4 osutatud eesmärkide saavutamiseks vajalike andmete jagamise eeskirjad.

Seoses punktides a ja b sätestatud nõuetega peab iga liikmesriik, kes soovib osaleda SST teenuste osutamises, tõendama vastavust kõnealustele nõuetele eraldi.

Seoses punktides c–e sätestatud nõuetega peavad kõik liikmesriigid, kes soovivad osaleda SST teenuste osutamises, tõendama kollektiivselt oma vastavust kõnealustele nõuetele.

2. Lõike 1 punktides a ja b sätestatud nõuded loetakse täidetuks osaleva liikmesriigi poolt, kelle määratud riiklikud üksused on käesoleva määruse jõustumise kuupäeval otsuse nr 541/2014/EL artikli 7 kohaselt loodud konsortsiumi liikmed.

3. Kui lõike 1 kohast ühist ettepanekut ei ole esitatud või kui komisjon on seisukohal, et esitatud ühine ettepanek ei vasta lõikes 1 osutatud nõuetele, võivad vähemalt **viis** liikmesriiki **■** esitada **■** komisjonile **uue ühise pakkumise, tõendades vastavust lõikes 1 osutatud kriteeriumitele.**
4. Komisjon võib rakendusaktidega vastu võtta üksikasjalikud sätted, mis käsitlevad lõigetes 1–3 osutatud menetlusi ja elemente. Kõnealused rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artikli 107 lõikes 3 osutatud kontrollimenetlusega.

Artikkel 57

Liikmesriikide osaluse korralduslik raamistik

1. Iga liikmesriik, kes on esitanud ettepaneku, mille komisjon on tunnistanud artikli 56 lõike 1 kohaselt nõuetele vastavaks, või kelle komisjon on valinud artikli 56 lõikes 3 osutatud menetluse kohaselt, määrab enda esindajaks oma territooriumil asutatud riikliku üksuse. **Riiklik üksus on liikmesriigi avaliku sektori asutus või sellist funktsiooni täitev asutus.**
2. Lõike 1 kohaselt määratud riiklikud üksused sõlmivad SST partnerluse loomise lepingu, millega nähakse ette nende koostöö eeskirjad ja kord artiklis 53 osutatud meetmete rakendamiseks. Kõnealune leping sisaldab eelkõige artikli 56 lõike 1 punktides c–e nimetatud elemente ja sellega nähakse ette riskijuhtimisstruktuuri loomine, et tagada SST andmete ja SST teabe kasutamist ja turvalist vahetamist käsitlevate sätete rakendamine.
3. Riiklikud üksused töötavad välja kvaliteetsed liidu SST teenused kooskõlas mitmeaastase kavaga, asjakohaste võtmetähtsusega tulemuslikkuse põhinäitajatega ja kasutajate vajadustega, tuginedes lõikes 6 osutatud eksperdirühmade tegevusele. Komisjon võib rakendusaktidega vastu võtta mitmeaastase kava ja võtmetähtsusega tulemuslikkuse põhinäitajad kooskõlas artikli 107 lõikes 3 osutatud kontrollimenetlusega.
4. Riiklikud üksused loovad olemasolevate ja potentsiaalsete tulevaste sensorite võrgustiku, et käitada neid koordineeritud ja optimaalsel viisil eesmärgiga luua ajakohane ühine Euroopa kataloog ja seda hooldada, **ilma et see piiraks liikmesriikide eesõigusi riikliku julgeoleku vallas.**

5. Osalevad liikmesriigid korraldavad artikli 34 lõikes 1 osutatud üldiste turvanõuete põhjal turvalisuse akrediteerimise.
6. SSTs osalevad liikmesriigid määravad eksperdirühmad, kes juhivad erinevate SST meetmetega seotud konkreetsete küsimustega tegelemist. Eksperdirühm on alaline ning seda juhib ja selle töötajad värbab selle liikmesriigi riiklik üksus, kes eksperdirühma moodustas, ning rühma võivad kuuluda eksperdid igast riiklikust üksusest.
7. Riiklikud üksused ja eksperdirühmad tagavad SST andmete, SST teabe ja SST teenuste kaitse.
8. Komisjon võtab **kooskõlas artikliga 105** vastu **delegeeritud õigusaktid selle erisätte kohta ning** üksikasjalikud eeskirjad, mis käsitlevad liikmesriikide SSTs osaluse korraldusliku raamistiku toimimist. Kõnealused rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artikli 107 lõikes 3 osutatud kontrollimenetlusega.

Artikkel 58

SST kontaktpunkt

1. Komisjon, **võttes arvesse riiklike üksuste soovitusi**, valib SST kontaktpunkti, lähtudes parimatest teadmistest julgeolekuküsimuste **ja teenuste osutamise** vallas. Kontaktpunkti ülesanded on järgmised:
 - a) pakkuda vajalikke turvalisi liideseid, et koondada ja säilitada SST teavet ning teha see SST kasutajatele kättesaadavaks, tagades **selle** nõuetekohase käitlemise ja jälgitavuse;
 - b) tagada **arv** aruandluse esitamine SST teenuste tulemuslikkuse kohta **SST partnerlusele ja komisjonile**;
 - c) koguda **vajalikku** tagasisidet **SST partnerlusele**, et tagada teenuste nõutav vastavusse viimine kasutajate ootustega;
 - d) toetada, edendada ja soosida teenuste kasutamist.
2. Riiklikud üksused sõlmivad SST kontaktpunktiga vajalikud rakenduskokkulepped.

II JAGU

Kosmoseilmastik ja Maalähedased objektid

Artikkel 59

Kosmoseilmastikku käsitlevad meetmed

1. Kosmoseilmastikku **käsitlevad alakomponendid võivad** toetada järgmisi meetmeid:
 - a) kasutajate vajaduste hindamine ja kindlaksmääramine lõike 2 punktis b määratud sektorites eesmärgiga kavandada osutatavaid kosmoseilmastikuteenuseid;
 - b) kosmoseilmastikuteenuste osutamine **asjaomaste teenuste** kasutajatele vastavalt kasutajate kindlaksmääratud vajadustele ja tehnilistele nõuetele.
2. Kosmoseilmastikuteenused on igal ajal katkestusteta kättesaadavad. **Komisjon valib rakendusaktide abil need teenused välja** järgmiste eeskirjade kohaselt:
 - a) komisjon peab esmatahtsaks kosmoseilmastikuteenuseid, mida osutatakse liidu tasandil vastavalt kasutajate vajadustele, teenuste tehnoloogilisele valmidusele ja riskihindamise tulemustele;
 - b) kosmoseilmastikuteenused võivad toetada **kodanikukaitse meetmeid ja mitmete selliste** sektorite kaitset **nagu kosmos, transport**, ülemaailmsed satelliitnavigatsioonisüsteemid, elektrivõrgud ja side.

Kõnealused rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artikli 107 lõikes 2 osutatud nõuandemenetlusega.
3. Kosmoseilmastikuteenuseid osutavad **avaliku ja erasektori** üksused valitakse hankemenetluse käigus.

Artikkel 60

Maalähedasi objekte käsitlevad meetmed

1. Maalähedasi objekte **käsitlevad alakomponendid võivad** toetada järgmisi meetmeid:

- a) liikmesriikide suutlikkuse kaardistamine Maalähedaste objektide tuvastamise ja seire valdkonnas;
- b) liikmesriikide rajatiste ja teaduskeskuste võrgustike loomise edendamine;
- c) lõikes 2 osutatud teenuste arendamine;
- d) sellise tavapärase kiirreageerimisteenuse väljaarendamine, mis suudab iseloomustada uusi avastatud Maalähedasi objekte;**
- e) Maalähedaste objektide Euroopa kataloogi loomine.**

2. Komisjon võib **oma pädevuse piires kehtestada menetlused, et** koordineerida **ÜRO asjakohaste organite osalusel** liidu ja kodanikukaitsega tegelevate riigi ametiasutuste meetmeid juhul, kui tuvastatakse, et Maale läheneb Maalähedane objekt.

II PEATÜKK

GOVSATCOM

Artikkel 61

GOVSATCOMi kohaldamisala

GOVSATCOMi komponendi raames koondatakse satelliitside suutlikkus ja teenused ja luuakse liidu ühine satelliitside suutlikkus ja ühised satelliitside teenused, **mille suhtes kehtivad asjakohased turvanõuded**. Kõnealune komponent hõlmab:

- a) **artiklis 66 osutatud** maapealse infrastruktuuri **ja artiklis 69 osutatud võimaliku kosmoseinfrastruktuuri** arendamist, ehitamist ja käitamist;
- b) **riikliku ja ärilise** satelliitside suutlikkuse, teenuste ja GOVSATCOMi teenuste osutamiseks vajalike kasutajaseadmete avalike hangete korraldamist;
- c) meetmeid, mis on vajalikud GOVSATCOMi kasutajaseadmete edasise koostalitlusvõime tagamise ja standardimise jaoks.

Artikkel 62

GOVSATCOMi suutlikkus ja teenused

1. GOVSATCOMi suutlikkus ja teenused tuleb tagada vastavalt lõikes 3 osutatud teenusteportfellis sätestatule, kooskõlas lõikes 2 osutatud operatiivnõuete ja artikli 34 lõikes 1 osutatud GOVSATCOMi konkreetsete turvanõuetega ning artiklis 65 osutatud jagamise ja prioriseerimise eeskirjade raames. ***Juurdepääs GOVSATCOMi suutlikkusele ja teenustele on institutsionaalsete ja riiklike kasutajate jaoks tasuta, välja arvatud juhul, kui komisjon otsustab artikli 65 lõike 2 kohaselt kehtestada hinnapoliitika.***
 2. Komisjon võtab rakendusaktidega vastu GOVSATCOMi raames osutatavate teenuste operatiivnõuded, koostades tehnilised kirjeldused kasutusjuhtumite jaoks ***eelkõige*** seoses kriisiohjega, seire ja olulise infrastruktuuri haldamisega, sealhulgas diplomaatiliste sidevõrkudega. Kõnealused operatiivnõuded põhinevad kasutajanõuete üksikasjalikul analüüsil ja nende koostamisel võetakse arvesse olemasolevate kasutajaseadmete ja võrgustikega seotud nõudeid. Asjaomased rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artikli 107 lõikes 3 osutatud kontrollimenetlusega.
 3. Komisjon võtab rakendusaktidega vastu GOVSATCOMi raames osutatavate teenuste teenusteportfelli, koostades loetelu satelliitside suutlikkuse ja teenuste kategooriatest ja nende omadustest, sealhulgas geograafiline ulatus, sagedus, ribalaius, kasutajaseadmed, ning turvaelementidest. ***Kõnealuseid meetmeid ajakohastatakse korrapäraselt ja need*** põhinevad lõikes 1 osutatud operatiiv- ja turvanõuetel ning nendega prioriseeritakse kasutajatele osutatavaid teenuseid ***nende asjakohasuse ja olulisuse alusel***. Asjaomased rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artikli 107 lõikes 3 osutatud kontrollimenetlusega.
- 3a. Lõikes 3 osutatud teenusteportfellis võetakse arvesse olemasolevaid kaubanduslikult kättesaadavaid teenuseid, et mitte moonutada konkurentsi siseturul.**

4. GOVSATCOMi kasutajatel peab olema juurdepääs teenusteportfellis nimetatud suutlikkusele ja teenustele. **Seda juurdepääsu pakutakse** artiklis 66 osutatud GOVSATCOMi keskuste kaudu.

Artikkel 63

Satelliitside suutlikkuse ja teenuste pakkujad

Kõnealuse komponendi raames võivad satelliitside suutlikkust ja teenuseid pakkuda järgmised üksused:

- a) **artiklis 67 osutatud** GOVSATCOMi osalised ning
- b) juriidilised isikud, kes on nõuetekohaselt volitatud pakkuma satelliitside suutlikkust või teenuseid vastavalt **artiklis 36 osutatud** turvalisuse akrediteerimise korrale, mis põhineb GOVSATCOMi komponendi **jaoks määratletud üldistel** turvanõuetel, mis on sätestatud artikli 34 lõikes 1.

Artikkel 64

GOVSATCOMi kasutajad

1. Järgmised üksused võivad olla GOVSATCOMi kasutajad, eeldusel et nad täidavad **hädaolukorra** ja julgeoleku seisukohast oluliste missioonide, operatsioonide ja infrastruktuuri järelevalve ja juhtimisega seotud ülesandeid:
 - a) liidu või liikmesriigi avaliku sektori asutus või sellist funktsiooni täitev asutus,
 - b) füüsiline või juriidiline isik, **kes tegutseb punktis a osutatud üksuse nimel ja tema kontrolli all.**
2. GOVSATCOMi kasutaja peab saama mõnelt artiklis 67 osutatud osalejalt GOVSATCOMi suutlikkuse ja teenuste kasutamiseks nõuetekohase loa **ning järgib GOVSATCOMi komponendi jaoks määratletud üldiseid turvanõudeid, mis on sätestatud artikli 34 lõikes 1.**

Artikkel 65

Jagamine ja prioriseerimine

1. GOVSATCOMi osalised jagavad omavahel ühist satelliitside suutlikkust, ühiseid teenuseid ja kasutajaseadmeid vastavalt prioriseerimise eeskirjadele, mis on kehtestatud ■ kasutajate **ohutus- ja** turvariski analüüsi põhjal. **Sellises analüüsis võetakse arvesse olemasolevat sideinfrastruktuuri ja olemasoleva suutlikkuse olemasolu ning nende geograafilist ulatust liidu ja liikmesriikide tasandil.** Jagamise ja prioriseerimisega seoses peetakse esmatähtsaks ■ kasutajaid **nende asjakohasuse ja olulisuse alusel.**
2. Komisjon võtab rakendusaktidega vastu suutlikkuse, teenuste ja kasutajaseadmete jagamise ja prioriseerimise üksikasjalikud eeskirjad, võttes arvesse erinevate kasutusjuhtumitega seotud eeldatavat nõudlust ja kõnealuste kasutusjuhtumite turvariskide analüüsi **ning vajaduse korral kulutõhusust.**

Hinnapoliitika määramisega nendes eeskirjades tagab komisjon, et GOVSATCOMi suutlikkuse ja teenuste osutamine ei moonuta turgu, ning tagab, et GOVSATCOMi suutlikkust ei ole liiga vähe.

Asjaomased rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artikli 107 lõikes 3 osutatud kontrollimenetlusega.

3. Kui GOVSATCOMi kasutajatele on loa andnud sama GOVSATCOMi osaline, siis peab kõnealune osaline määrama kindlaks ja teostama satelliitside suutlikkuse ja teenuste jagamise nende kasutajate vahel ja asjaomase prioriseerimise.

Artikkel 66

Maapealse segmendi infrastruktuur ja toimimine

1. Maapealne segment hõlmab infrastruktuuri, mis on vajalik kasutajatele teenuste osutamiseks vastavalt artiklile 65, eelkõige GOVSATCOMi keskusi, mis tuleb käesoleva komponendi raames omandada, et ühendada GOVSATCOMi kasutajad satelliitsidesuutlikkuse ja teenuste pakkujatega. **Maapealne segment ja selle käitamine peavad vastama GOVSATCOMi komponendi jaoks määratletud üldisele turvanõudele, mis on sätestatud artikli 34 lõikes 1.**
2. Komisjon määrab rakendusaktidega kindlaks maapealse segmendi infrastruktuuri. Nimetatud rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artikli 107 lõikes 3 osutatud

kontrollimenetlusega *ning nendega ei piirata liikmesriikide õigust otsustada sellist infrastruktuuri mitte majutada.*

Artikkel 67

GOVSATCOMi osalised ja pädevad asutused

1. Liikmesriigid, nõukogu, komisjon ja Euroopa välis teenistus on GOVSATCOMi osalised, kuivõrd nad annavad GOVSATCOMi kasutajatele loa või tagavad satelliitside suutlikkuse või maapealse segmendi tegevuskohad või osa maapealse segmendi rajatistest.

Kui nõukogu, komisjon või Euroopa välis teenistus annavad GOVSATCOMi kasutajatele loa või tagavad satelliitside suutlikkuse või maapealse segmendi tegevuskohad või osa maapealse segmendi rajatistest ühe liikmesriigi territooriumil, ei tohi selline loa andmine või tagamine olla vastuolus selle liikmesriigi põhiseaduses sätestatud neutraalsust või mittevastavusseviimist käsitlevate sätetega.

2. Liidu amet võib saada GOVSATCOMi osaliseks *üksnes ulatuses, mis on vajalik tema ülesannete täitmiseks ja vastavalt asjaomase ameti ning selle üle järelevalvet teostava liidu institutsiooni vahel sõlmitud halduslepingus sätestatud üksikasjalikele eeskirjadele.*
3. Iga osaline määrab ühe GOVSATCOMi pädeva asutuse.
4. GOVSATCOMi pädev asutus tagab, et:
 - a) teenuseid kasutatakse vastavalt kohaldatavatele turvanõuetele;
 - b) määratakse kindlaks GOVSATCOMi kasutajate juurdepääsuõigused ja hallatakse neid;
 - c) kasutajaseadmeid ning nendega seotud elektroonilise side ühendusi ja teavet kasutatakse ja hallatakse vastavalt kohaldatavatele turvanõuetele;

- d) luuakse keskne kontaktpunkt, kes aitab vajaduse korral teavitada turvariskidest ja -ohtudest, eelkõige avastada võimalikke kahjulikke elektromagnetilisi häireid, mis mõjutavad kõnealuse komponendi raames osutatavaid teenuseid.

Artikkel 68

GOVSATCOMi pakkumise ja nõudluse järelevalve

Komisjon teostab *pidevat järelevalvet* GOVSATCOMi suutlikkuse ja teenuste pakkumise ja nõudluse muutumise üle, *sealhulgas GOVSATCOMi olemasoleva suutlikkuse üle koondamiseks ja jagamiseks orbiidil*, võttes arvesse uusi riske ja ohte ning uue tehnoloogia arengut, et optimeerida GOVSATCOMi teenuste pakkumise ja nõudluse tasakaal.

IX JAOTIS

EUROOPA LIIDU KOSMOSEPROGRAMMI AMET

I PEATÜKK

Ametiga seotud üldsätted

Artikkel 70

Ameti õiguslik seisund

1. Amet on liidu asutus. Amet on juriidiline isik.
2. Ametil on igas liikmesriigis kõige ulatuslikum juriidilisele isikule siseriiklike õigusaktidega antud õigus- ja teovõime. Eelkõige võib amet omandada ja võõrandada vallas- ja kinnisvara ning olla kohtus hagejaks ja kostjaks.
3. Ametit esindab tegevdirektor.

Artikkel 71

Ameti *ja kohalike büroode* asukoht

1. Ameti asukoht on Prahas (Tšehhi Vabariik).
2. ***Ameti töötajad võivad asuda ühes komisjoni rakendusotsuses (EL) 2016/413 või rakendusotsuses (EL) 2017/1406 osutatud Galileo või EGNOSe maapealse keskuses, et viia ellu asjaomases lepingus sätestatud programmi meetmeid.***
3. ***Vastavalt programmi vajadustele võib liikmesriikides luua kohalikke büroosid, nagu on sätestatud artikli 79 lõikes 2.***

II PEATÜKK

Ameti töökorraldus

Artikkel 72

Haldus- ja juhtimisstruktuur

1. Ameti haldus- ja juhtimisstruktuuri moodustavad:
 - a) haldusnõukogu;
 - b) tegevdirektor;
 - c) turvalisuse akrediteerimise nõukogu.
2. Haldusnõukogu, tegevdirektor **ja** turvalisuse akrediteerimise nõukogu **teevad** koostööd, et tagada ameti toimimine ja tegevuse koordineerimine vastavalt korrale, mis on kehtestatud ameti sise-eeskirjades, nagu haldusnõukogu kodukord, turvalisuse akrediteerimise nõukogu kodukord, ameti suhtes kohaldatavad finantseeskirjad, personalieeskirjade rakenduseeskirjad ja dokumentidele juurdepääsu käsitlevad eeskirjad.

Artikkel 73

Haldusnõukogu

1. Haldusnõukokku kuulub üks hääleõiguslik esindaja igast liikmesriigist ja **kolm** hääleõiguslikku komisjoni esindajat. Haldusnõukogusse kuulub ka üks Euroopa Parlamendi nimetatud liige, kellel ei ole hääleõigust.
2. Turvalisuse akrediteerimise nõukogu esimees või aseesimees, nõukogu esindaja, kõrge esindaja ja Euroopa Kosmoseagentuuri esindaja kutsutakse haldusnõukogu koosolekutele osalema vaatlejana **nendega otseselt seotud küsimuste puhul** haldusnõukogu kodukorras sätestatud tingimustel.
3. Igal haldusnõukogu liikmel on asendusliige. Asendusliige esindab täisliiget tema puudumise korral.
4. **Iga liikmesriik nimetab haldusnõukogusse ühe liikme ja ühe asendusliikme, võttes arvesse nende teadmisi** ameti **ülesannete** valdkonnas **ning** asjakohaseid juhtimis-, haldus- ja eelarvealaseid oskusi. Euroopa Parlament, komisjon ja liikmesriigid püüavad piirata neid haldusnõukogus esindavate isikute vahetumist, et tagada haldusnõukogu tegevuse järjepidevus. Kõikide osaliste eesmärk on saavutada meeste ja naiste võrdne esindatus haldusnõukogus.

5. Haldusnõukogu liikmete ja nende asendusliikmete ametiaeg on neli aastat ja seda saab ■ pikendada.
6. Vajaduse korral määratakse artiklis 98 osutatud lepingutes kindlaks kolmandate riikide või rahvusvaheliste organisatsioonide esindajate osalemine ja selle tingimused, mis peavad olema kooskõlas haldusnõukogu kodukorraga. ***Nendel esindajatel ei ole hääleõigust.***

Artikkel 74

Haldusnõukogu esimees

1. Haldusnõukogu valib oma hääleõiguslike liikmete hulgast esimehe ja aseesimehe. Aseesimees asendab esimeest automaatselt juhul, kui esimehel ei ole võimalik oma kohustusi täita.
2. Esimehe ja aseesimehe ametiaeg on kaks aastat ja seda võib ühe korra pikendada. Ametiaeg lõppeb juhul, kui kõnealune isik ei ole enam haldusnõukogu liige.
3. Haldusnõukogul on õigus esimees, aseesimees või mõlemad ametist vabastada.

Artikkel 75

Haldusnõukogu koosolekud

1. Haldusnõukogu koosoleku kutsub kokku esimees.
2. Tegevdirektor osaleb aruteludes, kui esimees ei otsusta teisiti. Tal ei ole hääleõigust.
3. Haldusnõukogu ***korraldab regulaarselt vähemalt*** kaks korralist koosolekut aastas. Lisaks tuleb haldusnõukogu kokku esimehe kutsel või vähemalt ühe kolmandiku liikmete taotlusel.
4. Haldusnõukogu võib vaotlejana koosolekule kutsuda isikuid, kelle seisukoht võib olla huvipakkuv. Haldusnõukogu liikmed võivad vastavalt oma kodukorrale kasutada nõustajate või ekspertide abi.
5. Kui ***arutelu puudutab*** tundliku riikliku infrastruktuuri kasutamist, võivad haldusnõukogu koosolekutel ja aruteludel osaleda ***liikmesriikide esindajad ja***

komisjoni esindajad, kellel on teadmisevajadus, kuid hääletamisest võtavad osa ainult sellist infrastruktuuri omavate liikmesriikide esindajad ja komisjoni esindaja. Kui haldusnõukogu esimees ei esinda liikmesriiki, kes omab sellist infrastruktuuri, asendatakse ta esindajaga, kes esindab liikmesriiki, kes omab sellist infrastruktuuri. ***Haldusnõukogu kodukorras sätestatakse olukorrad, kus seda menetlust võidakse kohaldada.***

6. Sekretariaaditeenust osutab haldusnõukogule amet.

Artikkel 76

Haldusnõukogu hääletuskord

1. Kui käesolevas määruses ei ole sätestatud teisiti, teeb haldusnõukogu otsused oma hääleõiguslike liikmete häälteenamusega.

Haldusnõukogu esimehe ja aseesimehe valimiseks ja ametist vabastamiseks, eelarve, tööprogrammi vastuvõtmiseks, ***artikli 98 lõikes 2 osutatud korra ja ameti turvaeeskirjade heakskiitmiseks, kodukorra vastuvõtmiseks, kohalike büroode loomiseks ja artiklis 92 osutatud majutuslepingute heakskiitmiseks*** on vaja hääleõiguslike liikmete kahekolmandikulist häälteenamust.

2. Igal liikmesriigi ja komisjoni esindajal on üks hääl. Hääleõigusega liikme puudumise korral võib tema eest hääletada tema asendusliige. Artikli 77 lõike 2 ***punkti a*** alusel tehtavad otsused, välja arvatud V jaotise II peatükiga hõlmatud küsimustes, ***või artikli 77 lõike 5 alusel tehtavad otsused*** võetakse vastu üksnes siis, kui komisjoni esindajad hääletavad poolt.
3. Haldusnõukogu kodukorras sätestatakse üksikasjalikum hääletuskord, eelkõige tingimused, mille korral üks liige võib teist liiget esindada, ***ja vajaduse korral nõuded kvoorumi kohta.***

Artikkel 77

Haldusnõukogu ülesanded

1. Haldusnõukogu tagab, et amet täidab talle usaldatud ülesandeid käesoleva määrusega kehtestatud tingimustel ning võtab vastu kõik selleks vajalikud otsused, ilma et see

piiraks turvalisuse akrediteerimise nõukogule V jaotise II peatüki kohastes ülesannetes antud pädevust.

2. Peale selle täidab haldusnõukogu järgmisi ülesandeid:

- a) võtab iga aasta 15. novembriks vastu ameti järgmise aasta tööprogrammi, olles sellesse muudatusi tegemata lisanud turvalisuse akrediteerimise nõukogu poolt artikli 80 punkti b kohaselt koostatud osa ja saanud komisjoni arvamuse;
- x) ***võtab hiljemalt Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklis 312 ette nähtud mitmeaastase finantsraamistiku esimese aasta 30. juuniks vastu ameti mitmeaastase tööprogrammi mitmeaastase finantsraamistikuga hõlmatud ajavahemiku kohta, olles sellesse lisanud muudatusi tegemata turvalisuse akrediteerimise nõukogu poolt artikli 80 punkti a kohaselt koostatud osa ja saanud komisjoni arvamuse. Kõnealuse mitmeaastase tööprogrammi osas konsulteeritakse Euroopa Parlamendiga eeldusel, et selliste konsultatsioonide eesmärk on arvamuste vahetus ja nende tulemus ei ole ameti jaoks siduv;***
- b) täidab artikli 84 lõigetes 5, 6, 10 ja 11 ette nähtud eelarvefunktsioone;
- c) teostab järelevalvet Galileo turvaseirekeskuse üle, nagu osutatud artikli 34 lõike 3 punktis b;
- d) võtab vastavalt artiklile 94 vastu korra Euroopa Parlamendi ja nõukogu 30. mai 2001. aasta määruse (EÜ) nr 1049/2001 (üldsuse juurdepääsu kohta Euroopa Parlamendi, nõukogu ja komisjoni dokumentidele)²⁵ rakendamiseks.
- e) kiidab heaks artiklis 98 osutatud korra, olles enne konsulteerinud turvalisuse akrediteerimise nõukoguga kõnealuse korra nende sätete üle, mis käsitlevad turvalisuse akrediteerimist;
- f) kehtestab oma ülesannete täitmiseks vajalikud tehnilised menetlused;

²⁵ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 30. mai 2001. aasta määrus (EÜ) nr 1049/2001 üldsuse juurdepääsu kohta Euroopa Parlamendi, nõukogu ja komisjoni dokumentidele (EÜT L 145, 31.5.2001, lk 43).

- g) võtab vastu aastaaruande ameti tegevuse ja tulevikuväljavaadete kohta, olles sellesse lisanud muudatusi tegemata turvalisuse akrediteerimise nõukogu poolt artikli 80 punkti c kohaselt koostatud osa, ning edastab selle 1. juuliks Euroopa Parlamendile, nõukogule, komisjonile ja kontrollikojale;
- h) tagab artiklis 102 osutatud hindamisest ja auditeerimisest tulenevate järelduste ja soovitude, Euroopa Pettustevastase Ameti (OLAF) juurdluste järelduste ja soovitude ning kõigi sise- või välisauditite aruannete asjakohased järeelmeetmed ning edastab eelarvepädevatele asutustele kogu hindamismenetluse tulemuse seisukohalt asjakohase teabe;
- i) nõustab tegevdirektorit artikli 31 lõikes 2 osutatud finantsraampartnerluse lepingute **ning artikli 28 lõikes 2 a ja artikli 30 lõikes 5 osutatud rahalist toetust käsitlevate lepingute** küsimuses enne nende allkirjastamist;
- j) võtab vastu ameti julgeolekueeskirjad, nagu on osutatud artiklis 96;
- k) kiidab tegevdirektori ettepanekul heaks pettusevastase tegevuse strateegia;
- l) kiidab vajaduse korral ja tegevdirektori ettepanekul heaks artikli 77 lõike 1 punktis n osutatud organisatsioonilised struktuurid;

I

- n) nimetab ametisse peaarvepidaja, kes võib olla komisjoni peaarvepidaja, kelle suhtes kohaldatakse personalieeskirju ja muude teenistujate teenistustingimusi ning kes on oma ülesannete täitmisel täiesti sõltumatu;
- o) võtab vastu oma kodukorra ja avaldab selle.

3. Ameti töötajatega seoses on haldusnõukogul ametisse nimetava asutuse volitused (edaspidi „ametisse nimetava asutuse volitused“), mis on sätestatud Euroopa Liidu ametnike personalieeskirjades (edaspidi „personalieeskirjad“), ja lepinguid sõlmiva asutuse volitused, mis on sätestatud liidu muude teenistujate teenistustingimustes.

Haldusnõukogu võtab kooskõlas ametnike personalieeskirjade artiklis 110 sätestatud menetlusega vastu otsuse, mis põhineb kõnealuste personalieeskirjade artikli 2 lõikel 1 või muude teenistujate teenistustingimuste artiklil 6 ning millega delegeeritakse

asjakohased ametisse nimetava asutuse volitused tegevdirektorile ja määratakse kindlaks tingimused, mille alusel volituste delegeerimise võib peatada. Tegevdirektor annab haldusnõukogule aru kõnealuste delegeeritud volituste täitmise kohta. Tegevdirektoril on õigus need volitused edasi delegeerida.

Käesoleva lõike teise lõigu kohaldamisel võib haldusnõukogu erandlike asjaolude korral teha otsuse ajutiselt peatada ametisse nimetava asutuse volituste delegeerimise tegevdirektorile ja tegevdirektori poolt nende volituste edasidelegeerimise ning täita kõnealuseid volitusi ise või delegeerida need ühele oma liikmetest või töötajale, v.a tegevdirektorile.

Erandina teisest lõigust peab haldusnõukogu delegeerima turvalisuse akrediteerimise nõukogu esimehele esimeses lõigus osutatud volitused, mis hõlmavad V jaotise II peatüki kohase tegevusvaldkonnaga seotud töötajate töölevõtmist, hindamist ja ümberklassifitseerimist ning nimetatud töötajate suhtes võetavaid distsiplinaarmeetmeid.

Haldusnõukogu võtab vastavalt personalieeskirjade artiklis 110 sätestatud menetlusele vastu liidu ametnike ning liidu muude teenistujate teenistustingimuste rakenduseeskirjad. V jaotise II peatüki kohase tegevusvaldkonnaga seotud töötajate töölevõtmisel, hindamisel ja ümberklassifitseerimisel ning nimetatud töötajate suhtes distsiplinaarmeetmete võtmisel konsulteerib haldusnõukogu eelnevalt turvalisuse akrediteerimise nõukoguga ja võtab nõuetekohaselt arvesse tema tähelepanekuid.

Haldusnõukogu võtab samuti vastu otsuse eeskirjade kohta, mis käsitlevad liikmesriikide ekspertide lähetamist ametisse. Enne kõnealuse otsuse tegemist konsulteerib haldusnõukogu V jaotise II peatükis osutatud turvalisuse akrediteerimise toimingutes osalevate riiklike ekspertide lähetamise küsimuses turvalisuse akrediteerimise nõukoguga ja võtab nõuetekohaselt arvesse tema tähelepanekuid.

4. Haldusnõukogu nimetab ametisse tegevdirektori ja võib vastavalt artiklile 89 tema ametiaega pikendada või selle lõpetada.

5. Haldusnõukogu teostab distsiplinaarjärelevalvet tegevdirektori ametiülesannete täitmise üle, eelkõige ameti pädevusse jäävates julgeolekuküsimustes, välja arvatud V jaotise II peatüki kohaste toimingute osas.

Artikkel 78

Tegevdirektor

1. Ameti tööd juhib tegevdirektor. Tegevdirektor annab aru haldusnõukogule.

Käesolev lõige ei piira turvalisuse akrediteerimise nõukogu ja tema järelevalve all oleva ameti töötajate iseseisvust ja sõltumatust kooskõlas artikliga 82 ning turvalisuse akrediteerimise nõukogule ja turvalisuse akrediteerimise nõukogu esimehele artiklite 37 ja 81 kohaselt antud volitusi.

2. *Ilma et see piiraks komisjoni ja haldusnõukogu volitusi, on tegevdirektor oma ülesannete täitmisel sõltumatu ja ta ei taotle ega järgi ühegi valitsuse ega muu asutuse juhiseid.*

Artikkel 79

Tegevdirektori ülesanded

1. Tegevdirektor täidab järgmisi ülesandeid:
 - a) esindab ametit ja allkirjastab artikli 31 lõikes 2, **artikli 28 lõikes 2 a ja artikli 30 lõikes 5** osutatud lepingu;
 - b) valmistab ette haldusnõukogu töö ja võtab haldusnõukogu tööst osa ilma hääleõiguseta artikli 76 teise lõigu kohaselt;
 - c) rakendab haldusnõukogu tehtud otsuseid;
 - d) koostab ameti mitmeaastase ja iga-aastase tööprogrammi ning esitab need haldusnõukogule heakskiitmiseks, välja arvatud osad, mille koostab ja võtab vastu turvalisuse akrediteerimise nõukogu kooskõlas artikli 80 punktidega a ja b;

- e) rakendab mitmeaastast ja iga-aastast tööprogrammi, välja arvatud osad, mida rakendab turvalisuse akrediteerimise nõukogu esimees;
- f) valmistab igaks haldusnõukogu koosolekuks ette iga-aastase tööprogrammi (ning kui see on asjakohane, mitmeaastase tööprogrammi) rakendamise eduaruande, millesse on lisatud muudatusi tegemata turvalisuse akrediteerimise nõukogu esimehe koostatud osa;
- g) koostab ameti tegevuse ja tulevikuväljavaadete kohta aastaaruande, välja arvatud jaotis, mille koostab ja kiidab heaks turvalisuse akrediteerimise nõukogu kooskõlas artikli 80 punktiga c ja mis käsitleb V jaotises käsitletud tegevusi, ning esitab selle haldusnõukogule heakskiitmiseks;
- h) tegeleb ameti igapäevase haldamisega ning võtab kõik vajalikud meetmed, sealhulgas võtab vastu sisekorraeeskirjad ja avaldab teateid, et tagada ameti toimimine vastavalt käesolevale määrusele;
- i) koostab artikli 84 kohaselt ameti tulude ja kulude eelarvestuse projekti ning vastutab artikli 85 kohaselt eelarve täitmise eest;
- j) tagab, et amet suudab Galileo turvaseirekeskuse käitajana järgida otsuse 2014/496/ÜVJP alusel antud juhiseid ja täita otsuse nr 1104/2011/EL artiklis 6 osutatud ülesandeid;
- k) tagab artikli 72 lõikes 1 osutatud ameti organite vahel asjakohase teabe, eelkõige julgeolekut käsitleva teabe vahetamise;
- l) määrab tihedas koostöös turvalisuse akrediteerimise nõukogu esimehega kindlaks ameti organisatsioonilise struktuuri V jaotise II peatükis käsitletud turvalisuse akrediteerimise toimingutega seotud küsimustes ja esitab selle haldusnõukogule heakskiitmiseks. Kõnealune struktuur võtab arvesse programmi eri komponentide konkreetseid omadusi;
- m) teostab ameti töötajate suhtes artikli 37 lõike 3 esimeses lõigus osutatud volitusi, kui need volitused on talle delegeeritud vastavalt nimetatud lõike teisele lõigule;

- n) tagab, et turvalisuse akrediteerimise nõukogu, artikli 37 lõikes 3 osutatud organite ning turvalisuse akrediteerimise nõukogu esimehe nõuetekohaseks toimimiseks on olemas sekretariaat ja kõik vajalikud vahendid;
- o) koostab tegevuskava, et tagada järelmeetmete võtmine artiklis 102 osutatud hindamiste ja auditite tulemuste ja soovitude, välja arvatud V jaotise II peatüki kohast tegevusvaldkonda käsitleva tegevuskava jaotise suhtes, ning edastab komisjonile poolaasta eduaruande, olles sellesse enne lisanud muudatusi tegemata turvalisuse akrediteerimise nõukogu koostatud jaotise; kõnealune aruanne edastatakse teavitamise eesmärgil ka haldusnõukogule;
- p) võtab liidu finantshuvide kaitsmiseks järgmised meetmed:
 - i) pettust, korrupsiooni ja muud ebaseaduslikku tegevust ennetavad meetmed ning tõhusad kontrollimeetmed;
 - ii) eeskirjade eiramise avastamise korral nõuab sisse alusetult välja makstud summad ning kohaldab vajaduse korral tõhusaid, proportsionaalseid ja hoiatavaid haldus- ja rahalisi karistusi;
- q) koostab ameti pettusevastase tegevuse strateegia, mis on proportsionaalne pettuseohuga ning milles on võetud arvesse rakendatavate meetmete kulude ja tulude analüüsi ja OLAFi juurdluste järeldusi ja soovitusi, ja esitab selle haldusnõukogule kinnitamiseks;
- r) annab Euroopa Parlamendile selle taotluse korral aru oma ülesannete täitmise kohta. Nõukogu võib kutsuda tegevdirektori oma ülesannete täitmisest aru andma.

2. Tegevdirektor otsustab, kas ameti ülesannete tõhusaks ja tulemuslikuks täitmiseks on vaja paigutada ühte või mitmesse liikmesriiki üks või mitu töötajat. Enne kui tegevdirektor otsustab rajada kohaliku büroo, peab ta saama komisjonilt, haldusnõukogult ja asjaomaselt liikmesriigilt (asjaomastelt liikmesriikidelt) eelneva nõusoleku. Otsuses määratakse täpselt kindlaks kohaliku büroo tegevuse ulatus, et vältida tarbetuid kulusid ja ameti haldusülesannete dubleerimist. Võidakse nõuda **majutuslepingu** sõlmimist asjaomase liikmesriigiga (asjaomaste liikmesriikidega).

Võimaluse korral lisatakse artikli 84 lõikes 6 osutatud ühtse programmdokumendi kavandisse mõju töötajate jaotusele ja eelarvele.

Artikkel 80

Turvalisuse akrediteerimise nõukogu ülesanded

Lisaks artiklis 37 osutatud ülesannetele täidab turvalisuse akrediteerimise nõukogu ameti juhtimise raames järgmisi ülesandeid:

- a) koostab ja kiidab heaks mitmeaastase tööprogrammi osa, mis käsitleb V jaotise II peatüki kohaseid operatiivtoiminguid ja nende täitmiseks vajalikke inimressursse ja rahalisi vahendeid, ning edastab selle aegsasti haldusnõukogule, et lisada see mitmeaastasesse tööprogrammi;
- b) koostab ja kiidab heaks iga-aastase tööprogrammi osa, mis käsitleb V jaotise II peatüki kohaseid operatiivtoiminguid ja nende täitmiseks vajalikke inimressursse ja rahalisi vahendeid, ning edastab selle õigeaegselt haldusnõukogule, et lisada see iga-aastasesse tööprogrammi;
- c) koostab ja kiidab heaks aastaaruande osa, mis käsitleb V jaotise II peatüki kohaseid ameti tegevusi ja tulevikuväljavaateid ning nende täitmiseks vajalikke inimressursse ja rahalisi vahendeid, ning edastab selle õigeaegselt haldusnõukogule, et lisada see aastaaruandesse.

Artikkel 81

Turvalisuse akrediteerimise nõukogu esimees

1. Turvalisuse akrediteerimise nõukogu liikmed valivad enda hulgast esimehe ja aseesimehe kõigi hääleõiguslike liikmete kahekolmandikulise häälteenamusega. Kui pärast turvalisuse akrediteerimise nõukogu kahte koosolekut ei ole saavutatud kahekolmandikulist häälteenamust, on vaja lihthäälteenamust.
2. Aseesimees asendab esimeest automaatselt juhul, kui esimehel ei ole võimalik oma kohustusi täita.

3. Turvalisuse akrediteerimise nõukogul on õigus esimees, aseesimees või mõlemad ametist vabastada. Ametist vabastamise otsus tehakse kahekolmandikulise häälteenamusega.
4. Turvalisuse akrediteerimise nõukogu esimehe ja aseesimehe ametiaeg on kaks aastat ja seda võib ühe korra pikendada. Mõlema ametiaeg lõpeb, kui nad ei ole enam turvalisuse akrediteerimise nõukogu liikmed.

Artikkel 82

Turvalisuse akrediteerimise nõukogu organisatsioonilised aspektid

1. Turvalisuse akrediteerimise nõukogul on juurdepääs kogu personalile ja kõikidele materiaalsetele vahenditele, mida nad vajavad selleks, et täita oma ülesandeid sõltumatult. Samuti on tal juurdepääs kogu teabele, mida on tal vaja oma ülesannete täitmiseks ja mis on ameti muude organite käsutuses, ilma et see piiraks artikli 36 punktis i osutatud iseseisvuse ja sõltumatuse põhimõtete kohaldamist.
2. Turvalisuse akrediteerimise nõukogu ja tema alluvuses olevad ameti töötajad töötavad viisil, mis tagab iseseisvuse ja sõltumatuse muust ameti tegevusest, eelkõige süsteemide kasutamisega seotud operatiivtoimingutest, kooskõlas programmi eri komponentide eesmärkidega. Mitte ühelegi turvalisuse akrediteerimise nõukogu järelevalve all olevale ameti töötajale ei tohi samal ajal määrata ametis muid ülesandeid.

Selleks luuakse ametis tegelik organisatsiooniline lahusus V jaotise II peatükis käsitletud toiminguid teostavate töötajate ja muude ameti töötajate vahel. Turvalisuse akrediteerimise nõukogu teavitab tegevdirektorit, haldusnõukogu ja komisjoni viivitamata kõigist asjaoludest, mis võivad kahjustada tema iseseisvust ja sõltumatust. Juhul kui amet ei suuda olukorda ise parandada, hindab olukorda komisjon, konsulteerides asjakohaste isikutega. Selle hindamise tulemusel võtab komisjon asjakohased leevendusmeetmed, mida rakendab amet, ja teavitab nendest Euroopa Parlamenti ja nõukogu.

3. Turvalisuse akrediteerimise nõukogu moodustab oma alluvuses eriorganeid, kes tegutsevad tema juhiste kohaselt. Eelkõige moodustab ta töö vajaliku järjepidevuse tagamise eesmärgil toimkonna, kes tegeleb turvaanalüüside läbivaatamise ja

testimisega, et abistada turvalisuse akrediteerimise nõukogu tema otsuste ettevalmistamisel. Turvalisuse akrediteerimise nõukogu võib moodustada eksperdirühmi, mis toetavad toimkonna tööd, või nende tegevuse lõpetada.

Artikkel 83

Turvalisuse akrediteerimise nõukogu esimehe ülesanded

1. Turvalisuse akrediteerimise nõukogu esimees tagab, et nõukogu teeb turvalisuse akrediteerimise toiminguid täiesti sõltumatult ja ta täidab järgmisi ülesandeid:
 - a) juhib turvalisuse akrediteerimise nõukogu järelevalve all turvalisuse akrediteerimist;
 - b) viib turvalisuse akrediteerimise nõukogu järelevalve all ellu ameti mitmeaastase ja iga-aastase tööprogrammi V jaotise II peatükiga hõlmatud osa;
 - c) teeb koostööd tegevdirektoriga, et aidata tal koostada artikli 84 lõikes 4 osutatud ametikohtade loetelu kavand ja töötada välja ameti organisatsiooniline struktuur;
 - d) valmistab ette eduaruande osa, mis käsitleb V jaotise II peatüki kohaseid operatiivtoiminguid, ning edastab selle õigeaegselt turvalisuse akrediteerimise nõukogule ja tegevdirektorile, et selle saaks lisada eduaruandesse;
 - e) valmistab ette iga-aastase aruande ja tegevuskava osa, mis käsitleb V jaotise II peatüki kohaseid operatiivtoiminguid, ning edastab selle õigeaegselt tegevdirektorile;
 - f) esindab ametit V jaotise II peatükis käsitletud toimingutes ja otsustes;
 - g) kasutab V jaotise II peatükis käsitletud toimingutega seotud ameti töötajate suhtes artikli 77 lõike 3 esimeses lõigus osutatud volitusi, mis on talle delegeeritud vastavalt artikli 77 lõike 3 neljandale lõigule.
2. Euroopa Parlament ja nõukogu võivad V jaotise II peatükis käsitletud toimingutega seoses paluda turvalisuse akrediteerimise nõukogu esimehel tutvustada Euroopa

Parlamendile ja nõukogule seisukohti ameti töö ja tulevikuväljavaadete kohta, sealhulgas mitmeaastase ja iga-aastase tööprogrammiga seoses.

III PEATÜKK

Ametiga seotud finantssätted

Artikkel 84

Ameti eelarve

1. Ameti tulude hulka kuulub tulude ja kulude tasakaalu tagamiseks liidu eelarvesse kantud liidu rahaline toetus, ilma et see mõjutaks muid vahendeid ja tulusid **■**. ***Amet võib saada liidu eelarvest sihtotstarbelisi toetusi.***
2. Ameti kulud hõlmavad personali-, haldus- ja infrastruktuurikulud, tegevuskulud ning turvalisuse akrediteerimise nõukogu tegevusega seotud kulud, sealhulgas artikli 37 lõikes 3 ja artikli 82 lõikes 3 osutatud organite kulud, ning ameti poolt temale usaldatud ülesannete täitmiseks sõlmitud lepingute ja kokkulepetega seotud kulud.
3. Tulud ja kulud on tasakaalus.
4. Tegevdirektor koostab tihedas koostöös turvalisuse akrediteerimise nõukogu esimehega ameti järgmise eelarveaasta tulude ja kulude eelarvestuse projekti V jaotise II peatükis käsitletud toimingute jaoks ning tagab, et esialgses eelarvestuses on turvalisuse akrediteerimise toimingutega seotud aspektid ja ameti muude tegevustega seotud aspektid selgelt eristatud. Turvalisuse akrediteerimise nõukogu esimees võib koostada kõnealuse eelarvestuse kohta aruande ning tegevdirektor edastab nii eelarvestuse kui ka nimetatud aruande koos kavandatud ametikohtade loeteluga haldusnõukogule ja turvalisuse akrediteerimise nõukogule.
5. Haldusnõukogu koostab igal aastal tihedas koostöös turvalisuse akrediteerimise nõukoguga tulude ja kulude esialgse eelarvestuse põhjal ameti järgmise eelarveaasta tulude ja kulude eelarvestuse aruande V jaotise II peatükis käsitletud toimingute jaoks.

6. Haldusnõukogu edastab ühtse programmidokumendi kavandi, sealhulgas eelarvestuse, ametikohtade loetelu kavandi ja esialgse iga-aastase tööprogrammi 31. jaanuariks komisjonile ja nendele kolmandatele riikidele või rahvusvahelistele organisatsioonidele, kellega amet on sõlminud lepingud vastavalt artiklile 98.
7. Komisjon edastab tulude ja kulude eelarvestuse Euroopa Parlamendile ja nõukogule (edaspidi „eelarvepädevad institutsioonid“) koos Euroopa Liidu üldeelarve projektiga.
8. Komisjon sisestab kõnealusest eelarvestusest lähtudes Euroopa Liidu üldeelarve projekti eelarvestuse, mida ta peab ametikohtade loetelu ja üldeelarvest eraldatava toetuse suurust silmas pidades vajalikuks, ning esitab selle eelarvepädevatele institutsioonidele Euroopa Liidu toimimise lepingu artikliga 314 ette nähtud korras.
9. Eelarvepädevad institutsioonid kinnitavad ameti toetuseks kasutatavad assigneeringud ja võtavad vastu ameti ametikohtade loetelu.
10. Eelarve võtab vastu haldusnõukogu. See on lõplik pärast Euroopa Liidu üldeelarve vastuvõtmist. Vajaduse korral tehakse selles vastavaid kohandusi.
11. Haldusnõukogu teatab võimalikult kiiresti eelarvepädevatele institutsioonidele oma kavatsusest rakendada projekte, millel võib olla oluline finantsmõju tema eelarve rahastamisele, eriti projekte, mis on seotud kinnisvaraga, nagu hoonete rentimine või ostmine. Ta teavitab sellest komisjoni.
12. Kui eelarvepädev institutsioon on teatanud, et kavatseb esitada oma arvamuse, edastab ta arvamuse haldusnõukogule kuue nädala jooksul pärast projektist teavitamise kuupäeva.

Artikkel 85

Ameti eelarve täitmine

1. Ameti eelarve täitmise eest vastutab tegevdirektor.
2. Tegevdirektor esitab igal aastal eelarvepädevatele institutsioonidele kogu teabe, mida nad vajavad oma hindamiskohustuse täitmiseks.

Artikkel 86

Ameti raamatupidamisaruanded ja eelarve täitmisele heakskiidu andmine

Ameti esialgsed ja lõplikud raamatupidamisaruanded esitatakse ja eelarve täitmisele heakskiidu andmine toimub finantsmääruses ja finantsmääruse [artiklis 70] osutatud asutuste suhtes kohaldatavas raamfinantsmääruses sätestatud eeskirjade ja ajakava kohaselt.

Artikkel 87

Ametiga seotud finantsätted

Haldusnõukogu võtab pärast komisjoniga konsulteerimist vastu ameti suhtes kohaldatavad finantseeskirjad. Kõnealused eeskirjad ei või kalduda kõrvale finantsmääruse [artiklis 70] osutatud asutuste suhtes kohaldatavast raamfinantsmäärusest, välja arvatud juhul, kui selline kõrvalekaldumine on konkreetselt vajalik ameti toimimiseks ja komisjon on selleks eelneva nõusoleku andnud.

V PEATÜKK

Ameti personal

Artikkel 88

Ameti töötajad

1. Ameti töötajate suhtes kohaldatakse personalieeskirju, liidu muude teenistujate teenistustingimusi ja liidu institutsioonide poolt nende personalieeskirjade ja teenistustingimuste kohaldamise eesmärgil ühiselt vastuvõetud eeskirju.
2. Ameti töötajate hulka kuuluvad kõnealuse ameti poolt oma ülesannete täitmiseks tööle võetud teenistujad. Nad on läbinud julgeolekukontrolli ja neile on antud juurdepääsuluba, mis vastab nende poolt käideldava teabe salastatuse tasemele.
3. Ameti sise-eeskirjad, nagu haldusnõukogu kodukord, turvalisuse akrediteerimise nõukogu kodukord, ameti suhtes kohaldatavad finantseeskirjad, personalieeskirjade rakenduseeskirjad ja dokumentidele juurdepääsu käsitlevad tingimused, tagavad turvalisuse akrediteerimise toiminguid tegevate töötajate iseseisvuse ja sõltumatusena ameti muust tegevusest kooskõlas artikli 36 punktiga i.

Artikkel 89

Tegevdirektori ametisse nimetamine ja ametiaeg

1. Tegevdirektor võetakse ametisse tööle ajutise teenistujana kooskõlas muude teenistujate teenistustingimuste artikli 2 punktiga a.

Haldusnõukogu nimetab tegevdirektori ametisse tema teeneid, dokumenteeritud haldamis- ja juhtimisoskust ning asjaomaseid teadmisi ja kogemusi silmas pidades komisjoni esitatud **vähemalt kolmest kandidaadist koosnevast** nimekirjast, mis koostatakse *Euroopa Liidu Teatajas* ja mujal avaldatud osalemiskutsete põhjal korraldatud avaliku konkursi alusel.

Haldusnõukogu valitud tegevdirektorikandidaat võidakse kutsuda esimesel võimalusel esinema avaldusega Euroopa Parlamendi ees ja vastama parlamendiliikmete küsimustele.

Tegevdirektoriga lepingu allakirjutamisel esindab ametit haldusnõukogu esimees.

Haldusnõukogu teeb otsuse tegevdirektori ametisse nimetamise kohta oma liikmete kahekolmandikulise häälteenamusega.

2. Tegevdirektori ametiaeg on viis aastat. Tema ametiaja lõpus koostab komisjon hinnangu, milles käsitletakse tegevdirektori töö tulemuslikkust, võttes arvesse ameti tulevasi ülesandeid ja lahendamist vajavaid küsimusi.

Võttes arvesse esimeses lõigus osutatud hinnangut võib haldusnõukogu komisjoni ettepanekul pikendada tegevdirektori ametiaega ühe korra kuni **viieks** aastaks.

Tegevdirektori ametiaja pikendamist käsitlev otsus võetakse vastu haldusnõukogu liikmete kahekolmandikulise häälteenamusega.

Tegevdirektor, kelle ametiaega pikendati, ei saa pikendatud ametiaja lõppedes osaleda sama ametikoha täitmise valikumenetluses.

Haldusnõukogu teatab tegevdirektori ametiaja pikendamise kavatsusest Euroopa Parlamendile. Enne ametiaja pikendamist võib tegevdirektori kutsuda esinema

avaldusega Euroopa Parlamendi asjaomaste komisjonide ette ja vastama parlamendiliikmete küsimustele.

3. Komisjoni või haldusnõukogu ühe kolmandiku liikmete ettepanekul on haldusnõukogul õigus tegevdirektor ametist vabastada otsusega, mis võetakse vastu tema liikmete kahekolmandikulise häälteenamusega.
4. Euroopa Parlament ja nõukogu võivad paluda tegevdirektoril tutvustada Euroopa Parlamendile ja nõukogule seisukohti ameti töö ja tulevikuväljavaadete kohta, sealhulgas iga-aastase ja mitmeaastase tööprogrammiga seoses. Selline seisukohtade tutvustus ei hõlma V jaotise II peatükis käsitletud turvalisuse akrediteerimise toimingutega seotud küsimusi.

Artikkel 90

Riiklike ekspertide lähetamine ametisse

Amet võib võtta tööle riiklikke eksperte liikmesriikidest, **artikli 98 lõike 2 kohaselt osalevatest kolmandatest riikidest ja** rahvusvahelistest organisatsioonidest. Kõnealused eksperdid peavad olema läbinud julgeolekukontrolli ja neil peab olema juurdepääsuluba, mis vastab nende poolt käideldava teabe salastatuse tasemele **vastavalt artikli 42 lõikele c**. Nimetatud töötajate suhtes ei kohaldata personalieeskirju ega muude teenistujate teenistustingimusi.

VI PEATÜKK

Muud sätted

Artikkel 91

Privileegid ja immunitetid

Ameti ja selle töötajate suhtes kohaldatakse Euroopa Liidu lepingule ja Euroopa Liidu toimimise lepingule lisatud protokoll nr 7 (Euroopa Liidu privileegide ja immunitetide kohta).

Artikkel 92

Peakorterileping ja **kohalike büroode majutuslepingud**

1. Vajalikud kokkulepped, milles käsitletakse ametile asukohaliikmesriigis antavaid ruume ja selle liikmesriigi pakutavaid vahendeid ning ameti asukohaliikmesriigis tegevdirektori, haldusnõukogu liikmete, ameti töötajate ja nende perekonnaliikmete suhtes kohaldatavaid erieeskirju, sätestatakse ameti ja *asjaomase* liikmesriigi vahelises peakorterilepingus, mis sõlmitakse pärast haldusnõukogu heakskiidu saamist. ***Kui see on kohaliku büroo toimimiseks vajalik, sõlmitakse pärast haldusnõukogult heakskiidu saamist ameti ja büroo asukohaks oleva liikmesriigi vahel majutusleping.***
2. Ameti asukohaliikmesriigid tagavad võimalikult head tingimused ameti sujuvaks ja tõhusaks toimimiseks, sealhulgas Euroopale orienteeritud mitmekeelse koolihariduse ning asjakohase transpordiühenduse.

Artikkel 93

Ameti keeleline korraldus

1. Ameti suhtes kohaldatakse 15. aprilli 1958. aasta määruse nr 1 (milles määratakse kindlaks Euroopa Majandusühenduses kasutatavad keeled)²⁶ sätteid.
2. Ameti toimimiseks vajalikke tõlketeenuseid osutab Euroopa Liidu Asutuste Tõlkekeskus.

Artikkel 94

Ameti valduses olevatele dokumentidele juurdepääsu põhimõtted

1. Ameti valduses olevate dokumentide suhtes kohaldatakse määrust (EÜ) nr 1049/2001.
2. Haldusnõukogu võtab vastu määruse (EÜ) nr 1049/2001 rakenduskorra.
3. Ameti otsuste suhtes, mis on vastu võetud vastavalt määruse (EÜ) nr 1049/2001 artiklile 8, võib esitada kaebuse ombudsmanile või pöörduda Euroopa Liidu Kohtusse vastavalt Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklile 228 või 263.

²⁶ EÜT L 17, 6.10.1958, lk 385.

Artikkel 95

Pettuse ärahoidmine ameti poolt

1. Selleks et lihtsustada võitlust pettuse, korrupsiooni ja muu ebaseadusliku tegevuse vastu vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusele (EL, Euratom) nr 883/2013, ühineb amet kuu kuu jooksul alates oma tegevuse algusest 25. mai 1999. aasta institutsioonidevahelise kokkuleppega Euroopa Pettustevastase Ameti (OLAF) sisejuurdluste kohta²⁷ ja võtab vastu kõikide oma töötajate suhtes kohaldatavad asjakohased sätted, kasutades kõnealuse kokkuleppe lisas esitatud vormi.
2. Euroopa Kontrollikojal on õigus auditeerida dokumentide põhjal ja kohapeal kõiki toetusesaajaid, töövõtjaid ja alltöövõtjaid, keda amet on rahastanud liidu vahenditest.
3. OLAF võib nõukogu määruses (Euratom, EÜ) nr 2185/96 ja määruses (EL, Euratom) nr 883/2013 sätestatud korra kohaselt korraldada juurdlust, sealhulgas kohapealseid kontrolle ja inspekterimisi, et teha kindlaks, kas seoses ameti rahastatud toetuse või lepinguga on esinenud pettust, korrupsiooni või muud liidu finantshuve kahjustavat ebaseaduslikku tegevust.
4. Ilma et see piiraks lõigete 1, 2 ja 3 kohaldamist, sisaldavad ameti ning kolmandate riikide ja rahvusvaheliste organisatsioonide vahelised koostöölepingud ning ameti lepingud, toetuslepingud ja toetuse määramise otsused sätteid, millega antakse Euroopa Kontrollikojale ja OLAFile sõnaselgelt õigus selliste auditite ja juurdluste korraldamiseks vastavalt oma pädevusele.

Artikkel 96

Salastatud teabe või salastamata tundliku teabe kaitse ameti poolt

Pärast komisjoniga konsulteerimist võtab amet vastu oma julgeolekunormid, mis on samaväärsed komisjoni julgeolekunormidega, milles käsitletakse ELi salastatud teabe ja salastamata tundliku teabe kaitset, sealhulgas sätted sellise teabe vahetamise, töötlemise ja

²⁷ EÜT L 136, 31.5.1999, lk 15.

säilitamise kohta vastavalt komisjoni 13. märtsi 2015. aasta otsusele (EL, Euratom) 2015/443 (komisjoni julgeoleku kohta)²⁸ ja otsusele 2015/444²⁹.

Artikkel 97

Ameti vastutus

1. Ameti lepingulist vastutust reguleeritakse asjaomase lepingu suhtes kohaldatava õigusega.
2. Euroopa Kohtu pädevusse kuulub otsuste tegemine vastavalt ameti sõlmitud lepingus sisalduvale vahekohtuklauslile.
3. Lepinguvälise vastutuse korral heastab amet vastavalt liikmesriikide õiguse ühistele üldpõhimõtetele kõik kahjud, mida ta talitused või teenistujad on ülesannete täitmisel tekitanud.
4. Lõikes 3 osutatud kahju hüvitamisega seotud vaidluste lahendamine kuulub Euroopa Kohtu pädevusse.
5. Teenistujate isiklikku vastutust ameti ees reguleerivad nende suhtes kohaldatavad personalieeskirjade või teenistustingimuste sätted.

Artikkel 98

Koostöö kolmandate riikide ja rahvusvaheliste organisatsioonidega

1. Amet on osalemiseks avatud nendele kolmandatele riikidele **ja rahvusvaheliste organisatsioonidele**, kes on sõlminud liiduga **rahvusvahelised** lepingud.
2. Lõikes 1 **ja artiklis 42** osutatud lepingute asjakohaste sätete alusel töötatakse välja kord, milles täpsustatakse eelkõige asjaomaste kolmandate riikide ameti töös osalemise olemust, ulatust ja viisi, sealhulgas sätteid, mis käsitlevad ameti esitatud algatustes osalemist, rahalist osalust ja töötajaid. Personaliküsimustes peab kõnealune kord olema igal juhul kooskõlas personalieeskirjadega. **Vajaduse korral**

²⁸ Komisjoni 13. märtsi 2015. aasta otsus (EL, Euratom) 2015/443 komisjoni julgeoleku kohta (ELT L 72, 17.3.2015, lk 41).

²⁹ Komisjoni 13. märtsi 2015. aasta otsus (EL, Euratom) 2015/444 ELi salastatud teabe kaitseks vajalike julgeolekunormide kohta (ELT L 72, 17.3.2015, lk 53).

sisaldavad need ka sätteid salastatud teabe vahetamise kohta kolmandate riikide ja rahvusvaheliste organisatsioonidega ning sellise teabe kaitse kohta. Komisjon peab need sätted eelnevalt heaks kiitma.

3. Haldusnõukogu võtab vastu strateegia, mis käsitleb *lõikes 1 osutatud rahvusvaheliste lepingute raames* kolmandate riikide ja rahvusvaheliste organisatsioonidega arendatavaid suhteid ameti pädevusse kuuluvates küsimustes.
4. Komisjon tagab, et amet tegutseb oma suhetes kolmandate riikide ja rahvusvaheliste organisatsioonidega kooskõlas oma volitustega ja olemasoleva institutsioonilise raamistikuga, leppides tegevdirectoriga kokku asjakohase töökorra.

Artikkel 99

Huvide konflikt

1. Haldusnõukogu ja turvalisuse akrediteerimise nõukogu liikmed, tegevdirectori ja riiklikud eksperdid ja vaatlejad esitavad kohustuste ja huvide deklaratsiooni, milles nad kinnitavad, et neil ei ole või on otseseid või kaudseid huvisid, mida võib pidada nende sõltumatust kahjustavaks. Nimetatud deklaratsioonid peavad olema täpsed ja täielikud. Need esitatakse kirjalikult ametisse astumisel ja neid uuendatakse igal aastal. Neid deklaratsioone ajakohastatakse vajaduse korral, eelkõige juhul, kui asjaomase isiku isiklikus olukorras toimuvad asjakohased muutused.
2. Haldusnõukogu ja turvalisuse akrediteerimise nõukogu liikmed, tegevdirectori, riiklikud eksperdid ja vaatlejad ning ajutistes töörühmades osalevad väliseksperdid deklareerivad täpselt ja täielikult enne iga koosolekut, kus nad osalevad, et neil ei ole või on huvisid, mida saab pidada nende sõltumatust kahjustavaks päevakorra punktide osas, ning nad hoiduvad selliste punktide üle arutamisest ja hääletamisest.
3. Haldusnõukogu ja turvalisuse akrediteerimise nõukogu näevad oma kodukorras ette lõigetes 1 ja 2 osutatud huvide deklareerimise ja huvide konfliktide vältimise ja lahendamise praktilise korra.

X JAOTIS

PROGRAMMITÖÖ, JÄRELEVALVE, HINDAMINE, KONTROLL

Artikkel 100

Tööprogramm

Programmi rakendatakse finantsmääruse artiklis 110 osutatud tööprogrammide kaudu, mis võivad olla koostatud vastavalt programmi iga komponendi vajadustele. Tööprogrammides esitatakse vajaduse korral segarahastamistoimingute jaoks ette nähtud kogusumma.

Artikkel 101

Järelevalve ja aruandlus

1. Näitajad, mille abil antakse aru artiklis 4 sätestatud programmi üld- ja erieesmärkide saavutamisel tehtud edusammude kohta, on esitatud lisas.
2. Komisjonil on õigus võtta kooskõlas artikliga 105 vastu delegeeritud õigusakte lisa muutmise kohta, et vajaduse korral näitajaid läbi vaadata ja/või neid täiendada.
3. Tulemusaruannete süsteem peab tagama, et programmi rakendamise ja tulemuste järelevalveks vajalikke andmeid kogutakse tõhusalt, tulemuslikult ja õigeaegselt. Selleks kehtestatakse liidu rahaliste vahendite saajatele ja juhul, kui see on asjakohane, liikmesriikidele proportsionaalsed aruandlusnõuded.
4. Lõike 1 kohaldamisel peavad liidu rahaliste vahendite saajad esitama asjakohase teabe. Tööülesannete täitmise kontrollimiseks vajalikke andmeid kogutakse tõhusalt, tulemuslikult ja õigeaegselt.

Artikkel 102

Hindamine

1. Komisjon korraldab programmi hindamise piisavalt aegsasti, et selle tulemusi saaks kasutada otsustamisprotsessis.
2. ***Komisjon hindab hiljemalt 30. juuniks 2024 ja pärast seda iga nelja aasta järel käesoleva programmi rakendamist.***

Hindamine hõlmab kõiki programmi komponente ja meetmeid. Galileo, Copernicuse ja EGNOSe rakendamise hindamisel hindab komisjon osutatud teenuste tulemuslikkust, kasutajate vajaduste arengut ja olemasoleva koondamise ja jagamise suutlikkuse arengut seoses SSA ja GOVSATCOMi rakendamise või konkurentide pakutavate andmete ja teenuste rakendamise hindamisega. Iga komponendi hindamisel hinnatakse kulude-tulude analüüsi põhjal ka nende muutuste mõju, sealhulgas vajadust muuta hinnapoliitikat või vajadust täiendava kosmose või maapealse infrastruktuuri järele.

Vajaduse korral lisatakse hindamisele õigusakti ettepanek.

■

4. Komisjon edastab hindamiste tulemused koos oma tähelepanekutega Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele.
5. Käesoleva määruse rakendamisega seotud üksused esitavad komisjonile andmed ja teabe, mis on vajalikud esimeses lõigus osutatud hindamise korraldamiseks.
6. 30. juuniks 2024 ja seejärel iga **nelja** aasta tagant hindab komisjon vastavalt oma suunistele ameti töötulemusi seoses tema eesmärkide, volituste **ja ülesannetega**. Hindamisel keskendutakse eelkõige võimalikule vajadusele muuta ameti volitusi ja sellise muutmise finantsmõjule, **võttes aluseks kulude-tulude analüüsi**. Samuti käsitletakse ameti huvide konflikte käsitlevat poliitikat ning turvalisuse akrediteerimise nõukogu sõltumatust ja autonoomsust. **Komisjon võib ka hinnata ameti tegevust, et kaaluda võimalust talle täiendavate ülesannete andmiseks kooskõlas artikli 30 lõikega 3. Vajaduse korral lisatakse hindamisele õigusakti ettepanek.**

Kui komisjon on seisukohal, et võttes arvesse ameti eesmärke, volitusi ja ülesandeid, ei ole ameti tegevuse jätkamine edaspidi enam põhjendatud, võib ta teha ettepaneku käesolevat määrust vastavalt muuta.

Komisjon edastab ameti hindamisaruande ja oma järeldused Euroopa Parlamendile, nõukogule, ameti haldusnõukogule ja turvalisuse akrediteerimise nõukogule. Hindamistulemused avalikustatakse.

Artikkel 103

Auditid

Auditid liidu rahalise toetuse kasutamise kohta, mille on teinud isikud või üksused, sh muud kui need, kes on saanud selleks volitused liidu institutsioonidelt või asutustelt, on aluseks finantsmääruse artikli 127 kohasele üldisele kindlusele.

Artikkel 104

Isikuandmete ja privaatsuse kaitse

Isikuandmete töötlemine käesoleva määrusega ettenähtud ülesannete täitmisel või tegevuste raames, sealhulgas Euroopa Liidu Kosmoseprogrammi Ameti poolt, toimub vastavalt isikuandmete töötlemise suhtes kohaldatavale õigusele, eelkõige Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusele (EÜ) nr 45/2001 ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusele nr 2016/679. Haldusnõukogu kehtestab meetmed, mida amet võtab määruse (EÜ) nr 45/2001 kohaldamiseks, sealhulgas meetmed, mis käsitlevad ameti andmekaitseametniku ametisse nimetamist. Kõnealused meetmed kehtestatakse pärast konsulteerimist Euroopa Andmekaitseinspektoriga.

XI JAOTIS

DELEGEERIMINE JA RAKENDUSMEETMED

Artikkel 105

Delegeeritud volituste rakendamine

1. Komisjonile antakse õigus võtta vastu delegeeritud õigusakte käesolevas artiklis sätestatud tingimustel.
2. Artiklites 52 ja 101 osutatud õigus võtta vastu delegeeritud õigusakte antakse komisjonile kuni 31. detsembrini 2028.
3. Euroopa Parlament ja nõukogu võivad artiklites 52 ja 101 osutatud volituste delegeerimise igal ajal tagasi võtta. Tagasivõtmise otsusega lõpetatakse otsuses nimetatud õiguste delegeerimine. Otsus jõustub järgmisel päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas* või otsuses nimetatud hilisemal kuupäeval. See ei mõjuta juba jõustunud delegeeritud õigusaktide kehtivust.
4. Enne delegeeritud õigusakti vastuvõtmist konsulteerib komisjon kooskõlas 13. aprilli 2016. aasta institutsioonidevahelises parema õigusloome kokkuleppes sätestatud põhimõtetega iga liikmesriigi määratud ekspertidega.
5. Niipea kui komisjon on delegeeritud õigusakti vastu võtnud, teeb ta selle samal ajal teatavaks Euroopa Parlamendile ja nõukogule.
6. Artiklite 52 ja 101 alusel vastu võetud delegeeritud õigusakt jõustub üksnes juhul, kui Euroopa Parlament ega nõukogu ei ole kahe kuu jooksul pärast õigusakti Euroopa Parlamendile ja nõukogule teatavastegemist esitanud selle suhtes vastuväidet või kui Euroopa Parlament ja nõukogu on enne selle tähtaja möödumist komisjonile teatanud, et nad ei esita vastuväidet. Euroopa Parlamendi või nõukogu algatusel pikendatakse seda tähtaega kahe kuu võrra.

Artikkel 106

Kiirmenetlus

1. ***Käesoleva artikli*** kohaselt vastu võetud delegeeritud ***õigusaktid jõustuvad*** viivitamata ja ***neid*** kohaldatakse seni, kuni ***nende*** suhtes ei esitata lõike 2 kohaselt vastuväiteid. Delegeeritud õigusakti teatavakstegemisel Euroopa Parlamendile ja nõukogule põhjendatakse kiirmenetluse kasutamist.
2. ***Nii*** Euroopa Parlament ***kui ka*** nõukogu võivad delegeeritud õigusakti suhtes esitada vastuväiteid ***artikli 105 lõikes 6 osutatud korras***. Sellisel juhul ***tunnistab komisjon õigusakti viivitamata kehtetuks pärast seda, kui Euroopa Parlament või nõukogu teatab oma otsusest esitada vastuväide***.

Artikkel 107

Komiteemenetlus

1. Komisjoni abistab komitee. Nimetatud komitee on komitee määruse (EL) nr 182/2011 tähenduses.

Komitee tuleb kokku eri koosseisudes sõltuvalt järgmisest arutatavatest küsimustest:

- a) ***Galileo programm ja EGNOS;***
- b) ***Copernicuse programm;***
- c) ***SSA;***
- d) ***GOVSATCOM;***
- e) ***Julgeoleku alane koosseis: kõik programmi turvaaspektid, ilma et sellega piirataks turvalisuse akrediteerimise nõukogu rolli. Euroopa Kosmoseagentuuri ja ameti esindajaid võidakse kutsuda osalema vaatelejatena. Osalema kutsutakse ka Euroopa välisteenis³⁰;***

³⁰ ***Määrusele tuleks lisada nõukogu ja komisjoni deklaratsioon artikli 107 rakendamise kohta seoses programmi turvaaspektidega ning see võiks olla sõnastatud järgmiselt: „Nõukogu ja komisjon rõhutavad, et programmi turvaaspektide tundlikkuse tõttu ning kooskõlas määruse (EL) nr 182/2011 artikli 3 lõikega 4 ja artikli 6 lõikega 2 on eriti oluline, et programmikomitee julgeolekukoosseisu koosoleku eesistuja teeks kõik endast oleneva, et leida lahendused, millel on komitees või apellatsioonikomitees võimalikult suur toetus,***

f) Horisontaalne koosseis: Programmi rakendamise strateegiline järelevalve, programmi eri komponentide vaheline sidusus, valdkondadevahelised meetmed ja eelarve ümberjaotamine, millele on osutatud artiklis 11.

- 1a. Programmikomitee moodustab kooskõlas oma töökorraga ühe töörühmana nn kasutajate foorumi, kes annab programmikomiteele nõu kasutajate vajadustega seotud aspektide ning teenuste arendamise ja kasutuselevõtu kohta. Kasutajate foorumi eesmärk on tagada kasutajate järjepidev ja tõhus kaasamine ning kohtuda erikoosseisudes programmi iga komponendi jaoks.*
2. Käesolevale lõikele viitamisel kohaldatakse määruse (EL) nr 182/2011 artiklit 4.
3. Käesolevale lõikele viitamisel kohaldatakse määruse (EL) nr 182/2011 artiklit 5.
- 4. Liidu sõlmitud rahvusvahelistes lepingute kohaselt võidakse kolmandate riikide või rahvusvaheliste organisatsioonide esindajaid kutsuda osalema vaatelejana komitee koosolekutel selle töökorras sätestatud tingimustel, võttes arvesse liidu julgeolekut.*

kui ta kaalub programmi turvaaspekte käsitlevate rakendusaktide eelnõude vastuvõtmist.“

XII JAOTIS

ÜLEMINEKU- JA LÕPPSÄTTED

Artikkel 108

Teave, kommunikatsioon ja avalikustamine

1. Liidu rahaliste vahendite saajad tunnistavad liidu rahaliste vahendite päritolu ja tagavad nende nähtavuse (eriti meetmeid ja nende tulemusi reklaamides), andes eri sihtrühmadele, sealhulgas meediale ja üldsusele selle kohta sidusat, tulemuslikku ja proportsionaalset sihipärast teavet.
2. Komisjon rakendab programmi ning selle meetmete ja tulemustega seotud teavitus- ja kommunikatsioonimeetmeid. Programmile eraldatud rahalised vahendid peavad ühtlasi aitama kaasa liidu poliitiliste prioriteetide tutvustamisele, niivõrd kui need on seotud artiklis 4 osutatud eesmärkidega.
3. Amet võib oma pädevusse kuuluvates valdkondades osaleda teabevahetuses omal algatusel. Teavitustoimingute jaoks vahendite eraldamine ei tohi kahjustada artiklis 30 osutatud ülesannete tulemuslikku täitmist. *Selline* teabevahetus toimub kooskõlas haldusnõukogus vastu võetud asjakohaste teavitus- ja levitamiskavadega.

Artikkel 109

Kehtetuks tunnistamine

1. Määrused (EL) nr 912/2010, (EL) nr 1285/2013 ja (EL) nr 377/2014 ning otsus nr 541/2014/EL tunnistatakse kehtetuks alates 1. jaanuarist 2021.
2. Viiteid kehtetuks tunnistatud õigusaktidele käsitatakse viidetena käesolevale määrusele.

Artikkel 110

Üleminekusätted ja teenuste järjepidevus pärast 2027. aastat

1. Käesolev määrus ei mõjuta määruse (EL) nr 377/2014, (EL) nr 1285/2013 ja (EL) nr 912/2010 ning otsuse nr 541/2014/EL alusel rakendatavate meetmete jätkumist

või muutmist kuni nende meetmete lõpetamiseni ning kõnealuseid õigusakte kohaldatakse nende meetmete suhtes kuni nende lõpetamiseni. Otsuse nr 541/2014/EL artikli 7 lõike 3 kohaselt loodud konsortsium peab osutama SST teenuseid kuni kolm kuud pärast seda, kui riiklikud üksused on allkirjastanud artikliga 57 ette nähtud SST partnerluse loomise lepingu.

2. Programmi rahastamispaketist võib katta ka tehnilise ja haldusabi kulud, mis on vajalikud selleks, et tagada üleminek programmi ning määruste nr 377/2014 ja 1285/2013 ning otsuse nr 541/2014/EL alusel vastu võetud meetmete vahel.
3. Vajaduse korral võib kanda eelarvesse assigneeringuid ka pärast 2027. aastat, et katta **█** kulusid, **mis on vajalikud artiklis 4 sätestatud eesmärkide saavutamiseks**, et oleks võimalik hallata meetmeid, mis ei ole 31. detsembriks 2027 veel lõpule viidud.

Artikkel 111

Jõustumine ja kohaldamine

Käesolev määrus jõustub kahekümnendal päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas*.

[Seda kohaldatakse alates 1. jaanuarist 2021.]

Käesolev määrus on tervikuna siduv ja vahetult kohaldatav kõikides liikmesriikides.

....

Euroopa Parlamendi nimel
president

Nõukogu nimel
eesistuja

PÕHINÄITAJAD

Põhinäitajad loovad aluse programmi tulemuslikkuse kontrollimisel artiklis 4 osutatud eesmärkide saavutamiseks, eesmärgiga vähendada halduskoormust ja -kulusid.

- 1. Sel eesmärgil kogutakse aastaaruande jaoks andmeid järgmiste põhinäitajate kohta, mille rakendamise üksikasjad, näiteks parameetrid, arvnäitajad ja nendega seotud nimiväärtused ja künnised (sh kvantitatiivsed ja kvalitatiivsed juhtumid) määratakse vastavalt kohaldatavatele missiooni nõuetele ja eeldatavatele tulemustele kindlaks volitatud üksustega sõlmitud lepingutes:*

Artikli 4 lõike 2 punktis a osutatud erieesmärk

Näitaja 1: Galileo ja EGNOSse eraldi osutatavate navigeerimis- ja ajamääramisteenuste täpsus

Näitaja 2: Galileo ja EGNOSse eraldi osutatavate teenuste kättesaadavus ja järjepidevus

Näitaja 3: EGNOSse teenuste geograafiline ulatus ja EGNOSse avaldatud menetluste arv (nii APV-I kui LPV-200)

Näitaja 4: ELi kasutajate rahulolu Galileo ja EGNOSse teenustega

Näitaja 5: Galileo ja EGNOSse kasutamise võimega vastuvõtjate osakaal kogu maailmas ja Euroopa ülemaailmsete satelliitnavigatsioonisüsteemide / satelliidipõhiste tugisüsteemide (GNSS/SBAS) vastuvõtjate turul.

Artikli 4 lõike 2 punktis b osutatud erieesmärk

Näitaja 1: Copernicuse teenuste, Copernicuse andmete ning andmete ja teabe juurdepääsusüsteemide (DIAS) kasutajate arv, andes võimaluse korral sellist teavet nagu kasutaja liik, geograafiline levik ja tegevusvaldkond

Näitaja 1a: vajaduse korral taotletud ja/või läbi viidud Copernicuse teenuste aktiveerimise juhtude arv

Näitaja 1b: ELi kasutajate rahulolu Galileo teenuste ja DIASega

Näitaja 1c: Copernicuse teenuste ja Copernicuse andmevoo usaldusväärsus, kättesaadavus ja järjepidevus

Näitaja 2: iga Copernicuse teenuse portfelli raames tarnitud uute teabetoodete arv

Näitaja 3: Sentinel-satelliitide tekitatud andmehulk

Artikli 4 lõike 2 punktis c osutatud erieesmärk

Näitaja 1: SSA komponentide kasutajate arv, andes võimaluse korral sellist teavet nagu kasutaja liik, geograafiline levik ja tegevusvaldkond

Näitaja 2: teenuste kättesaadavus.

Artikli 4 lõike 2 punktis d osutatud erieesmärk

Näitaja 1: ELi GOVSATCOMi kasutajate arv, andes võimaluse korral sellist teavet nagu kasutaja liik, geograafiline levik ja tegevusvaldkond

Näitaja 2: teenuste kättesaadavus.

Artikli 4 lõike 2 punktis e osutatud erieesmärk

Näitaja 1: programmi jaoks kosmosesse saadetavate objektide arv (sealhulgas kanderakettide liigi kaupa)

Artikli 4 lõike 2 punktis f osutatud erieesmärk

Näitaja 1: kosmosetööstuse keskuste arv ja asukoht liidus

Näitaja 2: ELis asutatud VKEde osakaal programmiga seotud lepingute kogumaksumusest

2. Artiklis 102 osutatud hindamine võtab arvesse täiendavaid elemente, nagu:

- a) konkurentide tulemused navigatsiooni ja Maa seire valdkonnas*
- b) Galileo ja EGNOSe teenuste kasutuselevõtt*
- c) EGNOSe teenuste terviklikkus*

- d) *Copernicuse teenuste kasutuselevõtt Copernicuse põhikasutajate poolt*
- e) *Copernicust kasutavate või sellest kasu saavate liidu või liikmesriikide poliitikavaldkondade arv*
- f) *SST komponendi autonoomia ja ELi selle valdkonna sõltumatuse taseme analüüs*
- g) *Maalähedaste objektide meetmete võrgustiku loomise hetkeseis*
- h) *GOVSATCOMi suutlikkuse hindamine seoses artiklites 68 ja 69 osutatud kasutajate vajadustega*
- i) *kasutajate rahulolu SSA ja GOVSATCOMi teenustega*
- j) *Ariane ja Vega kanderakettide osakaal koguturul avalikult kättesaadavate andmete kohaselt*
- k) *järgmise etapi teenuste sektori areng, mida mõõdetakse võimaluse korral ELi kosmosealaseid andmeid, teavet ja teenuseid kasutavate uue ettevõtete arvu, loodud töökohtade ja käibe alusel liikmesriikide kaupa, kasutades Eurostati uuringuid, kui need on olemas*
- l) *ELi kosmosesektori eelneva etapi teenuste areng, mida mõõdetakse võimaluse korral loodud töökohtade ja käibe alusel liikmesriikide kaupa ning Euroopa kosmetööstuse ülemaailmse turuosa abil, kasutades Eurostati uuringuid, kui need on olemas*